

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Suomen metsäkeskuksesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Suomen metsäkeskuksesta. Laissa säädettäisiin valtakunnallisesti toimivan Suomen metsäkeskuksen tehtävistä sekä sitä koskevista hallinnollisista asiakokonaisuuksista. Perustettavalle Suomen metsäkeskukselle on tarkoitus luoda vahva strateginen asema metsiin liittyvän elinkeinotoiminnan edistämisessä. Tavoitteena on tehostaa ja yksinkertaistaa metsähallintoa sekä taata mahdollisimman hyvä ja yhdenmukainen palvelu alan elinkeinotoiminnalle maan eri osissa. Nykyisissä metsäkeskuksissa harjoitettava liiketoiminta eriyttäisiin selkeästi siirtymäajan kuluessa perustettavan Suomen metsäkeskuksen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta.

Nykyisistä alueellisista metsäkeskuksista muodostettaisiin yksi, koko maan kattava kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio. Suomen metsäkeskukseen siirrettäisiin osa Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion nykyisistä tehtävistä. Suomen metsäkeskus toimisi maa- ja metsätalousministeriön alaisuudessa ja sen suorassa tulos- ja resurssiohjauksessa. Suomen metsäkeskuksessa olisi julkisen palvelun yksikkö, joka muodostuisi keskusyksi-

köstä ja alueyksiköistä, ja liiketoimintayksikkö.

Nykyisten metsäkeskusten fuusiointi yhdeksi valtakunnalliseksi toimijaksi mahdollistaa toimintaprosessien tehostamisen, niiden laadun parantamisen sekä resurssien käytön tarkoituksenmukaisella tavalla yli nykyisten hallintorajojen, jolla vastattaisiin myös hallinnon tuottavuustavoitteisiin.

Suomen metsäkeskus olisi organisaatio, joka ei kuulu valtioonhallintoon, vaan olisi niin sanottua välillistä valtioonhallintoa, kuten ovat nykyiset metsäkeskukset ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio. Suomen metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikkö valtuutettaisiin käyttämään myös julkista valtaa yksityisen henkilön oikeuksia tai velvollisuuksia koskevissa asioissa.

Suomen metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikkö alueyksikköineen hoitaisi edelleen metsätaloutta koskevia tehtäviä sen mukaan kuin niitä muualla laissa on nykyisille metsäkeskuksille lainsäädännöllä annettu.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	4
1 Johdanto	4
2 Nykytila	4
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	4
2.2 Metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen toiminta	5
2.3 Johtaminen ja tulosohejaus	6
2.4 Varallisuus ja velvoitteet	7
2.5 Henkilöstö	8
2.6 Toimintaympäristön muutokset	8
2.7 Lainsäädäntö ja käytäntö eräissä maissa	9
Ruotsi	9
Viro	10
Tšekki	10
Itävalta	10
Espanja	11
2.8 Nykytilan arviointi	11
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	12
4 Esityksen vaikutukset	15
4.1 Taloudelliset vaikutukset	15
4.2 Organisatoriset ja henkilöstövaikutukset	17
4.3 Ympäristövaikutukset	18
4.4 Kielelliset vaikutukset	18
4.5 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	18
4.6 Vaikutukset metsänomistajille ja kilpailutilanteeseen	19
5 Asian valmistelu	19
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto	19
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	20
6 Riippuvuus muista esityksistä	20
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	22
1 Lakiehdotuksen perustelut	22
1 luku Yleiset säännökset	22
2 luku Metsäkeskuksen rakenne	24
3 luku Metsäkeskuksen tehtävät	26
4 luku Henkilöstö, henkilöstön kelpoisuusvaatimukset ja toimien täyttäminen	30
5 luku Toimivaltuudet, vastuut ja velvollisuudet	31
6 luku Ohjaus	36
7 luku Talous ja hallinto	37
8 luku Erinäiset säännökset	41
9 luku Voimaantulo	42
2 Tarkemmat säännökset ja määräykset	45
3 Voimaantulo	46
4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	46

LAKIEHDOTUS..... 52

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Suomen maapinta-alasta 86 prosenttia eli 26,3 miljoonaa hehtaaria on metsätalousmaata. Yksityiset metsänomistajat omistavat metsätalousmaasta 52 prosenttia, valtio 35 prosenttia, yhtiöt 8 prosenttia ja kunnat, seurakunnat sekä yhteisöt 5 prosenttia. Metsätalouden harjoittamiseen soveltuu lähinnä metsämaa, jonka osuus metsätalousmaasta on 20,1 miljoonaa hehtaaria.

Puuston runkopuun kokonaistilavuus on nykyään 2 206 miljoonaa kuutiometriä. Puuston vuotuinen kasvu on noin 100 miljoonaa kuutiometriä. Vuotuinen kasvu on 1970-luvulta lähtien ollut selvästi poistumaa suurempi.

Yksityismetsätalouden edistämisen ja valvontatehtävät on 1920-luvulta annettu niin sanottuun välilliseen valtioonhallintoon luettaville tahoille, joiden nimet ovat muuttuneet keskusmetsäseuroista, metsänhoitolautakunnista ja metsälautakunnista nykyisiksi metsäkeskukseksi. Näiden tahojen toiminnalla on ollut merkittävä osuus nykymuotoisen metsätalouden kehittämisessä sekä metsien eri hoito- ja käyttömuotojen muotoutumisessa.

Yksityismetsätalous käsittää sen metsätalouden, jota harjoittavat yksityiset metsänomistajat sekä yhtiöt, kunnat, seurakunnat ja muut yhteisöt. Tällä omistajakunnalla on metsämaata noin 15 miljoonaa hehtaaria eli 74 prosenttia koko metsämaan alasta. Puuston määrästä ja kasvusta sekä teollisuuden käyttöön hakatusta puusta kyseisten tahojen osuus on vielä korkeampi.

Nykyiset 13 metsäkeskusta toimivat maakunnallisesti ja koko valtakunnassa toimii Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio (*kehittämiskeskus*). Nämä tahot muodostavat nykyisen metsätalouden edistämisen ja valvontaorganisaation, jonka toiminta perustuu metsäkeskuksesta ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annettuun lakiin (1474/1995, *nykyinen metsäkeskuslaki*) ja toiminta rahoitetaan merkittävältä osin valtion talousarvioon vuosittain otettavalla määrärahalta.

Metsäkeskukset ja kehittämiskeskus hoitavat metsien kestävästä hoitoa ja käyttöä, niiden monimuotoisuuden säilyttämistä sekä metsä-

talouden edistämistä koskevia tehtäviä. Metsäkeskuksille on osoitettu myös viranomais-tehtäviä. Ne valvovat metsätaloutta koskevien lakien noudattamista kaikkien metsänomistajien metsissä. Metsäkeskukset myöntävät kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) nojalla valtion rahoitusta yksityismetsän omistajille.

Metsäkeskusten toimintaympäristössä on viime vuosina tapahtunut paljon muutoksia. Metsänomistajakunnan rakenne ja asenteet ovat muuttuneet, valtion aluehallintoa on merkittävästi uudistettu, valtion tuottavuusohjelma vaikuttaa käytettäviin resursseihin, kilpailun edistämisen tarve metsäpalvelumarkkinoilla on korostunut, uuden teknologian avaamat mahdollisuudet metsänomistajien neuvonnassa ovat lisääntyneet ja metsäteollisuudessa on tapahtunut strateginen rakennemuutos. Nämä kaikki luovat kukin omat muutospaineensa metsäorganisaatioiden kehittämiseen.

Edellä mainitut muutokset toimintaympäristössä on otettava huomioon metsätalouden edistämisen ja valvontaorganisaation kehittämisessä, jotta se pystyisi vastaamaan näihin haasteisiin ja turvaamaan metsien kestävä hoidon ja käytön sekä metsänomistajien palveluille hyvän tason.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Metsäkeskukset ja kehittämiskeskus luetaan niin sanottuun välilliseen valtioonhallintoon. Kukin metsäkeskus ja kehittämiskeskus muodostavat erillisvarallisuuden. Niillä on itsenäinen toimivalta ja vastuu ja ne vastaavat sitoumuksistaan ensisijaisesti omalla omaisuudellaan. Taloushallinto perustuu nykyiseen metsäkeskuslakiin sekä kirjanpitolainsäädäntöön. Organisaatioiden oikeuskelpoisuutta ja oikeustoimikelpoisuutta on rajoitettu siten, että ne eivät saa vapaasti antaa sitoumuksia liiketoimintaa harjoittaville yhteisöille tai rahoittaa tällaisten yhteisöjen toimintaa eivätkä harjoittaa niiden tarkoituksen toteuttamiseen kuulumatonta tai lakisääteis-

ten tehtävien hoidon vaarantavaa liiketoimintaa.

Metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen toiminta rahoitetaan merkittävältä osin valtion talousarvioon vuosittain otettavan määrärahan puitteissa myönnettävällä valtionavustuksella, johon sovelletaan nykyistä metsäkeskuslakia ja valtionavustuslakia (688/2001). Metsäkeskukset ja kehittämiskeskus ovat maa- ja metsätalousministeriön ohjauksen ja valvonnan alaisia. Valtionavustuksella rahoitettavassa toiminnassaan organisaatiot ovat lisäksi maa- ja metsätalousministeriön tulosohjauksessa.

Metsäkeskusten lukumäärästä, toimialueista, toimipaikoista ja nimistä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Metsäkeskuksista vähintään yksi on pääasiallisesti ruotsinkielisiä alueita varten.

Metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen yleistehtävänä on metsien kestävän hoidon ja käytön, niiden monimuotoisuuden säilyttämisen ja metsätalouden muun ympäristönsuojelun edistäminen. Metsäkeskusten julkisista hallintotehtävistä säädetään nykyisen metsäkeskuslain 1 a §:ssä. Säännöksessä tehtävät on jaettu kahteen osaan: tehtäviin, joihin ei sisälly julkisen vallan käyttöä (edistämistehtävät), ja tehtäviin, joihin julkisen vallan käyttöä sisältyy (viranomaistehtävät). Julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan metsäkeskukset ja kehittämiskeskus noudattavat keskeisiä yleishallinto-oikeudellisia säädöksiä.

Metsäkeskusten edistämistehtäviin kuuluvat muun muassa metsätaloutta edistävä koulutus-, neuvonta- ja tiedotustoiminta, metsätalouden yhteistoiminnan edistäminen sekä metsälain (1093/1996) 4 §:n mukaisen metsätalouden alueellisen tavoiteohjelman laatiminen. Keskeinen edistämistehtävä on metsävaratietojen ja niihin liittyvien palvelujen tuottaminen ja ylläpito.

Metsäkeskusten viranomaistehtävistä keskeisimpiä ovat metsälaisissa, kestävän metsätalouden rahoituksesta annetussa laissa, metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annetussa laissa (263/1991), metsänhoitoyhdistyksistä annetussa laissa (534/1998), puutavarannan mittaussäädöksissä (364/1991), yhteismetsälaisissa (109/2003) sekä riistavahinkolaisissa (105/2009) säädetyt tehtävät. Julkiset hallintotehtävät, joihin mahdollisesti sisältyy mer-

kittävää julkisen vallan käyttöä, on siirretty 1 päivänä toukokuuta 2007 voimaan tulleilla nykyisen metsäkeskuslain ja siihen liittyvien lakien muutoksilla metsäkeskuksilta Maaseutuviraston hoidettaviksi.

Kehittämiskeskus on metsätalouden kehittämis- ja asiantuntijaorganisaatio, joka kehittää ja koordinoi metsäkeskusten valtakunnallista yhteistoimintaa sekä tuottaa palveluja metsäkeskuksille, maa- ja metsätalousministeriölle ja muille tahoille. Muiden asiantuntijapalveluidensa lisäksi kehittämiskeskus tuottaa koulutusta sekä verkkopalveluita ja julkaisuja. Tehtävistä säädetään yksityiskohtaisesti metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annetussa asetuksessa (93/1996). Viranomaistehtävät eivät kuulu kehittämiskeskuksen tehtäväalueeseen.

Metsäkeskukset ja kehittämiskeskus harjoittavat asiakasrahoitteista liiketoimintaa. Metsäkeskusten merkittävimpiä asiakasrahoitteisia palveluja ovat tilakohtaisten metsäsuunnitelmien ja tila-arvioiden tuottaminen metsävaratiedoista sekä valtion rahoitustuella toteutettavien metsänparannustöiden suunnittelu ja toteutus. Kehittämiskeskuksen liiketoiminta muodostuu muun muassa metsätalouden asiantuntijapalveluista, julkaisutoiminnasta, koulutus- ja auditointipalveluista sekä metsäpuiden siementuotannosta.

Liiketoiminta liittyy osittain metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen laissa säädettyjen julkisten hallintotehtävien toteuttamiseen. Esimerkiksi tilakohtaisten metsäsuunnitelmien laatiminen sisältyy metsävaratietoihin liittyvien palvelujen tuottamiseen, joka on säädetty metsäkeskusten julkiseksi hallintotehtäväksi. Metsänparannustöiden suunnittelu ja toteuttaminen eivät sen sijaan ole metsäkeskusten julkisia hallintotehtäviä, vaikka niitäkin voidaan luonnehtia perinteiseksi metsätalouden edistämistehtäväksi.

2.2 Metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen toiminta

Alueellisia metsäkeskuksia on 13 ja niillä on yhteensä 153 toimipistettä. Metsäkeskusten tehtäviin vuonna 2009 käytettiin 993 henkilötyövuotta, joista valtionavulla ja muulla julkisella rahoituksella kustannettuihin julkisiin hallintotehtäviin 719 henkilötyövuotta ja

asiakasrahoitteiseen liiketoimintaan 274 henkilötyövuotta. Kehittämiskeskuksen julkisella rahoituksella kustannettuihin tehtäviin käytettiin 61 henkilötyövuotta ja liiketoiminnan tehtäviin 30 henkilötyövuotta.

Maa- ja metsätalousministeriö myöntää metsäkeskuksille ja kehittämiskeskukselle vuosittain valtionavustusta niille säädetystä tai määrätyistä tehtävistä aiheutuviin toimintamenoihin sekä ministeriön hyväksymiin sijoitusmenoihin. Vuonna 2009 valtionavustuksen määrä oli 47,5 miljoonaa euroa. Muun julkisen rahoituksen määrä oli noin 9,7 miljoonaa euroa. Julkisen rahoituksen osuus metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen valtionaputoiminnan tuotoista vuonna 2009 oli 96 prosenttia ja koko toiminnan tuotoista 54,5 prosenttia.

Viranomaistehtävien hoitamisesta aiheutui metsäkeskuksille vuonna 2009 noin 11,9 miljoonan euron menot. Näiden tehtävien hoitamiseen käytettiin 198 henkilötyövuotta. Viranomaistehtävien hoitamiseen kuuluu päätöksenteon ohella asioiden valmistelu ja esittely päätöksentekoa varten, tehtävien hoidon sisäinen valvonta sekä tehtävien hoitoon liittyvien valtion varojen hallinnointi. Esimerkiksi metsälain toimeenpanotehtävinä metsäkeskuksissa muun muassa tarkastettiin yli 78 000 metsänkäyttöilmoitusta ja 53 000 taimikon perustamisilmoitusta sekä käytiin 656 metsälain 15 §:n mukaista suunniteltua tai aiottua hakkuuta tai muuta toimenpidettä koskenutta neuvottelua ja 384 metsälain 20 §:n mukaista korjaavien toimenpiteiden suorittamista koskenutta neuvottelua. Kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain toimeenpanotehtävinä tehtiin muun muassa noin 52 700 rahoituspäätöstä. Kuluvan vuoden valtion talousarviossa puuntuotannon kestävyys turvaamistehtäviin on osoitettu rahoitusta 72,28 miljoonaa euroa.

Metsäkeskusten julkisella rahoituksella kustannettuihin edistämistehtäviin käytettiin vuonna 2009 520 henkilötyövuoden työpanos ja niistä aiheutui metsäkeskuksille noin 36 miljoonan euron menot. Suurimman tehtäväkokonaisuuden muodostivat metsävaratietojen tuottaminen ja ylläpito, joiden kustannukset olivat noin 16,2 miljoonaa euroa ja joihin käytettiin noin 271 henkilötyövuoden työpanos. Metsäkeskukset keräsivät alueellis-

ta metsävaratietoa noin 936 000 hehtaarin pinta-alalta. Metsätaloutta edistävään neuvontaan, koulutukseen ja tiedotukseen metsäkeskukset käyttivät 107 henkilötyövuotta ja näistä tehtävistä aiheutui noin 7,2 miljoonan euron kustannukset. Henkilökohtaista neuvontaa metsäkeskukset antoivat noin 40 000 henkilölle ja metsäkeskusten järjestämiin joukkoneuvontatilaisuuksiin osallistui vajaat 53 000 henkilöä sekä erilaisille kursseille runsaat 17 000 henkilöä. Muita julkisilla varoilla kustannettuja edistämistehtäviä olivat muun muassa luonnonhoitoon ja metsien suojeluun liittyvät tehtävät, metsäkeskusten toteuttamat rakennerahastohankkeet, maakunnallinen ja muu alueellinen yhteistyö, metsiin perustuvan yritystoiminnan kehittäminen sekä alueellisten metsäneuvostojen työhön ja alueellisiin metsäohjelmiin liittyvät tehtävät.

Asiakasrahoitteisen liiketoiminnan tuotot olivat noin 40,6 miljoonaa euroa. Metsäkeskukset toteuttivat metsäteiden perusparannusta runsaat 1 500 kilometriä, uusia metsäteitä 188 kilometriä ja kunnostusojitusta noin 44 000 hehtaarin alalla. Tilakohtaisia metsäsuunnitelmia metsäkeskukset laativat noin 9 300 kappaletta 550 000 hehtaarin alalle. Kehittämiskeskuksessa liiketoimintaan käytettiin 30 henkilötyövuotta ja liiketoiminnan tuotot olivat noin 4,5 miljoonaa euroa.

2.3 Johtaminen ja tulosohtaus

Metsäkeskuksilla ja kehittämiskeskuksella on maa- ja metsätalousministeriön asettamat johtokunnat. Metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen johtokunnissa on seitsemän jäsentä. Metsäkeskusten johtokuntien jäsenet edustavat metsäkeskuksen toimialueen metsänomistajia ja muuta metsäkeskuksen toiminnan kannalta keskeistä asiantuntemusta. Kehittämiskeskuksen johtokunnan jäsenet tulee niin ikään edustaa keskuksen toiminnan kannalta keskeistä asiantuntemusta. Sidosryhmäedustajien näkemykset välittyvät johtokunnan kautta metsäkeskukseen. Kehittämiskeskuksen johtokunnassa on enemmistö palvelujen pääkäyttäjiä metsäkeskuksia edustavilla jäsenillä.

Johtokunnat vastaavat metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen toiminnasta ja strategi-

sesta johtamisesta. Metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen johtajien tehtävänä on johtaa, valvoa ja kehittää keskusten toimintaa sekä vastata toiminnan tuloksellisuudesta. Johtaja vastaa myös johtokunnassa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja johtokunnan päätösten täytäntöönpanosta.

Viranomaistehtäviä hoitavaa viranomais-tehtävien yksikköä johtaa viranomaispäällikkö. Viranomaistehtävien yksikön tehtävien hoitoa koskevat asiat eivät kuulu metsäkeskusten johtokunnan eivätkä johtajan tehtäväalueeseen. Viranomaistehtävien yksikön toimihenkilö ei saa osallistua metsäkeskukselle kuuluvien muiden kuin viranomaistehtävien hoitamiseen, jos se vaarantaa viranomaistehtävien hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta. Viranomaistehtävien hoitamiseen osallistuvien henkilöiden kelpoisuusvaatimuksista ja heihin sovellettavasta rikosoikeudellisesta virkavastuusta sekä menettelyistä viranomaistehtävien yksikön toimia täytettäessä säädetään nykyisessä metsäkeskuslaissa.

Yksityiskohtaisesti metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen tehtävien hoitamisesta määrätään johtokunnan vahvistamissa työjärjestyksissä. Kaikissa metsäkeskuksissa on toimintokohtainen organisaatio.

Metsäkeskukset ja kehittämiskeskus ovat maa- ja metsätalousministeriön ohjauksen ja valvonnan alaisia. Ministeriön valvontatehtäviin kuuluu esimerkiksi metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen varojen käytön valvonta sekä niiden oikeuskelpoisuutta, oikeustoimikelpoisuutta ja elinkeinonharjoittamista koskevien rajoitusten valvonta. Lisäksi ohjaus- ja valvontatehtävä sisältää metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen tulostavoitteista sopimista, tavoitteiden tarkistamistarpeen arviointia ja tavoitteiden saavuttamisen seuranta koskevat asiat. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö myöntää nykyisen metsäkeskuslain mukaiset valtionavustukset organisaatioiden toimintaan ja toimii niiden osalta valtionapuviranomaisena.

Yleisen ohjaus- ja valvontatehtävän lisäksi maa- ja metsätalousministeriölle on säädetty muita metsäkeskuksia ja kehittämiskeskusta koskevia, ohjaukseen ja valvontaan liittyviä tehtäviä. Ministeriö muun muassa vahvistaa organisaatioiden johtajan valintaa koskevat

päätökset, valitsee metsäkeskuksen viranomaispäällikön, asettaa organisaatioiden johtokunnat ja tilintarkastajat sekä määrää metsäkeskuksen yhteydessä toimivan katselmustoimikunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen strateginen tulosohtaus perustuu valtioneuvoston hyväksymään Kansalliseen metsäohjelmaan 2015 sekä julkiselle metsäsektorille laadittuihin strategioihin. Strategioista johdetaan metsäorganisaatioiden yhteiskunnalliset, usealle vuodelle asetettavat vaikuttavuustavoitteet, jotka ovat myös perustana valtionavun myöntämiselle. Vaikuttavuustavoitteiden lisäksi asetetaan toiminnallisia tavoitteita, jotka kuvaavat organisaatioiden toimintaa ja tehokkuutta. Ohjauksessa on myös resursiohjauksen ja operatiivisen ohjauksen piirteitä, koska maa- ja metsätalousministeriö myöntää valtionavut metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen toimintaan sekä määrää ja ohjeistaa organisaatioita erilaisissa kysymyksissä. Tulossopimus laaditaan erikseen kullekin metsäkeskukselle ja kehittämiskeskukselle. Metsäkeskusten tulossopimusten asiasisältö on keskeisiltä tavoitteiltaan kaikille sama suoritteiden tavoitetasojen vaihdellessa muun muassa metsäkeskuksen toimialueen metsämaan pinta-alan mukaan. Vaikuttavuuden kehittymisestä, saavutetuista tuloksista, varojen käytöstä sekä henkilöstöasioista raportoidaan ministeriölle kaksi kertaa vuodessa. Valtionavustusta metsäkeskukset ja kehittämiskeskus hakevat toimittamalla maa- ja metsätalousministeriölle alustavan talousarvion ja esitykset tulostavoitteiksi valtionavustuksen käyttöajalle.

2.4 Varallisuus ja velvoitteet

Metsäkeskukset ovat julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä, joilla on rajoitettu toimivalta. Ne eivät voi ilman eduskunnan suostumusta antaa sitoumuksia liiketoimintaa harjoittavan yhteisön puolesta eivätkä ne saa harjoittaa muuta kuin tehtäviensä hoitamiseen liittyvää elinkeinotoimintaa. Ne eivät muodosta konsernia tai muuta oikeudellista kokonaisuutta.

Välillisen valtionhallinnon organisaatioina metsäkeskukset eroavat monilta osin valtion virastoista. Kukin niistä muodostaa erillisva-

rallisuuden. Metsäkeskuksilla on itsenäinen toimivalta ja vastuu. Ne vastaavat sitoumuksistaan ensisijaisesti omalla omaisuudellaan. Metsäkeskusten henkilöstö on työsuhteista ja työntekijöiden eläkejärjestelmä poikkeaa valtion eläkejärjestelmästä.

Metsäkeskusten rahoitus on pääosin valtionapua. Taloushallinto perustuu nykyisessä metsäkeskuksissa sekä metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annettussa asetuksessa oleviin säännöksiin sekä kirjanpitolainsäädäntöön. Sen sijaan varsinaisessa toiminnassaan metsäkeskukset noudattavat yleishallinto-oikeudellista lainsäädäntöä. Valtionapuorganisaatioina niitä koskee myös hankintalainsäädäntö.

Metsäkeskukset omistavat kiinteistöjä, lähinnä metsää, nykyarvoltaan noin 8 miljoonan euron edestä. Lisäksi metsäkeskuksilla on osakkeita ja osuuksia tasearvoltaan 19,8 miljoonan euron edestä. Suurin osa tästä omaisuudesta koostuu osakkeista, jotka oikeuttavat metsäkeskuksen käytössä olevien toimitilojen hallintaan.

Kehittämiskeskuksen kiinteän omaisuuden tasearvo on 1,381 miljoonaa euroa ja kehittämiskeskuksen omistamien osakkeiden tasearvo 3,170 miljoonaa euroa, joista omistusyhteisyrityksien osuus on noin 1,0 miljoonaa euroa.

Metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen taaseomaisuuden käypää arvoa ei ole erikseen selvitetty.

2.5 Henkilöstö

Metsäkeskusten henkilöstön määrä vuonna 2009 oli 1081 ja henkilötyövuosien määrä 993. Kehittämiskeskuksen henkilötyövuosien määrä oli 91, joista 61 kohdistui valtionaputoimintaan ja 30 liiketoimintaan. Valtion talousarvion laatimisen yhteydessä metsäkeskuksille ja kehittämiskeskukselle asetetaan tuottavuustavoitteita valtionhallinnon tuottavuusohjelman toteuttamiseksi. Vuoden 2010 talousarviossa tavoitteena on, että työn tuottavuuden paraneminen vähentää henkilöstötarvetta 21 henkilötyövuodella.

Metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen henkilöstö on työsuhteessa metsäkeskuksiin ja kehittämiskeskukseen. Palvelusuhteen ehtoista sovitaan julkisen sektorin järjestelmäs-

tä erillisessä neuvotteluprosessissa. Lakisääteinen eläkevakuutus on järjestetty osakastyöntekijöiden ja vakuutettujen työntekijöiden hallinnoiman eläkekassan kautta.

2.6 Toimintaympäristön muutokset

Metsäsektorin lyhyen aikavälin muutokset liittyvät muun muassa kotimaisten tuotantokustannusten nousuun ja metsäteollisuuden kansainvälisen kilpailuaseman heikentymiseen. Erityisesti paperiteollisuuden asema kansainvälisillä markkinoilla on muuttunut teknologisen kehityksen, kilpailutilanteen ja kysyntärakenteen muutoksen seurauksena. Suomen metsäteollisuuden tuotannon arvo ja jalostusarvo ovat laskeneet 2000-luvulla ja toimialan kannattavuus on samalla heikentynyt. Sektorin pitkän aikavälin haasteita ovat muun muassa väestörakenteen muuttuminen, luonnonvarojen ja energian kasvava kysyntä sekä ilmastonmuutos.

Metsänomistuksen rakenteen ennakoidaan Suomessa muuttuvan siten, että metsänomistajien keski-ikä nousee, eläkeläis-, kaupunkilais- ja naismetsänomistajien määrät lisääntyvät ja viljelijöiden määrä vähenee. Samalla metsänomistuksen tavoitteet monipuolistuvat. Tulo- ja varallisuustason nousuminen ja metsätilojen keskimääräisen koon pienentyminen vähentävät metsätalouden merkitystä ja siitä saatavien tulojen merkitystä omistajien taloudessa, mikä voi vaikuttaa metsien käyttöön.

Valtakunnan metsien inventointitietojen mukaan metsien kasvu mahdollistaa nykyistä suuremman puun käytön. Puuntuotannollista kestävyyttä vaarantamatta on vuosittain hakeutettavissa 72 miljoonaa kuutiometriä ainespuuta. Hakkuiden lisäysmahdollisuudet painottuvat yksityismetsiin. Metsänhoitotöiden tarve on huomattavasti toteutuneita työmääriä suurempi ja mahdollinen kotimaisen puun käytön lisääntyminen lisää hoitotarpeita edelleen. Lisäksi metsänuudistamisen laadussa on suurta vaihtelua alueittain ja uudistamismenetelmittain.

Uusiutuvan energian tuotannon lisääminen on tärkeää ilmasto- ja energiapoliittisten tavoitteiden ja energiaomavaraisuuden kannalta. Lisäksi metsien kykyä toimia hiilinieluna voidaan edistää niiden hyvällä ja oikea-

aikaisella hoidolla sekä metsien uudistamisella. Lupaavimmat mahdollisuudet puupe-raisen energian lisäämiseksi ovat metsähakkeen lisäkäyttö lämpölaitoksissa ja sellutehtaiden biojalostamokonseptin kehittäminen. Hallituksen ilmasto- ja energiapolitiikan ministeriöryhmän 20 päivänä huhtikuuta 2010 hyväksymän uusiutuvan energian niin sanotun velvoitepaketin tavoitteena on metsähakkeen osuuden lisääminen energiatuotannossa nykyisestä 6,1 miljoonasta kuutiometrillä 13,5 miljoonaan kuutiometriin vuoteen 2020 mennessä. Metsähakkeen kasvava markkinoille tulo vaatii kasvavia resursseja puun hankintaketjuun ja koko ketjun toimivuuden tehostamista.

Metsät ovat ensisijainen elinympäristö yli kolmasosalle maamme uhanalaisista lajeista. Nykytasoa laajempaa metsien monimuotoisuuden suojelua tarvitaan lähinnä maan eteläosissa. Keskeisessä asemassa on talousmetsien käsittely monimuotoisuusnäkökohdat huomioon ottavalla tavalla. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma 2008–2016 (METSO) kattaa keskeiset toimenpiteet metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen toimintaan välittömimmin vaikuttavia muutostekijöitä ovat muun muassa valtion aluehallinnon uudistaminen, hallinnon tuottavuuden lisääminen, uuden teknologian avaamat mahdollisuudet metsänomistajien neuvonnassa ja asioinnissa hallinnossa sekä tarve edistää kilpailua metsäpalvelumarkkinoilla. Aluehallinnon uudistamisen yhteydessä metsäkeskusten toiminnallista yhteyttä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin sekä maakuntien liittoihin on vahvistettu. Valtionhallinnon tuottavuusohjelmaa toteutetaan metsäkeskuksissa ja kehittämiskeskuksessa valtion talousarviossa asetettavilla tuottavuustavoitteilla. Tuottavuuden lisääminen perustuu pääasiassa sähköisen asioinnin ja neuvontapalveluiden kehittämiseen. Metsäalan kilpailun lisäämistä esitetään sekä Kansallinen metsäohjelma 2015:ssä että Metsäteollisuuden ja metsäsektorin toimintaedellytystyöryhmän loppuraportissa (Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 19/2008). Kilpailun lisäämisedellytyksiä pohdittaessa on noussut esille kilpailuaseman tasapuolisuus

metsäkeskusten ja samaa liiketoimintaa harjoittavien muiden toimijoiden välillä.

2.7 Lainsäädäntö ja käytäntö eräissä maissa

Ruotsi

Ruotsissa on noin 22,9 miljoonaa hehtaaria metsämaata, joka on noin 56 prosenttia kokonaisuudesta. Yksityiset metsänomistajat omistavat 51 prosenttia Ruotsin metsäalasta, teollisuus noin 24 prosenttia sekä valtio ja muut julkiset noin 25 prosenttia. Yksityismetsänomistajia on noin 350 000. Metsätilan keskimääräinen koko on 45 hehtaaria.

Metsien hoidosta ja käytöstä säädetään metsänhoitolaissa (Skogsvårdslagen 1979:429), johon on tehty muutoksia vuonna 2008 (SFS 2008:662). Tarkempia määräyksiä annetaan metsänhoitoasetuksella (skogsvårdsförordningen 1993:1096). Vuodesta 1993 alkaen Ruotsin metsäpolitiikalla on ollut kaksi tasavahvaa tavoitetta: ympäristötavoite ja puuntuotannollinen tavoite.

Ruotsissa metsähallinnon muodostavat maatalousministeriö, metsähallitus (Skogsstyrelsen) ja sen aluetoimistot. Metsälainsäädännön toimeenpano ja valvonta kuuluu metsähallitukselle. Metsähallitus on viranomaisen, jonka tehtävät ovat pitkälti samoja kuin Suomessa metsäkeskuksilla.

Ruotsissa nykyisen metsähallinnon pohjana olevan organisaation historia ulottuu sadan vuoden taakse, jolloin metsänhoitohallitukset perustettiin. Metsähallitus perustettiin 1940-luvulla alueellisten metsähoitohallitusten keskusliitoksi, josta sittemmin tuli keskusvirasto. Metsänhoitohallitusten määrä puolittui 1990-luvulla, kun niistä muodostettiin 10 alueyksikköä. Metsähallitus ja metsänhoitohallitukset siirtyivät 1990-luvun lopussa maatalousministeriön alaisuudesta elinkeinoministeriön alaisuuteen. Vuoden 2008 alussa tapahtuneen organisaatiouudistuksen jälkeen ne siirtyivät takaisin maatalousministeriön alaisuuteen, samalla kun metsänhoitohallitukset yhdistettiin samaksi organisaatioksi metsähallituksen kanssa. Henkilöstön määrä väheni kolmanneksella ja on nykyisin noin 1 000.

Metsähallituksen toimintaa ohjaavat asetus viranomaisista (2007:515), joka on yhteinen kaikille Ruotsin viranomaisille ja määrittelee niiden vastuut ja tehtävät; hallituksen asetus, jossa määritellään metsähallituksen tehtävät, johto ja muun muassa toiminnan maksullisuuden yleiset periaatteet sekä maatalousministeriön vuotuinen ohjauskirje, joka vastaa tulossopimusta ja joka määrittelee yksityiskohtaisesti toiminnan ja sen tavoitteet, rahoituksen ja rahojen käytön seurannan periaatteet.

Metsähallitus on luonteeltaan alueellisesti toimiva viranomainen, jolla on myös toimeenpanotehtäviä ja maksullista palvelutoimintaa. Sen toimintaa ohjaa täydellä vastuulla toimiva hallitus, jonka jäsenet eivät kuitenkaan ole henkilökohtaisesti vastuussa organisaation taloudesta. Pääjohtaja johtaa viiteen alueeseen organisoitua kenttää, metsäosastoa, hallinto-osastoa, talousosastoa sekä esikuntaa. Organisaatiomalli on puhdas linjaorganisaatio. Pääkonttori sijaitsee Jönköpingissä. Pääkonttorin talous- ja henkilöstöhallinnon henkilöstöstä samoin kuin metsäosaston 80 asiantuntijasta noin puolet on sijoitettu maakuntiin kentän toimintaa tukemaan. Varsinainen toiminta tapahtuu alueilla, jotka jakautuvat piireihin ja joihin kentän resurssit on keskitetty.

Viro

Viron metsäala on noin 2,3 miljoonaa hehtaaria. Metsämaasta 41 prosenttia on yksityisessä ja 39 prosenttia valtion omistuksessa. Noin 19 prosentin metsämaan osalta yksityistämisen on vielä kesken. Virossa on noin 70 000 yksityistä metsänomistajaa. Keskimääräinen metsätilan koko on 10 hehtaaria ja 80 prosenttia metsätiloista on pienempiä kuin 20 hehtaaria.

Metsälaki ja luonnonsuojelulaki ovat keskeisimmät metsäasioita käsittelevät lait. Metsätalouteen liittyvien asioiden hallinnointi kuuluu ympäristöministeriön vastuualueeseen. Ministeriön metsäosasto, läänien ympäristöosastot, ympäristötarkastuskeskus sekä ympäristötietokeskus ovat vastuussa metsälainsäädännön toimeenpanosta. Lisäksi yksityismetsäkeskus on vastuussa muun muassa metsänuudistamiseen ja metsänparannustoi-

hin liittyvien yksityismetsätalouden tukien jakamisesta sekä yksityisten metsänomistajien metsäasioihin liittyvän tietämyksen parantamisesta. Viron valtion metsiä hallinnoiva organisaatio on puolestaan vastuussa valtion metsien voittoa tavoittelevasta hoidosta.

Tšekki

Tšekin maa-alasta metsää on noin 2,6 miljoonaa hehtaaria. Valtio omistaa metsistä 61 prosenttia, yksityishenkilöt 23 prosenttia, kunnat 15 prosenttia ja osuuskunnat yhden prosentin. Maassa on 150 000 yksityistä metsänomistajaa ja keskimääräinen metsäalan koko on 3 hehtaaria.

Metsälaki vuodelta 1996 on keskeisin metsäasioita käsittelevä laki. Metsälain uudistaminen on valmisteilla. Metsälain tavoitteena on ehtojen määrittely metsien suojelulle, metsänhoidolle ja -uudistamiselle sekä metsien kaikkien tehtävien täyttämisen mahdollistaminen ja kestävä metsätalouden tukeminen. Muihin keskeisiin metsien käyttöä sääteleviin lakeihin kuuluu esimerkiksi laki luonnon- ja maisemansuojelusta.

Tšekin maatalousministeriö on keskeisin metsätalouden hallinnosta vastuussa oleva organisaatio. Maatalousministeriö on vastuussa metsäpolitiikan laadinnasta yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Maatalousministeriön valvonnassa toimivat alue- ja paikallishallinnon organisaatiot metsäasioiden toimeenpanon osalta.

Itävalta

Itävallassa metsäalueita on noin 3,9 miljoonaa hehtaaria. Yksityisillä metsänomistajilla on hallussaan yli 70 prosenttia metsistä. Yhteisomistuksessa olevia metsiä on yhdeksän prosenttia, kuntien omistamia metsiä kaksi prosenttia ja liittovaltion metsiä prosentin verran. Itävallan valtiolla on metsiä 16 prosenttia ja näitä metsiä hallitsee valtion omistama osakeyhtiö Österreichische Bundesforste AG (ÖBf), joka on Itävallan suurin metsänomistaja.

Itävalta on liittovaltio, jonka muodostavat yhdeksän osavaltiota. Lainsäädäntö- ja toimeenpanovalta on jaettu liittovaltion ja osavaltioiden kesken. Liittovaltion lainsäädäntö-

elimiä ovat kansallisneuvosto ja liittoneuvosto. Jokaisella osavalttiolla on myös oma parlamentti eli maapäivät.

Itävallan metsälaki vuodelta 1975 säätelee kaikkia metsissä tehtäviä toimenpiteitä. Lisäksi muualla lainsäädännössä on metsähallintoa koskevaa säännöstöä. Metsälainsäädäntö on liittovaltion vastuulla, mutta metsälain toimeenpano on osavaltioilla. Metsälain toimeenpanosta vastaavat siten osavaltiot ja niissä pääasiallisesti paikallishallinto. Joissakin osavaltioissa kuvernööri tai maa- ja metsätalous-, ympäristö- ja vesihuoltoministeriö on saanut vastuulleen lain täytäntöönpanon.

Espanja

Espanjan metsäala on kaikkiaan noin 26 miljoonaa hehtaaria, mutta siitä varsinaisia metsiä on noin 14 miljoonaa hehtaaria. Yksityisten omistuksessa metsiä on 66 prosenttia, erityismetsiä (M.U.P-metsät) on 24 prosenttia sekä valtion, autonomisten alueiden ja muiden julkisyhteisöjen metsiä on noin kuusi prosenttia. Erityismetsät ovat rekisteröityjä metsiä, jotka täyttävät niille määrätyt kriteerit. Ne voivat olla niin valtion, kunnan kuin yksityisiäkin metsiä. Niillä on erityinen suojelumerkitys. Yksityisiä metsänomistajia on noin viisi miljoonaa ja metsäalan keskimääräinen koko on 3 hehtaaria.

Espanjan metsälainsäädäntö on hyvin pirstoutunut, sillä kullakin Espanjan autonomisella alueella on toimivaltaa alueensa metsissä ja niiden hoidossa. Aiemmin keskushallinto teki kahdenkeskisiä sopimuksia autonomisten alueiden kanssa lähes kaikista metsäasioista. Nykyään kansallisesta lainsäädännöstä vastaa periaatteessa Espanjan ympäristö-, maaseutu- ja meriministeriö, mutta suuri osa metsäkysymyksiä koskevista päätöksistä tehdään käytännössä edelleenkin autonomisilla alueilla. Joillakin autonomisilla alueilla metsistä vastaa niiden hallinnon maatalousosasto, toisilla taas esimerkiksi ympäristöstä vastaava osasto ja päätöksentekoon osallistuu eri alueilla eri organisaatioita. Autonomisilla alueilla on oikeus myös säätää omaa aluettaan koskevia lakeja, asetuksia ja muita säädöksiä, jotka hyväksyy kunkin autonomisen alueen oma parlamentti. Viimeksi

mainittujen lakien on oltava yhteensopivia kansallisten lakien kanssa.

Espanjassa metsäpolitiikkaan liittyy tiiviisti vuoristoalueiden ja maanpinnan suojelu sekä eroosion ja metsäpalojen estäminen. Metsiä koskeva lainsäädäntö perustuu vuonna 2003 uudistettuun metsälakiin. Kyseinen laki sisältää muun muassa metsien käyttöä ja suojelua, metsäntutkimusta, alan koulutusta, rahoitusta, metsärikkomuksia ja seuraamuksia koskevat säännökset. Metsiä koskevaa säännöstöä on myös luonnonvara- ja biodiversiteettilaissa. Metsälaissa on säädetty myös keskushallinnon, aluehallinnon ja paikallishallinnon toimivaltuuksista. Useissa asiakokonaisuuksissa toimivalta on jaettu edellä mainittujen kesken, mutta metsien omistusoikeuteen liittyvissä kysymyksissä ja kansainvälisessä yhteistyössä vain keskushallinto on toimivaltainen.

2.8 Nykytilan arviointi

Metsätalouden julkisia hallintotehtäviä hoitavien organisaatioiden tehtävänä on metsäpolitiikan ohjauskeinojen avulla pyrkiä ohjaamaan metsänomistajien toimintaa politiikan yleisten tavoitteiden suuntaan. Normatiiviset ohjauskeinot kuten lait ja määräykset asettavat minimivaatimukset metsätaloudelle. Taloudelliset ohjauskeinot, kuten verotus ja julkinen tuki, ovat osoittautuneet tehokkaiksi hyvän metsänhoidon edistämiseksi. Niiden lisäksi tarvitaan informaatio-ohjausta, kuten metsäsuunnittelua ja siihen liittyvää metsänomistajien neuvontaa sekä metsiin liittyvän elinkeinotoiminnan edistämistä.

Metsäpolitiikan yleisten tavoitteiden toteuttaminen edellyttää sekä tehokkaampaa metsänomistajien neuvontaa että laadukkaampaa metsien hoitoa. Keskeistä on muun muassa se, että metsänomistajilla on ajantasainen tieto metsiensä hakkuumahdollisuuksista ja hoitotarpeista. Tämä edellyttää ajantasaisen metsävaratiedon käytön ja sähköisten asiointijärjestelmien kehittämistä. Uudet asiointijärjestelmät ja keskitetty tietokanta mahdollistavat palvelujen tarjoamisen joustavasti ja yhdenmukaisesti eri osissa maata.

Metsätalouden julkisia hallintotehtäviä hoitavien organisaatioiden ohjauksen ja tuottavuuden kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat

teknologian ja palvelurakenteiden kehittämisen lisäksi resurssoinnin ja tulosohjauksen yksinkertaisuus ja toimivuus sekä organisaation järjestämistapa. Nykyinen itsenäisiin metsäkeskuksiin ja kehittämiskeskukseen perustuva hajautetun tulosohjauksen ja johtamisen malli on jäykkä ja voi aiheuttaa palvelujen epäyhtenäisyyttä. Hajautettu rakenne on myös osaltaan johtanut siihen, että maa- ja metsätalousministeriölle on siirtynyt erilaisia organisaatioiden operatiiviseen ohjaukseen liittyviä tehtäviä.

Kilpailuneutraliteetilla tarkoitetaan tasa-voimisten toimintaedellytysten takaamista markkinoiden kaikille toimijoille. Metsäkeskuksilla on osittain lainsäädännön vuoksi paremmat mahdollisuudet suunnitella ja kohdistaa asiakasrahoitteisten palvelujensa markkinointia, koska niillä on käytössään kattavat tiedot metsänomistajista ja heidän metsävaroistaan. Vaikka metsäkeskusten valtionavun käyttö on kirjanpidossa eriytetty liiketoiminnasta, eriyttäminen ei käytännössä ole kaikilta osin ulkopuolisten silmissä uskottava ja aiheuttaa kysymyksiä asiakasrahoitteisen liiketoiminnan subventoinnista. Valtionaputoiminnan ja liiketoiminnan yhteisten tukipalvelujen ja muiden yhteisten resurssien käyttö tuo metsäkeskusten liiketoiminnalle tiettyjä etuja suhteessa kilpaileviin toiminnanharjoittajiin. Julkisten hallintotehtävien ja asiakasrahoitteisen liiketoiminnan erottaminen nykyistä selkeämmin on yksi keino parantaa kilpailun edellytyksiä metsäpalvelumarkkinoilla.

Metsäkeskusten valtionapu- ja liiketoiminnan yhteisistä resursseista merkittävät ovat metsäkeskusten keräämät metsävaratiedot. Näiden tietojen saatavuus vaikuttaa metsäpalveluyritysten kilpailuasemaan. Metsäkeskusten metsätietotyöryhmä (Työryhmämuitio MMM 2009:7) on esittänyt metsäkeskusten liiketoiminnan tietojärjestelmien eriyttämistä metsäkeskusten julkisten hallintotehtävien hoitamiseksi pidettävistä tietojärjestelmistä siten, että metsävaratiedot olisivat liiketoiminnan käytettävissä samoin edellytyksin muiden metsäalan toimijoiden kanssa. Tämä on otettu huomioon Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmää koskevassa hallituksen esityksessä (ks. jäljempänä 6 lu-

ku, jossa tarkastellaan tämän esityksen suhdetta mainittuun esitykseen).

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on luoda perustettavalle Suomen metsäkeskukselle, jäljempänä *metsäkeskus*, vahva strateginen rooli metsiin liittyvän elinkeinotoiminnan edistämiseksi ja tehostaa toimintaprosesseja. Nykyisistä metsäkeskuksista ja kehittämiskeskuksesta muodostuvaa yksityismetsätalouden edistämisen- ja valvontaorganisaatiota esitetään yksinkertaistettavaksi ja tehostettavaksi muodostamalla yksi valtakunnallinen metsäkeskus. Metsäkeskuksen yhteiset valtakunnalliset prosessit ja yhdenmukaiset ratkaisut koko maassa tukevat osaltaan tätä tavoitetta. Uudistuksella taataan mahdollisimman hyvät palvelut alan elinkeinotoiminnalle ja yhdenmukaistetaan palveluja eri osissa maata. Toisaalta esityksellä pyritään vastaamaan nykyisten metsäkeskusten toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin ja valtion tuottavuusohjelman tavoitteisiin. Tavoitteena on myös parantaa ja yhdenmukaistaa organisaation johtamisjärjestelmää nykyisestä 13 itsenäisen metsäkeskuksen ja kehittämiskeskusten hajautetun tulosohjauksen järjestelmästä.

Esityksen tavoitteena on edistää hyvää hallintoa. Perustuslain 124 §:n mukaan julkisen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Esityksessä on kiinnitetty erityistä huomiota kahteen hyvään hallintoon liittyvään seikkaan. Esityksessä on ensinnäkin pyritty varmistamaan, että julkisten hallintotehtävien hoitamisessa noudatetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999, *julkisuuslaki*). Toiseksi esityksessä on pyritty varmistamaan puolueettomuus julkisten hallintotehtävien hoitamisessa. Tähän liittyen eriytettäisiin kokonaisuudessaan selkeästi metsäkeskuksen julkiset hallintotehtävät metsäkeskuksen harjoittamasta liiketoiminnasta. Eriyttäminen toteutettaisiin taloudellisesti, henkilöittäin ja toiminnallisesti

siirtymäajan kuluessa vuoden 2014 loppuun mennessä. Tätä täydentäisi samassa aikataulussa toteutettava liiketoiminnan eriyttäminen metsäkeskuskokonaisuudesta myös toimivallan ja vastuun osalta.

Esityksen mukaisen metsäkeskuksen tehtävät olisivat julkisia hallintotehtäviä, lukuun ottamatta eriytettyä liiketoimintaa. Nyky-muotoiseen metsäkeskukseen verrattuna perustettavan metsäkeskuksen toiminta selkiintyisi sen keskittyessä julkisten hallintotehtävien hoitamiseen. Eriytettävä liiketoiminta ei saisi vaarantaa metsäkeskuksen toiminnan puolueettomuutta ja riippumattomuutta. Sen tavoitteena olisi kaupallisten palveluiden tarjoaminen metsänomistajille. Esityksen mukainen välillisen valtionhallinnon metsätalouden kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio mahdollistaa tiiviin ja myös tulokselliseksi koetun yhteydenpidon tärkeimpiin sidosryhmiin, etenkin metsänomistajiin. Välillisen valtionhallinnon rakenne metsäkeskuksessa ei lisäisi myöskään valtion virkamiesten määrää eikä sen myötä valtion suoria henkilöstömenoja.

Maa- ja metsätalousministeriön vastuulla olevan metsäpolitiikan johto ja valvonta tehostuisi ja korostuisi perustettavan yhden metsäkeskuksen avulla. Vaikkakin yksityismetsätalouden hallinto on jo nyt ollut vain kaksiportainen, yhden valtakunnallisen metsäkeskuksen perustamisella tämä hallinnon rakenne vahvistuisi ja uusi rakenne toisi toiminnallista selkeyttä ja lisääntyvää tehokkuutta metsäkeskuksen tehtävien hoitoon. Nykyisten oikeus- ja oikeustoimikelpoisten itsenäisten alueellisten metsäkeskusten tilalle tulisi muodostettavan metsäkeskuksen kautta yksi oikeushenkilö, joka toimisi keskitetysti. Esityksen mukaan valtakunnallinen metsäkeskus olisi yksityismetsätalouden kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio. Tämä valtion pääosin rahoittama kokonaisuus (julkisen palvelun yksikkö) muodostuisi keskusyksiköstä ja alueilla toimivista alueyksiköistä, joille kuuluisi julkisten hallintotehtävien hoitaminen. Eriytetty liiketoiminta muodostaisi näistä riippumattoman oman kokonaisuutensa (liiketoimintayksikkö).

Perustettavan metsäkeskuksen asemaa voidaan arvioida myös EU:n kilpailuoikeuden näkökulmasta. Edellä esitetyn mukaan met-

säkeskuksessa olisi julkisen palvelun yksikkö ja liiketoimintayksikkö. Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikkö ei olisi EU-lainsäädännössä tarkoitettu yritys, koska julkisen palvelun yksikön toiminta perustuu valtion sille lain nojalla asettamiin erityisvelvoitteisiin. Nämä erityisvelvoitteet ovat Suomen perustuslain näkökulmasta julkisia hallintotehtäviä. Metsäkeskukselle annettavat erityisvelvoitteet ovat joko julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä tai tehtäviä, joilla on välitön liityntä julkisen vallan käyttöä sisältäviin tehtäviin. Metsäkeskuksen julkiseksi hallintotehtäväksi on tarkoitus antaa muun muassa metsätietojärjestelmään liittyvä rekisterinpito. Rekisterinpitoon liittyvät tehtävät sisältävät julkisen vallan käyttöä. Metsäkeskuksen julkisena hallintotehtävänä olisi myös yksityisille maanomistajille suunnattu neuvonta. Neuvonta ei täyttäne yleensä julkisen vallan käytön tunnusmerkkejä, mutta käytännössä metsäkeskus ei voisi hoitaa neuvonta-tehtäväänsä ehdotetulla tavalla, ellei sen tehtävänä olisi myös metsätietojärjestelmään liittyvä rekisterinpito ja siten oikeus käsitellä omien tehtäviensä hoidossa metsätietoja. Julkisen palvelun yksikkö ei harjoittaisi EU-lainsäädännössä tarkoitettua taloudellista toimintaa. Sen sijaan metsäkeskuksen liiketoimintayksikkö harjoittaisi taloudellista toimintaa. Liiketoimintayksikkö olisi täysin eriytetty julkisen palvelun yksiköstä eikä liiketoimintayksikön toimintaan myönnettäisi valtionavustusta.

Metsäkeskuksen ylin toimielin olisi johtokunta. Johtokunnan alaisuudessa toimisi julkisen palvelun yksikön johdossa johtaja ja liiketoimintayksikön johdossa liiketoiminta-johtaja. Johtajan tehtäväalue olisi laaja sisältäen metsätalouden edistämiseen liittyvät asiakokonaisuudet, metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön johtamisen ja kehittämisen kuten myös metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön resurssien käytöstä päättämisen. Johtajalle kuuluisi myös viranomaistehtävien koordinointi, yhdenmukaisten käytäntöjen kehittäminen ja tietyissä lakiehdotuksen mukaisissa tapauksissa hänellä olisi myös julkisen vallan käyttöön oikeus. Johtaja toimisi rikosoikeudellisella virkavastuulla tehtävissään. Jotta metsäkeskuksen johtajan riippumattomuus suhteessa liiketoimintaan säilyisi,

hänen tehtävistään ja läsnäolostaan johtokunnan kokouksissa säädettäisiin erikseen siten, että hänellä ei olisi kytkentää liiketoiminnan asioihin johtokunnassa läsnäolon, liiketoiminnan asioiden valmistelun, esittelyn eikä päätöksenteon osalta.

Julkisten hallintotehtävien ja liiketoiminnan eriyttämisen toteuttamiseksi perustettaisiin metsäkeskuksen sisälle toisistaan täysin erillään olevat yksiköt, edellä mainitun julkisen palvelun yksikkö ja liiketoimintayksikkö. Näiden yksiköiden käytännön toiminta organisoitaisiin taloudellisen, henkilöittaisen ja toiminnallisen eriyttämisen lisäksi siten, että metsäkeskuksen ulkopuoliset toimijat tietäisivät yksiselitteisesti tahon, jonka kanssa he ovat asioimassa. Tätä erillisyyttä vahvistettaisiin tekemällä näkyväksi viestinnän ja markkinoinnin avulla metsäkeskuksen kaksijakoinen rakenne muun muassa brändinhallinnalla.

Metsäkeskuksen julkisten hallintotehtävien hoitamiseen tarkoitettuja varoja ei saisi käyttää metsäkeskuksen eriytettyyn liiketoimintaan eikä muutenkaan niin, että toiminnan puolueettomuus ja riippumattomuus vaarantuisi julkisten hallintotehtävien hoitamisessa. Metsäkeskuksen liiketoiminta ei myöskään saisi vaarantaa metsäkeskuksen lakisääteisten tehtävien hoitamista tai sen puolueettomuutta. Metsäkeskuksen eriytetty liiketoiminta toimisi kokonaisuudessaan johtokunnan alaisuudessa liiketoimintajohtajan johdolla. Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön johtajan ja liiketoimintajohtajan toiminta olisi täysin eriytettyä.

Alueyksikköä johtaisi julkisen palvelun yksikön johtajan alaisuudessa aluejohtaja. Nykyisiin metsäkeskusten johtajiin verrattuna aluejohtajan tehtäväkuva muuttuisi oleellisesti. Nykyisissä metsäkeskuksissa julkisen vallan käyttöä sisältävät tehtävät on organisoitu metsäkeskuksen sisällä erilleen viranomaistehtävien yksikköön. Muusta metsäkeskuksen toiminnasta erilleen organisoiminen perusteena on ollut toiminnan riippumattomuuden ja puolueettomuuden turvaaminen. Viranomaistehtävien hoitoa koskevat asiat eivät kuulu nykyisten metsäkeskusten johtajien tehtäväalueeseen eivätkä nykyisille johtokunnille. Esityksen mukaan aluejohtajalla ei olisi mitään kytköksiä alueella mahdoli-

sesti metsäkeskuksen toteuttamaan liiketoimintaan, koska kaikki liiketoimintaan liittyvä organisointi ja päätöksenteko tapahtuisivat metsäkeskuksen johtokunnan alaisuudessa ja liiketoimintajohtajan johdolla. Toiminta olisi myös henkilöittäin ja taloudellisesti eriytettyä. Aluejohtaja toimisi tehtävissään rikosoikeudellisella virkavastuulla. Esityksessä ei oteta kantaa liiketoiminnan käytännön organisointiin, koska esitykseen sisältyvä lakiehdotus koskee vain julkisten hallintotehtävien järjestämistä metsäkeskuksessa ja siinä säädettäisiin vain liiketoiminnan eriyttämisestä julkisista hallintotehtävistä. Aluejohtajan tehtävät olisivat ainoastaan julkisia hallintotehtäviä. Tämän vuoksi liiketoimintaan ei olisi mitään kytkentää ja aluejohtajan toiminta olisi tämän vuoksi riippumatonta ja puolueetonta.

Alueyksikköihin asetettaisiin alueneuvottelukunnat. Nykyisenkaltaiset alueelliset metsäkeskusten johtokunnat poistuisivat päätöksenteon siirtyessä perustettavan metsäkeskuksen johtokunnalle. Alueneuvottelukunnassa päätettäviä asioita olisivat alueelliseen yhteistyöhön liittyvät asiakokonaisuudet kuten esimerkiksi alueellisen metsäohjelman hyväksyminen sekä alueyksikön, maakuntien liiton ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen strategisen yhteistyön linjoista päättäminen.

Rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sovellettaisiin kaikkiin keskusyksikön ja alueyksiköiden varojen käyttöön liittyviin asiakokonaisuuksiin. Näin ollen metsäkeskuksen johtokunnan ja alueneuvottelukunnan jäseniä, heidän henkilökohtaisia varajäseniänsä ja kaikkia metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön toimihenkilöitä koskisi rikosoikeudellinen virkavastuu varojen käytössä. Alueneuvottelukunnan jäsenten ja heidän varajäsentensä osalta rikosoikeudellinen virkavastuu kytkeytyisi alueneuvottelukunnan tehtävistä nimenomaisesti tehtävään, jossa alueneuvottelukunta valmistelisi esityksen johtokunnalle kestävän metsätalouden rahoitusta koskevan lainsäädännön nojalla myönnettävien valtion tukien kohdentamisesta eri toimenpiteille ja kyseisen määrärahan tarpeesta.

Metsäkeskuksen johtokunnan jäsenten lukumääräksi ehdotetaan yhdeksää. Jäsenet

edustaisivat valtiota, metsänomistajia, yritystoimintaa, kehittämistoimintaa sekä metsäkeskuksen henkilöstöä. Koska metsäkeskus voisi harjoittaa liiketoimintaa, jäsenten asettamisessa olisi otettava huomioon myös metsäkeskuksen eriytetyn liiketoiminnan toimintaedellytykset suhteessa mahdolliseen kilpailuvaan liiketoimintaan. Asetuksella olisi tarkoitus säätää tarkemmin johtokunnan asettamisesta ja sen tarkemmasta kokoonpanosta.

Peruste johtokunnan jäsenten lukumäärän lisäämiseen nykyisten metsäkeskusten johtokuntien seitsemän jäsenen kokoonpanosta on johtokunnan tehtävien monipuolistuminen ja ohjaustehtävien keskittyminen. Johtokunnan tehtäväkenttä muodostuisi laajaksi sen ollessa koko valtakunnallisen metsäkeskuksen johtava toimielin. Johtokunnan jäsenten nimeämisessä tulisi ottaa huomioon alueellinen edustavuus.

Metsäkeskuksen tärkeimpien toimien kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin ehdotetussa laissa. Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön johtajan ja aluejohtajan kelpoisuusvaatimukset sisältäisivät johtamisen osaamisen, perehtyneisyyden metsälainsäädäntöön ja hallinnollisten tehtävien tuntemuksen. Viimeksi todetut osaamisalueet liittyvät johtajalle ja aluejohtajalle säädettävään oikeuteen käyttää julkista valtaa tehtäviensä hoitamisessa.

Esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen siirtymäsäännöksillä metsäkeskukseen siirrettäisiin osa kehittämiskeskukseen nykyisestä toiminnasta. Tämä siirrettävä toiminta koostuisi Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetussa laissa tarkoitetuista tehtävistä sekä metsäkeskuksen tietohallinnon ja tietojärjestelmien kehittämis- ja ylläpitotehtävistä. Muut kuin edellä selvitetty toimintakokonaisuudet organisoitaisiin kehittämiskeskuksesta siirtymäajan loppuun mennessä valtion kokonaan omistamaksi yhtiöksi. Motiva Oy:n tavoin toimiva yhtiö sisältäisi kehittämiskeskukseen metsätalouden kehittämis- ja asiantuntijakokonaisuudet. Tämä valtion kokonaan omistama yhtiö toimisi valtion keskushallinnon sidosyksikkönä tuottamalla palveluja valtionhallinnolle. Osakeyhtiön sidosyksikköasema perustuisi osakeyhtiön yhtiöjärjestysmääräykseen. Valtionhallinnon ulkopuolisten tilausten osuus saa sidosyksik-

köaseman vuoksi olla vain vähäinen, enintään 10 prosenttia.

Jotta voitaisiin varmistaa metsätalouden asiantuntijapalvelujen tuottaminen mahdollisimman laajalle asiakaskunnalle, selvitetään tarpeet perustaa sidosyksikköasemassa olevalle yhtiölle avoimilla markkinoilla toimiva tytäryhtiö. Tytäryhtiö tai tytäryhtiöt voisivat harjoittaa liiketoimintaa valtionhallinnon ulkopuolisille organisaatioille suunnatun myynnin järjestämiseksi. Perustettavaksi ehdotettu metsäkeskus ei olisi valtion keskushallintoa ja mahdollisten tilausten toimitaminen sille kuuluisi tytäryhtiön toimintasektorille.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Uudistuksella kevennettäisiin nykyistä 13 metsäkeskuksen muodostamaa organisaatiota, tehostettaisiin toimintaa ja erityisesti henkilöstön käyttöä siten, että tärkeimmät toiminnot voitaisiin säilyttää hyvin toimivina. Metsäkeskuksen liiketoiminta eriytettäisiin julkisten hallintotehtävien hoitamisesta kokonaisuudessaan asteittain. Toiminnallinen eriyttäminen tapahtuisi 1 päivästä tammikuuta 2012 lukien. Tällöin aloittaisi toimessaan johtaja metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön johdossa. Liiketoiminnan johdossa aloittaisi puolestaan liiketoimintajohtaja. Henkilötasolla tehtävät olisi jaettava julkisia hallintotehtäviä hoitaviin ja liiketoimintaa hoitaviin viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2012. Taloudellinen eriyttäminen toteutettaisiin vuoden 2014 loppuun mennessä muun muassa siten, että julkisten hallintotehtävien ja liiketoiminnan taseet olisi eriytetty eli toiminnan pääoma ei olisi enää yhteistä julkisten hallintotehtävien hoitamisessa ja liiketoiminnassa. Tämä tarkoittaisi sitä, että metsäkeskuksen liiketoiminnalle olisi erotettava oma tase ja varoille asetettaisiin muutoinkin nykyistä selkeämpi ja ehdoton erillään pitovelvoite valtionaputoiminnan ja liiketoiminnan välille. Muu metsäkeskuksia koskeva lainsäädäntö vaikuttaa metsäkeskuksen toimintaan ja sille valtion talousarviosta myönnettävän määrärahan mitoitukseen. Metsäkeskuksen toiminnassa on myös otettava

huomioon valtion tuottavuusohjelman tavoitteet.

Metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen toimintaa rahoitetaan valtion talousarvion momentilta 30.60.42 (Valtionapu metsätalouden edistämisen ja valvontaorganisaatioille). Määrärahaa voidaan käyttää ainoastaan metsäkeskuksille ja kehittämiskeskukselle niiden toimintaan myönnettävään valtionavustukseen. Valtion vuoden 2011 talousarvioesityksen mukainen suora valtionavustus metsäkeskuksille ja kehittämiskeskukselle olisi yhteensä 48 805 000 euroa ja arvioitu henkilötyövuosien määrä metsäkeskuksissa ja kehittämiskeskuksessa on 701 henkilötyövuotta. Esityksellä ei ole vaikutuksia määrärahan suuruuteen. Momentin sisältöä on tarkennettava vuoden 2012 alusta, koska perustettava metsäkeskus ja tuolloin jatkava kehittämiskeskus eivät ole enää lainsäädännön kautta nykymuotoisessa kiinteässä yhteydessä toisiinsa. Tähän liittyvät mahdolliset lainsäädäntötarpeet arvioidaan samassa yhteydessä.

Metsäkeskusten taseiden yhteenlaskettu loppusumma oli 57 851 991 euroa 31 päivänä joulukuuta 2009 ja kehittämiskeskuksen taseen loppusumma 8 285 470 euroa (emoyhtiö). Maa- ja metsätalousministeriö antaa ohjeet metsäkeskusten taseiden ja omaisuuserien jakamiseksi valtionapu- ja liiketoimintaan vuoden 2011 aikana. Metsäkeskusten omaisuuseriä noin 30 prosenttia ennakoidaan kuuluvan liiketoimintaan ja noin 70 prosenttia valtionaputoimintaan. Siirrettävän omaisuuden käypä arvo selvitetään sekä metsäkeskuksissa että kehittämiskeskuksessa ennen omaisuusjärjestelyitä. Laki ehdotuksessa olevat säännökset metsäkeskuksen perustamisesta 1 päivänä tammikuuta 2012, liiketoiminnan eriyttämisestä ja sen aikataulusta määrittävät muiden talous- ja omaisuusjärjestelyiden aikataulun metsäkeskusten osalta.

Siemenhuollon järjestämisestä on menossa erillinen Metsäntutkimuslaitoksen tekemä selvitys, jonka piirissä ovat myös nykyiset metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen liiketoimintaan kuuluvat siemenviljelmät. Etelä-Pohjanmaan, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan metsäkeskuksilla on varastoissaan metsäpuiden siemeniä. Metsäkeskusten siemenvaraston tasearvo on noin 316 000 euroa.

Kehittämiskeskuksella ei ole omistuksessaan metsäpuiden siemeniä. Se on myynyt kaikki siemenet Siemen-Tapio -nimiselle omakateiselle rahastolle. Siemen-Tapion siemenvaraston tasearvo on noin 4 miljoonaa euroa. Taimituotannon järjestämisestä on tarkoitus teettää vastaava selvitys kuin siemenhuollon järjestämisestä. Metsäkeskukset ja kehittämiskeskus eivät harjoita suoraa taimituotantoa vaan ne omistavat taimiyhtiöiden osakkeita.

Lakiehdotus ei välittömästi muuttaisi metsäkeskuksen verotuksellista asemaa verrattessa nykyisiin metsäkeskuksiin. Metsäkeskusten on verotuksessa katsottu olevan yleishyödyllisiä yhteisöjä. Ne laativat jo nykyään erilliset tuloslaskelmat valtionapu- ja liiketoiminnastaan. Liiketoiminnastaan metsäkeskukset ovat arvonlisäverovelvollisia ja maksavat liiketoiminnan ylijäämästään myös tuloveroa. Valtionavun käyttö liiketoimintaan on metsäkeskusten valtionavustuspäätöksessä yksiselitteisesti kielletty. Tätä rajapintaa valvovat sekä maa- ja metsätalousministeriö että tilintarkastajat.

Esityksessä kuvattu nykymuotoisten metsäkeskusten yhdistäminen yhdeksi valtakunnalliseksi organisaatioksi on katsottava järjestelynä vastaavan oikeushenkilöiden sulautumista. Sulautumisesta säädetään tuloverolain (1535/1992) 28 §:ssä. Sulautuminen voidaan tietyin edellytyksin toteuttaa ilman veroseuraamuksia. Edellytyksinä on muun muassa se, että siirto tapahtuu verotuksessa niin kutsuttua jatkuvuusperiaatetta noudattaen. Verotuksen jatkuvuusperiaate tarkoittaa sitä, että aikaisemmin harjoitettuun toimintaan liittyvät varat ja velat siirtyvät verotuksessa poistamatta olevien hankintamenojen arvoja muuttamatta.

Tarkoituksenmukaisena ei voida pitää sitä, että esityksessä ehdotetusta järjestelystä, jossa nykymuotoisista metsäkeskuksista muodostetaan yksi valtakunnallinen metsäkeskus, aiheutuisi metsäkeskukselle tuloveroseuraamuksia. Tuloverotuksessa järjestely rinnastuu tuloverolain 28 §:ssä säädettyyn sulautumiseen, joka voidaan toteuttaa ilman välittömiä veroseuraamuksia. Selkeyden vuoksi asiasta ehdotetaan säädettäväksi siirtymäsäännösten 38 §:ssä. Siirtymäsäännöksiin (38 §:n 1 momentti) esitettävän säännöksen

mukaisesti nykyisten metsäkeskusten ei katsota purkautuvan tuloverotuksessa siltä osin kuin niiden varat ja velat siirtyvät toimintaa jatkavalle perustettavalle metsäkeskukselle. Viimeksi mainitun verotuksessa poistamatta olevat hankintamenot ja muut vähennyskelpoiset menot vähennettäisiin samalla tavalla kuin ne olisi vähennetty toimintansa lopettavien metsäkeskusten verotuksessa.

Varainsiirtoverolain (931/1996) 1 §:n mukaan varainsiirtoveroa tulee suorittaa kiinteistön ja arvopaperin luovutuksesta. Varainsiirtoverolain 4 §:n 5 momentin mukaan veroa ei ole suoritettava siirrettäessä kiinteistö toimintaa jatkavalle yhteisölle yhteisömuodon muutoksen, sulautumisen ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 52 c §:n mukaisen jakautumisen perusteella, jos järjestely toteutetaan asianomaista yhteisöä koskevan lainsäädännön mukaisesti. Kun tässä esityksessä tarkoitettu sulautuminen ja muu järjestely perustuvat lakiehdotuksen mukaiseen erityislakiin, kyse ei ole mainituksa 4 §:n 5 momentissa tarkoitettusta ”asianomaista yhteisöä koskevasta lainsäädännöstä”. Koska veron kantaminen yhdistymisten yhteydessä toteutettavista luovutuksista ei ole tarkoituksenmukaista, muodostuva metsäkeskus ehdotetaan vapautettavaksi luovutuksista suoritettavasta verosta. Asiasta säädetäisiin 38 §:n 2 momentissa.

Metsäkeskukset ja kehittämiskeskus ovat yhdessä metsänhoitoyhdistysten sekä eräiden muiden yksityismetsätalouden piirissä toimivien organisaatioiden kanssa mukana Eläke-Tapio -nimisessä lisäeläkejärjestelmässä, joka pohjautuu yksityismetsätalouden edistämisyhteisöjen kesken vuonna 1949 tehtyyn sopimukseen koskien niiden palveluksessa olevien toimihenkilöiden eläke-etuja. Eläke-Tapio -niminen lisäeläkejärjestely on vuodesta 1964 täydentänyt Yksityismetsätalouden eläkekassa Verson hoitamaa lakisääteistä TEL/TyEL-peruseläketurvaa. Eläke-Tapion lisäeläkejärjestelmä on suljettu ja järjestelmästä myönnettävien eläke-etujen karttuminen on jäädytetty 1 päivästä heinäkuuta 1993 lukien. Järjestelmässä mukana olevat työnantajat vastaavat järjestelmän velvoitteista yhteisvastuullisesti. Eläke-Tapio toimii niin sanottuna jakojärjestelmänä. Tämä tarkoittaa sitä, että tulevia velvoitteita ei ole katettu en-

nalta kerätyillä varoilla. Järjestelmää rasittavan kattamattoman eläkevastuun määrä on noin 50 miljoonaa euroa, josta metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen osuus on yli puolet. Metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen vastuulla olevan kattamattoman lisäeläkevastuun osalta esityksen mukainen organisoitumalla välilliseksi valtionhallinnoksi olisi valtiontaloudellisesti tarkoituksenmukaista, koska esitys ei aiheuttaisi kyseisen vastuun siirtymistä valtiolle, vaan nykyinen järjestelmä jatkuisi entisenkaltaisena.

4.2 Organisaatoriset ja henkilöstövaikutukset

Esityksellä luotaisiin metsätalouden kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio, joka toimisi maa- ja metsätalousministeriön strategisessa ja tulosohtauksessa sekä sen valvonnan alaisena. Metsäkeskuksen valtion pääosin rahoittama kokonaisuus muodostuisi julkisen palvelun yksiköstä, joka sisältäisi keskusyksikön ja alueyksiköt. Kehittämiskeskuksesta siirtyisi valtionavulla rahoitettujen metsäkeskuspalvelujen tuottamiseen pääasiallisesti työtehtäviensä osalta osallistunut henkilöstö perustettavaan organisaatioon. Muu osa kehittämiskeskuksesta jäisi 1 päivänä tammikuuta 2012 toimimaan sen mukaisena kuin kehittämiskeskuksen toiminnan järjestämisestä tehtävän selvityksen pohjalta esitetään. Selvitys valmistui kuluvana syyskuunä. Keskusyksikön toimipaikasta ja alueyksiköiden lukumäärästä, toimialueista, nimistä ja päätoimipaikoista säädetäisiin valtioneuvoston asetuksella. Lakiehdotuksessa todettaisiin myös, että metsäkeskuksen alueyksiköistä vähintään yksi olisi pääasiallisesti ruotsin- ja kaksikielisiä alueita varten. Sen kielilain (423/2003) 26 §:ssä tarkoitettu pääasiallinen työkieli olisi ruotsi.

Nykyisten metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen valtionavulla ja muulla julkisella rahoituksella tuetun toiminnan henkilöstön määrä on 780. Valtion tuottavuusohjelman aiheuttama henkilötövuosien määrän vähentämistarve vuoteen 2014 on 160 henkilötövuotta. Määrärahan laskua voidaan kompensoida vain vähäisessä määrin muilla toimenpiteillä kuin henkilöstömäärää vähentämällä.

Organisaatiomuutos mahdollistaisi sen, että muun muassa hallintohenkilöstön ja asiantuntijaesikuntien henkilöstön määrää voitaisiin keskittää. Kenttähenkilöstön määrä ja kenttätoiminnan taso voitaneen pitää hyvällä tasolla valtionavun vähenemisestä huolimatta.

Lakiehdotus merkitsee, että maa- ja metsätalousministeriön tehtävät nykyisenkaltaisessa tulohjauksessa ja muussa ohjauksessa sekä valvonnassa muuttuvat nykyisestä. Tulohjaus toteutettaisiin yhden tahon eli metsäkeskuksen kanssa nykyisen 13 eri metsäkeskuksen sijaan.

Lakiehdotus on laadittu siten, että sen mukainen metsäkeskus alueyksikköineen voisi hoitaa metsiin liittyvien elinkeinojen edistämistä sekä valtakunnallisesti että aluetasolla.

4.3 Ympäristövaikutukset

Perustettavan metsäkeskuksen tehtävänä olisi muun muassa metsien kestävään hoitoon ja käyttöön liittyvät suunnittelu- ja selvitystehtävät sekä muu vastaava metsiin perustuvien elinkeinojen, ilmasto- ja energiavoittojen, metsien monimuotoisuuden säilymisen ja metsätalouden muun ympäristönsuojelun edistäminen. Lisäksi ehdotettu organisaatio jatkaisi jo nykyiselle metsätalouden edistämisen- ja valvontaorganisaatiolle kuuluvaa metsätaloutta edistävää koulutus-, neuvonta- ja tiedotustoimintaa. Yksityismetsänomistajien koulutus, neuvonta ja heidän metsätaloutensa suunnittelun tukeminen ovat osoittautuneet toimiviksi keinoiksi yhteiskunnan asettamien ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi ja metsien monimuotoisuuden säilyttämiseksi velvoittavien säännösten puuttuessaakin.

4.4 Kielelliset vaikutukset

Kielilain 2 §:n 1 momentin mukaan lain tarkoituksena on turvata perustuslaissa säädetty jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia. Lakiehdotuksen 3 §:n 3 momentissa säädettäisiin ruotsin- ja kaksikielisten alueiden asemasta alueyksiköitä muodostettaessa.

4.5 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Aluehallinnon uudistamishanke (ALKU) käynnistettiin kesällä 2007 selkeyttämään valtion aluehallinnon viranomaisten rooleja, tehtäviä, ohjausta ja aluejakoja. Hankkeen toimikausi oli 29.6.2007–31.12.2009. Aluehallinnon uudistamishankkeeseen liittyen on annettu laki aluehallintovirastoista (896/2009) ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (897/2009). Nykyisten metsäkeskusten asemaksi on muotoutunut toimiminen valtion aluehallintoviranomaisen yhteydessä itsenäisinä oikeushenkilöinä johtokuntineen ja välillisen valtionhallinnon organisaatioina.

ALKU-hankkeen väliraportissa todetaan, että tarkempi arviointi metsäkeskusten asemasta ja suhteesta muuhun aluehallintoon tehdään aluehallintouudistuksen toteuduttua vuoden 2011 loppuun mennessä (valtiovarainministeriön julkaisuja 19/2008). Esityksessä säädetään metsäkeskuksen ja aluehallintoviranomaisen yhteistoiminnasta metsiin liittyvien elinkeinojen edistämiseksi ja näiden toimielimien yhteistyön tiivistämiseksi. Tavoitteen saavuttamiseksi esitetään toisaalta alueneuvottelukunnille sellaisia tehtäviä, jotka vahvistavat metsäkeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen yhteisiä strategisia linjauksia ja toisaalta alueneuvottelukuntien kokoonpanoon maakunnan liittojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten edustusta. Alueneuvottelukunta päättäisi alueyksikön, maakuntien liiton ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen strategisen yhteistyön linjoista. Alueneuvottelukunta myös osallistuisi viimeksi mainittujen toimielinten ohjelmien valmisteluun. Esityksessä esitetyillä alueneuvottelukunnalle säädettävillä tehtävillä alueyksiköiden ja muiden alueellisten toimijoiden yhteistyö tiivistyisi ja monipuolistuisi.

4.6 Vaikutukset metsänomistajille ja kilpailutilanteeseen

Esityksessä ehdotetaan eriytettäväksi kokonaisuudessaan metsäkeskuksen julkiset hallintotohtävät ja metsäkeskuksen harjoittama liiketoiminta. Eriyttäminen toteutettaisiin taloudellisesti, henkilöittäin ja toiminnallisesti siirtymäajan kuluessa vuoden 2014 loppuun mennessä. Tätä täydentäisi samassa aikataulussa toteutettava liiketoiminnan eriyttäminen metsäkeskuskokonaisuudesta myös toimivallan ja vastuun osalta. Tämä eriyttäminen saattaisi toteutuessaan metsäkeskuksen liiketoiminnan muiden metsätalouden toimijoiden asiakasrahoitteisen toiminnan kanssa yhteneväiseen asemaan. Nykymuotoinen metsäkeskuksen liiketoiminnan harjoittaminen metsäkeskuksen yhteydessä tuo tiettyjä toiminnallisia etuja ulkopuoliseen toimijaan nähden esimerkiksi valtionaputoiminnan ja liiketoiminnan yhteisten tukipalvelujen ja muiden yhteisten resurssien käytön kautta. Lakiehdotuksen ja Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettavan lain säätämällä metsäsuunnittelussa käytettävien metsätietojen käyttö selkeytyisi nykyisestä. Metsätietojen saatavuus yhdenmukaisuisi eri toimijoiden välillä.

Esityksessä ehdotetun eriyttämisen myötä käyttöoikeuksin, erillisin tietokannoin ja vastaavin keinoin toisaalta rajattaisiin järjestelmissä valtionaputoiminta eli julkisten hallintotohtävien hoitaminen (julkisen palvelun yksikkö) ja liiketoiminta erilleen ja toisaalta sovellusten ja muiden vastaavien käyttö tämän rajan yli olisi maksullista palvelutoimintaa. Samaa sovellusten käyttömahdollisuutta voitaisiin siten tarjota metsäkeskuksen julkisen palvelun yksiköstä myös muille toimijoille metsäkeskuksen liiketoimintayksikön lisäksi.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 28 päivänä huhtikuuta 2009 metsätalouden edistämisenorganisaatioita koskevan kehittämishankkeen MMM020:00/2009. Hankkeen loppuraportti luovutettiin toimeksiantajalle 17 päivänä joulukuuta 2009. Hankkeen ta-

voitteena oli muun muassa selkeyttää työnjakoa eri toimijoiden kesken metsätalouden edistämässä, lisätä valtion tukien vaikuttavuutta ja läpinäkyvyyttä sekä parantaa kilpailun edellytyksiä metsäpalvelumarkkinoilla.

Hankkeen johtoryhmä ehdotti muutettavaksi metsäkeskuksia ja kehittämiskeskusta sekä metsänhoitoyhdistyksiä koskevaa lainsäädäntöä muun muassa kilpailuneutraliteetin asettamien vaatimusten mukaiseksi. Hankkeen johtoryhmä esitti loppuraportissa metsäkeskuksista ja osasta kehittämiskeskusta muodostettavaksi yksi, koko maata käsittävä valtionapuorganisaatio, joka toimisi maa- ja metsätalousministeriön alaisuudessa ja suorassa tulos- ja resurssiohjauksessa. Toiminnalliset prosessit olisivat valtakunnallisia ja alueellista toimintaa toteuttaisivat asiakaslähtöiset alueyksiköt. Tässä ratkaisussa voitaisiin parhaiten turvata myös ruotsinkieliset palvelut. Tavoitteena olisi tehostaa hallintoa ja taata mahdollisimman hyvät palvelut alan elinkeinotoiminnalle. Alueellisen sitouttamisen varmistamiseksi tulisi alueille luoda keskeisistä metsätalouden toimijoista koostuva toimielin, jossa olisivat mukana muun muassa edustajat maakunnan liitoista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 24 päivänä helmikuuta 2010 metsätalouden edistämisenorganisaatioiden kehittämishankkeen seurantaryhmän (MMM013:00/2010). Seurantaryhmän tehtävänä on metsätalouden edistämisenorganisaatioiden kehittämis- ja uudistushankkeen seuranta ja ohjaus. Seurantaryhmässä on edustajat metsätalouden eri intressiryhmistä, maa- ja metsätalousministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, ympäristöministeriöstä, Metsähallituksesta, metsäkeskuksista ja kehittämiskeskuksesta. Esitykseen sisältyvää lakiehdotusta on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä ryhmässä, jossa oli edustus maa- ja metsätalousministeriöstä, metsäkeskuksista ja kehittämiskeskuksesta. Ryhmän valmistelua ohjasi edellä mainittu seurantaryhmä.

Esitys perustuu edellä mainitun metsätalouden edistämisenorganisaatioita koskevan kehittämishankkeen linjauksiin sekä mainitun maa- ja metsätalousministeriön ryhmän työhön. Esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä.

Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä käsitteli 26 päivänä elokuuta ja 23 päivänä syyskuuta 2010 esitysluonnosta metsäkeskuslaiksi. Ministerityöryhmä puolsi esitysluonnosta.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä pyydettiin lausuntoa oikeusministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä ja ympäristöministeriöltä, Kilpailuvirastolta, Maanmittauslaitokselta, Metsähallitukselta, Metsäntutkimuslaitokselta, kehittämisskeskukselta, alueellisilta metsäkeskuksilta (13 kpl) sekä niiden viranomaispäälliköiltä, Eläkekassa Versolta, henkilöstöjärjestöiltä (4 kpl), Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK ry:ltä, metsänomistajien liitoilta (9 kpl), Metsäteollisuus ry:ltä, Svenska Lantproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, Pääkaupunkiseudun metsänomistajat ry:ltä sekä maa- ja metsätalousministeriön maatalousosastolta sekä kala- ja riistaosastolta, yhteensä 55 taholta.

Maa- ja metsätalousministeriölle toimitettiin 39 lausuntoa. Pyydettyjen lausuntojen lisäksi lausunnon toimittivat Innofor Finland Oy ja Suomen luonnonsuojeluliitto. Lähes kaikki lausunnonantajat pitivät ehdotettua lakia lähtökohdiltaan ja periaatteiltaan hyvänä sekä uudistuksen suuntaa oikeana. Useat lausunnonantajat toivoivat kuitenkin uudistuksen valmistelun jatkamista. Yhden valtakunnallisen metsäkeskuksen perustamista puollettiin yleisesti, joskin lausunnoissa tuotiin esiin myös varauksia valtakunnallisen metsäkeskuksen keskusyksikön ja alueyksiköiden välisen työnjaon toimivuudesta, kielikysymyksen ratkaisemistavasta sekä metsäkeskuksen alueyksiköiden lukumäärästä ja toimialuerajoista.

Valtiovarain- ja oikeusministeriöiden lausunnoissa kiinnitettiin erityisesti huomiota perustuslakikysymyksiin julkisen vallan käytön järjestämisen osalta. Valtiovarainministeriön lausunnoissa pohdittiin myös erityisesti metsäkeskusuudistuksen ja valtion aluehallintouudistuksen suhdetta ja niiden aikataullista etenemistä. Edellä selvitettyjen lisäksi valtiovarainministeriön lausunnoissa tuotiin

esiin myös metsäkeskuksen omaisuusjärjestelyihin liittyviä kysymyksiä.

Saatujen lausuntojen mukaan lakiehdotuksen ongelmallisin kohta liittyy julkisten hallintotehtävien ja liiketoiminnan säilyttämiseen samassa organisaatiossa. Tähän ratkaisuun liittyvä keskeisin kritiikki kohdistui yhtäältä metsäkeskukselle lakiehdotuksessa kaavailtuun johtamisjärjestelmään, jota pidettiin kankeana ja valta- ja vastuusuhteita hämärtävänä. Toinen keskeinen kritiikin aihe lausunnoissa oli liiketoiminnan soveltuvuus metsäkeskukseen sekä sen harjoittamisesta aiheutuvat mahdolliset ongelmat, lähinnä kilpailuneutraliteettikysymykset. Useassa lausunnoissa todettiin, että erityisesti liiketoiminnan osalta metsäkeskuksia olisi tullut käsitellä osana laajempaa kokonaisuutta, missä olisi tarkasteltu alan organisaatiokenttää kokonaisuudessaan. Metsäkeskusten lausunnoissa pohdittiin erityisesti metsäkeskuksen ydintehtäviä ja sen johtamista, kehittämisskeskuksen asemaa ja suhdetta metsäkeskusuudistukseen sekä henkilöstön siirtymäsäännösten vaikutusta metsäkeskuksen tulevaan toimintaan. Metsäkeskusten viranomaispäälliköiden yhteisessä lausunnoissa keskityttiin julkista valtaa sisältävien tehtävien järjestämiseen uudessa metsäkeskuksessa.

Saatujen lausuntojen jälkeen hallituksen esityksen jatkovalmistelussa keskityttiin perustettavan metsäkeskuksen johtamisjärjestelmän rakenteen parantamiseen osin julkisen vallan käytön keskittämällä metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön johtajalle, julkisen vallan käyttämiseen liittyvien asiakokonaisuuksien tarkentamiseen merkittävän julkisen vallan käytön säilyessä edelleen Maaseutuvirastolla sekä metsäkeskuksen liiketoiminnan eriyttämiseen kokonaan erilleen metsäkeskuksesta siirtymäajan jälkeen. Lausunnoissa esitettyjä pienempiä tarkennusehdotuksia on myös huomioitu esityksen jatkovalmistelussa.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Tässä hallituksen esityksessä on tarkoitus antaa julkisia hallintotehtäviä metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle. Suomen met-

säkeskuksen metsätietojärjestelmää koskevassa hallituksen esityksessä on tarkoitus antaa metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön julkiseksi hallintotehtäväksi kyseiseen tietojärjestelmään liittyvä rekisterinpito. Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmää koskevassa laissa määritellään, mikä taho toimii rekisterinpitäjänä. Rekisterinpitoon liittyvät velvoitteet määräytyisivät henkilötietolain ja ehdotetun Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmää koskevan lain perusteella. Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettavassa laissa on myös muutama viittaus ehdotettuun lakiin

Suomen metsäkeskuksesta. Esityksillä on siten sellainen yhteys, että ne on tarkoituksenmukaista käsitellä samanaikaisesti.

Erikseen valmistellaan tarvittavat säädösmuutokset Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetun lain (1057/1982) nojalla myönnettyä rahoitusta koskevan takaisinperintätehtävän siirtämisestä viranomaisen tehtäväksi. Takaisinperintätehtävän hoitamiseen on katsottu voivan sisältyä merkittävän julkisen vallan käyttämistä, jota ei voida lainsäädännöllä osoittaa perustettavalle metsäkeskukselle.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 luku Yleiset säännökset

1 §. *Suomen metsäkeskus.* Ehdotettavan pykälän 1 momentissa määriteltäisiin yleisesti se organisatorinen kokonaisuus, josta ehdotettavalla lailla säädettäisiin. Lisäksi säädettäisiin perustettavan Suomen metsäkeskuksen, jäljempänä *metsäkeskus*, yleistehtävästä. Lailla säädettäisiin koko maan kattavasta kehittämis- ja toimeenpano-organisaatiosta, joka hoitaisi metsien kestävästä hoitosta ja käyttöä sekä niiden monimuotoisuuden säilyttämistä ja metsiin perustuvien elinkeinojen edistämistä koskevia tehtäviä. Nykytilanteesta, jossa maakunnallisesti toimii 13 itsenäistä metsäkeskusta, siirryttäisiin koko maan kattavaan yhteiseen metsäkeskukseen.

Metsäkeskuksen yleinen tehtävä ei muuttuisi nykyisestä, vaan uuden metsäkeskuksen tehtävänä olisi ehdotettavan pykälän 1 momentin mukaan metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen, metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano ja metsätietoihin liittyvien tehtävien hoitaminen. Metsäkeskuksen tehtävien painopiste olisi nykyistä selvemmin metsiin perustuvan monipuolisen elinkeinotoiminnan edellytysten edistäminen.

Metsiin perustuvien elinkeinojen edistämisen käsittäisi ensisijassa nykyisille metsäkeskuksille kuuluvan metsätalouden kaikinpuolisen edistämisen. Tehtäväkenttä on tärkeä sisältäen metsien kestävästä hoitosta ja käyttöön liittyvät suunnittelu- ja selvitystehtävät sekä muut vastaavat edistämistoimet. Toimintakenttä on laaja sisältäen metsiin perustuvien elinkeinojen, ilmasto- ja energiatavoitteiden, metsien monimuotoisuuden säilyttämisen ja metsätalouden muun ympäristönsuojelun eri osa-alueet. Myös neuvonta-, koulutus- ja tiedotustoiminta on metsäkeskuksen metsiin perustuvien elinkeinojen edistämiseen liittyvää toimintaa.

Metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpanolla tarkoitettaisiin erityisesti sellaisten asioiden valmistelua ja päätöksentekoa, jotka koskevat yksityisen kansalaisen tai yhteisön etua, oikeutta tai velvollisuutta. Tähän asia-

ryhmään kuuluisivat muun muassa metsätalouden rahoitusta koskevaan lainsäädäntöön sisältyvät rahoituspäätökset ja niiden valmistelu sekä tarkastukset. Lainsäädännön toimeenpanoa olisivat muun muassa metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain mukaiset päätökset ja niiden valmistelu metsänhoitomaksun vapautusasioissa ja metsänhoitoyhdistysten toiminnan valvontaa koskevat asiat. Myös metsälain noudattamisen valvonta kuuluisi lainsäädännön toimeenpanoon liittyviin asiakokonaisuuksiin. Lainsäädännön toimeenpano käsittäisi lisäksi sen tosiasiallisen neuvonta- ja muun toiminnan, joka koskisi edellä mainittujen ja niihin verrattavien muiden säädösten soveltamista ja täytäntöönpanoa. Perustettavalle metsäkeskukselle ei uuden lain säätämällä tulisi varsinaisesti kokonaan uusia tehtäväkokonaisuuksia lainsäädännön toimeenpanon osalta.

Metsätietoihin liittyvien tehtävien hoitaminen kytkeytyy Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettavaan lakiin ja sen myötä metsäkeskuksen tehtäväksi säädettäisiin asiakokonaisuuksiin.

Metsäkeskus olisi edelleen niin sanottua välillistä valtionhallintoa ja tähän asemaan liittyä olennaisesti se, että se olisi maa- ja metsätalousministeriön strategisessa ja tulohajauksessa sekä sen valvonnan alainen.

2 §. *Toiminnan rajaus.* Ehdotettavan 2 §:n 1 momentin mukaan metsäkeskuksen julkiset hallintotehtävät olisi säädetty lakiehdotuksen 8 §:ssä. Lakiehdotuksen 8 §:ssä säädettävä julkisten hallintotehtävien kokonaisuus vastaisi sisällöltään nykyisessä metsäkeskuslaisissa säädetyistä metsäkeskuksen julkisista hallintotehtäviä. Ehdotettavilla säännöksillä ei annettaisiin metsäkeskukselle uusia tehtäviä nykyisiin metsäkeskuksiin verrattuna. Osa julkisista hallintotehtävistä liittyisi hallinnolliseen päätöksentekoon ja sitä täydentäviin tehtäviin sekä metsälainsäädännön muuhun toimeenpanoon. Osittain olisi kysymys muiden hallinnonalakohtaisten tavoitteiden toteuttamisesta, joista keskeisimpiä olisivat metsiin perustuvien elinkeinojen ja metsätalouden yhteistyön edistäminen sekä metsiin liittyvä ympäristön- ja luonnonsuojelu. Met-

säkeskuksen julkisiin hallintotehtäviin liittyisi julkinen intressi ja tehtävien hoitaminen rahoitettaisiin pääosin valtionavustuksella. Julkisten hallintotehtävien osalta metsäkeskuksen asiakkaina olisivat pääasiassa metsänomistajat.

Ehdotettavan 2 §:n 2 momentin mukaan metsäkeskus voisi harjoittaa julkisten hallintotehtävien hoitamisesta eriytettyä liiketoimintaa. Liiketoiminta ei sisältyisi metsäkeskuksen laissa säädettyihin julkisiin hallintotehtäviin eikä sen rahoittamiseen voitaisi tästä syystä käyttää metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle myönnettävää valtionavustusta. Liiketoiminnan tavoitteena olisi kaupallisten palveluiden tarjoaminen, minkä vuoksi sille olisi ominaista ansiotarkoitus ja taloudellisen tuloksellisuuden tavoittelu. Toiminta olisi yleensä sen tyyppistä, että sitä voisivat harjoittaa myös kilpailevat toiminnanharjoittajat.

Metsäkeskusten nykyisin harjoittama elinkeinotoiminta kuuluisi lakiehdotuksessa tarkoitettua liiketoiminnan piiriin. Keskeisimpiä nykyisistä elinkeinotoiminnan muodossa tarjottavista palveluista ovat valtion rahoitustuella toteutettavien metsänparannustöiden suunnittelu ja toteutus sekä tilakohtaisten metsäsuunnitelmien ja tila-arvioiden tuottaminen metsävaratiedoista. Liiketoimintaan kuuluisivat myös metsänparannukseen liittyvien yhteishankkeiden toteuttaminen.

Metsäkeskuksen puolueettomuuden ja riippumattomuuden vaarantavien sidonnaisuuksien ehkäisemiseksi eriytettäisiin liiketoiminta ja julkisten hallintotehtävien hoitaminen toisistaan. Eriyttämisellä myös saatettaisiin metsäkeskusten liiketoiminta muiden metsätalouden toimijoiden asiakasrahoitteisen toiminnan kanssa yhteneväiseen asemaan. Eriyttämisen tulisi tapahtua taloudellisesti, henkilöittäin ja toiminnallisesti. Ehdotettavan 37 §:n 1 momentin siirtymäsäännöksen mukaan julkisten hallintotehtävien hoitaminen ja liiketoiminta olisi eriytettävä henkilötasolla viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2012. Taloudellinen eriyttäminen tulisi toteuttaa 31 päivään joulukuuta 2014 mennessä. Tätä täydentäisi ehdotettavan 39 §:n 2 momentissa säädettävä samassa aikataulussa toteutettava liiketoiminnan eriyttäminen metsäkeskusko-

konaisuudesta myös toimivallan ja vastuun osalta.

Henkilöittäisellä eriyttämisellä tarkoitettaisiin sitä, että sama toimihenkilö ei voisi hoitaa sekä julkisiin hallintotehtäviin että liiketoimintaan sisältyviä tehtäviä. Toiminnallisella eriyttämisellä tarkoitettaisiin liiketoiminnan organisaation erottamista muusta metsäkeskuksesta. Toiminnallinen erottaminen tarkoittaisi edellä kuvatun henkilötason työnjaon lisäksi toiminnan johtamisen sekä tukipalveluiden ja muiden liiketoiminnan ja julkisten hallintotehtävien hoidon yhteisten resurssien erottamista. Metsäkeskuksen ylimpänä päätöksentekooelimenä toimivaa johtokuntaa lukuun ottamatta liiketoiminta ja julkisten hallintotehtävien hoitaminen organisoitaisiin omiksi toisistaan riippumattomiksi yksiköiksi. Myös metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön johtajan ja liiketoimintajohtajan toiminta olisi täysin eriytettyä.

Taloudellinen eriyttäminen tarkoittaisi muun muassa liiketoiminnan ja muun metsäkeskuksen kassavirran ja pääomien erottamista. Metsäkeskuksen liiketoiminnalle olisi erotettava oma tase ja varoille asetettaisiin muutoinkin nykyistä selkeämpi erilläänpitovelvoite liiketoiminnan ja valtionavustuksella kustannettavan toiminnan välille. Säännösten tarkoituksena olisi julkisten hallintotehtävien ja liiketoiminnan välisten ristiinsubventioiden estäminen.

Ehdotettavan 2 §:n 2 momentin mukaan metsäkeskuksen harjoittama liiketoiminta ei saisi vaarantaa metsäkeskuksen lakisääteisten tehtävien hoitamista eikä metsäkeskuksen puolueettomuutta. Nykyisestä metsäkeskuslaista poiketen liiketoiminnan ei kuitenkaan enää tarvitsisi liittyä metsäkeskuksen tarkoituksen toteuttamiseen. Liiketoimintaa ei olisi myöskään rajattu pelkästään metsätalouteen liittyviin palveluihin.

Metsäkeskuksen lakisääteisten tehtävien hoitamisen ja puolueettomuuden vaarantamista arvioitaessa tulisi ottaa huomioon harjoitettavan liiketoiminnan laajuus ja riskialtius sekä toiminnan luonne. Myöskään metsäkeskuksen sijoitukset ja taloudelliset vastuut muissa yhteisöissä eivät saisi vaarantaa lakisääteisten tehtävien hoitamista ja puolueettomuutta. Toiminnan luonteen vuoksi kiellettyä olisi esimerkiksi metsäkeskuksen

välittömästi harjoittama puukauppa tai taimituotanto ja taimikauppa. Puukauppa metsäkeskuksen omistamista metsistä olisi kuitenkin mahdollista.

2 luku Metsäkeskuksen rakenne

3 §. Metsäkeskuksen rakenne. Perustettava metsäkeskus jakautuisi toiminnallisesti kahdeksi yksiköksi. Metsäkeskuksessa olisi julkisen palvelun yksikkö, joka hoitaisi julkisia hallintotehtäviä, ja eriytettyä liiketoimintaa harjoittava liiketoimintayksikkö. Julkisen palvelun yksikkö muodostuisi keskusyksiköstä ja alueyksiköistä. Rakenne olisi perusteltua uuden organisaation tehtäviä ajatellen. Osa metsäkeskuksen tehtävistä olisi luonteeltaan valtakunnallisia ja osa alueilla toteutettavia.

Keskusyksikkö ja alueyksiköt muodostaisivat eräänlaisen matriisimaisesti toimivan organisaation. Keskusyksikön tulisi omalla toiminnallaan edistää metsäkeskuksen yhteistoimintaa horisontaalisten, kaikkia alueyksiköitä koskevien asioiden, hankkeiden ja prosessien sujuvassa valmistelussa ja toteuttamisessa. Keskusyksikkö koordinoisi ja tuottaisi alueyksiköille palveluja in-house -periaatteella. Metsäkeskuksen varsinaisessa johtamisjärjestelmässä ei toteutettaisi matriisiorganisoinnissa tyypillistä monijohtajuuden rakennetta. Koska vastuut ovat selkeät metsäkeskuksen sisäisessä toiminnassa, matriisimainen rakenne toteutettaisiin vain prosessien toiminnallisella tasolla, ei itse johtamisessa. Prosesseja olisivat esimerkiksi hallintoon, metsänomistajien neuvontaan, metsävaratietoihin ja lainsäädännön toimeenpanoon liittyvät asiakokonaisuudet. Kussakin prosessissa kehitettäisiin ja valvotaisiin siihen liittyvien kokonaisuuksien toimintaa kaikissa alueyksiköissä.

Ehdotetun 3 §:n 1 momentin mukaan metsäkeskuksessa olisi julkisen palvelun yksikkö, joka hoitaisi 8 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä, ja eriytetyn liiketoiminnan liiketoimintayksikkö. Ehdotetun 3 §:n 2 momentin mukaan julkisen palvelun yksikkö muodostuisi keskusyksiköstä ja alueyksiköistä. Säännöksessä olisi lisäksi todettu metsäkeskuksen toimielimet, joita olisivat johtokunta ja alueneuvotelukunnat. Näiden toimielinten tarkempi ko-

koonpano olisi määritelty lakiehdotuksen 4 ja 6 §:ssä.

Kielilain tarkoituksena on turvata perustuslaissa säädetty jokaisen oikeus käyttää muun muassa viranomaisissa ja itsenäisissä julkisoikeudellisissa laitoksissa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia. Kielilain 3 §:n mukaisesti kielilaki tulee sovellettavaksi metsäkeskuksen toiminnassa. Kielilain 25 §:n mukaan lakia sovelletaan myös kun julkisia hallintotehtäviä on säädetty annettavaksi yksityiselle.

Kielilain 6 §:n mukaan viranomainen on kaksikielinen, jos sen virka-alueeseen kuuluu erikielisiä kuntia tai vähintään yksi kaksikielinen kunta. Viranomainen on yksikielinen, jos sen virka-alueeseen kuuluu ainoastaan samankielisiä kuntia. Viranomaisen alueellisen yksikön kielellinen asema määräytyy tämän yksikön virka-alueen kielellisen aseman mukaan.

Kun metsäkeskus on jatkossa yksi toiminnallinen kokonaisuus, se olisi luonteeltaan kaksikielinen organisaatio. Käytännön toimuuden turvaamiseksi kaksikieliset ja ruotsinkieliset alueet on kuitenkin tarkoitus pääsääntöisesti koota kaksikieliseen alueyksiköön. Tämän alueyksikön pääasiallinen työkieli olisi ruotsi. Tästä säädettäisiin ehdotetun 3 §:n 3 momentissa, johon otettaisiin nimenomainen viittaus kielilain 26 §:ään.

Kaksikielinen alueyksikkö voisi myös tarvittaessa palvella koko metsäkeskusta niin, että palvelut molemmilla kansankielillä voidaan turvata koko maassa.

Keskusyksikön toimipaikasta sekä alueyksiköiden lukumäärästä, toimialueista, nimistä ja päätoimipaikoista säädettäisiin ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella. Nykyinen käytäntö ei tältä osin muuttuisi.

4 §. Metsäkeskuksen johtokunta. Pykälä sisältäisi metsäkeskuksen johtokunnan jäsenmäärää, asettajaa ja toimikautta koskevat säännökset. Pykälässä on haluttu korostaa metsäkeskuksen valtakunnallisuutta ehdotamalla nimenomaisesti säädettäväksi, että jäseniä nimitettäessä otettaisiin huomioon maan eri osat ja alueellinen tasapuolisuus. Johtokunnassa olisi edustettuina valtio, metsänomistajat, yritystoiminnan ja kehittämis-toiminnan edustus sekä metsäkeskuksen hen-

kilöstö. Jäsenistä yhden tulisi edustaa pääasiallisesti ruotsinkielisiä alueita.

Koska johtokunnan alaisuudessa toimisi myös eriytettävä liiketoiminta, pykälän 2 momentissa säädettäisiin erityisesti siitä, että johtokunnan jäseniä nimettäessä tulisi ottaa huomioon eriytetyn liiketoiminnan toiminta-edellytykset suhteessa mahdolliseen kilpailevaan liiketoimintaan. Johtokunnan jäseneksi ei tulisi nimittää esimerkiksi metsäkeskuksen liiketoiminnan kanssa samalla toimialalla toimivan yrityksen liiketoiminnassa toimivaa henkilöä.

Ehdotetun pykälän 3 momentti sisältäisi valtuussäännöksen. Sen mukaan johtokunnan asettamisesta, tarkemmasta kokoonpanosta ja muista johtokuntaa koskevista tarpeellisista asioista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

5 §. Henkilöstön edustaja metsäkeskuksen johtokunnassa. Ehdotetun pykälän mukaan metsäkeskuksen johtokunnassa henkilöstöä edustavan jäsenen oikeudet ja velvollisuudet olisivat samat kuin johtokunnan muilla jäsenillä. Henkilöstöä edustavalla jäsenellä ei kuitenkaan olisi oikeutta osallistua esityksen tekoon metsäkeskuksen johdon valintaa ja erottamista, johdon sopimusehtoja, henkilöstön palvelussuhteen ehtoja eikä työtaistelutoimenpiteitä koskevien asioiden käsittelyyn. Osallistumisella esityksen tekoon metsäkeskuksen johdon valinnasta ja erottamisesta tarkoitettaisiin johtokunnassa käsiteltävää esitystä lausunnoksi maa- ja metsätalousministeriölle metsäkeskuksen johtajan valintaan ja erottamiseen liittyen. Valtioneuvosto valitsisi ja erottaisi johtajan lakiehdotuksen 13 §:n 1 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriön esittelystä. Henkilöstöä edustava jäsen ei saisi myöskään osallistua aluejohtajan valintaa tai erottamista koskevan maa- ja metsätalousministeriölle tehtävän esityksen käsittelyyn. Henkilöstön edustaja ei saisi myöskään osallistua johdon sopimusehtoja, henkilöstön palvelussuhteen ehtoja eikä työtaistelutoimenpiteitä koskevien asioiden käsittelyyn. Henkilöstön edustajan toimivaltaa koskevat rajoitukset vastaisivat sisällöltään henkilöstön edustuksesta yritysten hallinnossa annetun lain (725/1990) 9 §:n 2 momentissa ja valtion liikelaitoksista anne-

tun lain (1185/2002) 12 §:n 1 momentissa säädetyjä rajoituksia.

6 §. Alueneuvottelukunta. Pykälä sisältäisi alueneuvottelukunnan jäsenmäärää, asettajaa ja toimikautta koskevat säännökset. Alueneuvottelukunnan jäsenten olisi edustettava alueyksikön toimialueen metsänomistajia ja muuta alueyksikön toiminnan kannalta keskeistä asiantuntemusta sekä alueyksikön henkilöstöä. Pykälässä korostuisi myös metsäkeskuksen toiminnallisen ja alueellisen yhteyden vahvistaminen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin sekä maakuntien liittoihin. Näillä tahoilla olisi kummallakin yksi edustaja alueneuvottelukunnassa. Tämä olisi perusteltua alueneuvottelukunnan lakiehdotuksen 10 §:ssä säädettäväksi esitettyjen tehtävien kannalta, jotka keskittyvät viimeksi mainittujen tahojen ja metsäkeskuksen strategisen ja alueellisen yhteistyön toteuttamiseen.

Pykälän 2 momentissa olisi valtuussäännös. Alueneuvottelukunnan asettamisesta ja muista alueneuvottelukuntaa koskevista tarpeellisista asioista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

7 §. Metsäkeskuksen johtaminen. Jotta perustettavaksi ehdotettu metsäkeskus olisi hyvin toimiva organisaatio, sen johtamisjärjestelmän on oltava selkeästi ja johdonmukaisesti määritetty. Tämän vuoksi metsäkeskuksen johtamisesta katsotaan tarkoituksenmukaiseksi säätää ehdotetussa laissa. Ylin päätöksentekoeelin metsäkeskuksessa olisi johtokunta, jonka alaisuudessa toimisi metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön johtaja. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan julkisen palvelun yksikköä johtaisi johtokunnan alaisuudessa toimiva johtaja. Johtaja johtaisi ja ohjaisi keskusyksikön tuella alueyksiköiden toimintaa. Eriytetyn liiketoiminnan osalta säännöksessä todettaisiin, että liiketoimintayksikköä johtaisi liiketoimintajohtaja johtokunnan alaisuudessa.

Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön johtamista voidaan tarkastella strategisella, operatiivisella ja henkilöjohtamisen tasolla. Johtajan tehtävä keskittyy lähtökohtaisesti kahteen viimeksi mainittuun. Johtajan tehtävä on järjestää julkisen palvelun yksikön toiminta mahdollisimman hyvin johtokunnan asettamien tavoitteiden ja päätösten kannalta.

Johtajan voidaan katsoa olevan vastuussa toiminnan tuloksellisuudesta. Ehdotetussa 7 §:n 2 momentissa esitetään säädettäväksi johtajan tehtävistä. Johtajan tehtävänä olisi johtaa, valvoa ja kehittää julkisen palvelun yksikön toimintaa sekä vastata resurssien tarkoituksenmukaisesta käytöstä keskusyksikössä ja alueyksiköissä sekä toiminnan tuloksellisuudesta tavoitteena metsätalouden edistäminen. Johtaja vastaisi myös metsäkeskuksen johtokunnassa käsiteltävien asioiden, lukuun ottamatta eriytettyä liiketoimintaa, valmistelusta ja johtokunnan päätösten täytäntöönpanosta.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin aluejohtajasta. Johtaja olisi aluejohtajien esimies. Aluejohtaja johtaisi, valvoisi ja kehittäisi alueyksikön toimintaa sekä vastaisi alueyksikön toiminnan tuloksellisuudesta. Aluejohtaja vastaisi myös alueneuvottelukunnassa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja niiden päätösten täytäntöönpanosta, joita alueneuvottelukunnalla on lakiehdotuksen mukaan oikeus tehdä.

Ehdotetun pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuuden. Sen mukaan johtajan ja aluejohtajan tehtävistä sekä johtajan läsnäolosta ja toiminnasta johtokunnan kokouksissa säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Jotta metsäkeskuksen johtajan riippumattomuus suhteessa liiketoimintaan säilyisi, hänen tehtävistään ja läsnäolostaan johtokunnan kokouksissa säädettäisiin erikseen siten, että hänellä ei olisi kytkentää liiketoiminnan asioihin johtokunnassa läsnäolon, liiketoiminnan asioiden valmistelun, esittelyn eikä päätöksenteon osalta.

3 luku **Metsäkeskuksen tehtävät**

8 §. Metsäkeskuksen tehtävät. Ehdotetussa 8 §:ssä metsäkeskuksen tehtävät olisi jaoteltu 1 momentissa keskusyksikön tehtäviin ja 2 momentissa alueyksikön tehtäviin. Tarkoituksena on, että ehdotettavalla 8 §:llä ei metsäkeskukselle annettaisi uusia tehtäviä nykyisiin metsäkeskuksiin verrattuna. Yksityiskohmainen tehtäväjaottelu on perusteltua keskusyksikön sisäisen organisoinnin selkeyden kannalta. Keskusyksiköllä on alueyksiköistä riippumattomia itsenäisiä tehtäviä, mutta pääosa sen tehtävistä on alueyksikköjä koor-

dinoivia ja yhdenmukaiseen käytäntöön ohjaavia. Keskusyksikön tehtävät eivät pääsääntöisesti ole yksityisiä henkilöitä tai yhteisöjä koskevia päätöksiä. Keskusyksikön tehtävissä korostuu metsäkeskuksen sekä sisäinen että koko metsätalouden tarvitsema kehittäminen.

Tehtävät liittyisivät pääasiallisesti metsätalouden edistämiseen. Tähän liittyen ehdotetun pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaisesti keskusyksikön tehtävänä olisi keskitetysti metsien kestävään hoitoon ja käyttöön liittyvistä suunnittelu- ja selvitystehtävistä sekä muusta vastaavasta metsiin perustuvien elinkeinojen, ilmasto- ja energiatavoitteiden, metsien monimuotoisuuden säilymisen ja metsätalouden muun ympäristönsuojelun edistämisestä vastaaminen. Metsien kestävään hoitoon ja käyttöön liittyvät suunnittelu- ja selvitystehtävät olisivat yksi tärkeä asiakokonaisuus metsäkeskuksen tehtävissä. Näihin sisältyisivät esimerkiksi luonnonhoitohankkeiden toteuttamiseen liittyvät selvitystyöt. Tehtävät liittyisivät muun muassa kansallisen metsäohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen. Mainittu 1 kohta vastaisi nykyisen metsäkeskuslain 1 a §:n 1 momentin 1 ja 7 kohtaa yhdistettynä.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 2 kohta vastaa pääosin nykyisen metsäkeskuslain 1 a §:n 1 momentin 3 kohdassa säädettyä. Ehdotetun säännöksen mukaan keskusyksikön tehtävänä olisi metsätalouden valtakunnallisen yhteistoiminnan ja toiminnallisen yhteistyön edistäminen.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 3 kohta vastaa nykyisen metsäkeskuslain 1 a §:n 1 momentin 6 kohdassa säädettyä. Ehdotetun säännöksen mukaan keskusyksikön tehtävänä olisi metsätaloutta edistävä koulutus, neuvonta ja tiedotus. Ehdotettu 4 kohta puolestaan sisältäisi pääosin sen asiakokonaisuuden, joka on säädettynä nykyisen metsäkeskuslain 1 a §:n 1 momentin 4 kohdassa ja sanotun pykälän 2 momentissa. Keskusyksikön tehtävänä olisi ehdotetun säännöksen mukaan ohjata ja valvoa muualla lainsäädännössä metsäkeskukselle tai metsäkeskuksille annettujen tehtävien hoitamista.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 5 kohta vastaa nykyisen metsäkeskuslain 1 a §:n 1 momentin 2 kohdassa säädettyä. Ehdotetun

säännöksen mukaan keskusyksikön tehtävänä olisi metsätalouden ja metsien tilan ja kehityksen seuraaminen sekä niihin liittyvien esitysten ja aloitteiden tekeminen. Ehdotettu 6 kohta vastaa nykyisen metsäkeskuslain 1 a §:n 1 momentin 8 kohdassa säädettyä. Ehdotetun 6 kohdan mukaan keskusyksikön tehtävänä olisi tehtäviin liittyvään kansainväliseen yhteistoimintaan osallistuminen.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 7 kohta vastaa nykyisen metsäkeskuslain 1 a §:n 1 momentin 10 kohdassa säädettyä. Ehdotetun 7 kohdan mukaan keskusyksikön tehtävänä olisi muiden metsäkeskukselle tai metsäkeskuksille säädettyjen tehtävien hoitaminen sekä maa- ja metsätalousministeriön määräämien metsäpolitiikan valmisteluun ja täytäntöönpanoon liittyvien tehtävien hoitaminen. Nykyisen metsäkeskuslain 1 a §:n 1 momentin 10 kohdassa säädetään metsäkeskuksen tehtäväksi maa- ja metsätalousministeriön määräämät metsäpolitiikan täytäntöönpanoon liittyvät palvelutehtävät. Julkisista hankinnoista annettua lakia (348/2007) ei sovelleta hankintoihin, jotka hankintayksikkö tekee sen sidosyksiköltä (in house -hankinta). Koska metsäkeskus ei ole maa- ja metsätalousministeriön sidosyksikkö, edellä mainittua ilmaisua palveluista ei käytetä ehdotettavassa säännöksessä.

Alueyksikön tehtävistä säädettäisiin ehdotetun pykälän 2 momentissa. Alueyksikön tehtävät olisivat suurelta osin keskusyksikön tehtävien kaltaisia, joista kuitenkin ehdotetun pykälän 2 momentin 2 kohdaksi ehdotettava alueellisten metsäohjelmien laadinta, seuranta ja toteuttamisen edistäminen olisi selkeästi vain alueyksikön tehtäväaluetta. Alueyksikön toiminnassa korostuisi muutoinkin metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen alueellisten yhteistyötahojen kanssa. Ehdotetun pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan alueyksikön tehtävänä olisi metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen yhteistyössä alueellisten ja maakunnallisten elinkeinotoimintaa edistävien organisaatioiden ja toimielinten kanssa. Näitä eri tahoja olisivat muun muassa maakuntien liitot, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja metsänhoitoyhdistykset. Metsänhoitoyhdistyksistä annettussa laissa metsänhoitoyhdistyksille on annettu yleinen metsätalouden edistämistehtävä. Eh-

dotetut 3, 4 ja 6 kohdat pykälän 2 momenttiin olisivat vastaavantyyppiset kuin keskusyksiköllä. Mainitun 6 kohdan seurantatehtävillä tarkoitetaan muun muassa osallistumista metsäsertifiointitoimintaan.

Ehdotetun pykälän 2 momentin säännöksistä 5 kohta eli metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano on eräs keskeinen tehtäväkokonaisuus alueyksikössä. Keskusyksikön asema kytkeytyy tähän tehtäväkokonaisuuteen lainsäädännön toimeenpanoon liittyvien tehtävien koordinoimiseen ja yhdenmukaisten käytäntöjen kehittämisen kautta. Tästä kokonaisuudesta keskeisimpiä ovat metsälain, metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain ja metsätalouden rahoitusta koskevan lainsäädännön täytäntöönpano. Lainsäädännön toimeenpanoon sisältyisi myös Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettavaa lakia koskevassa hallituksen esityksessä tarkoitettu rekisterinpito. Viimeksi mainitussa laissa säädettävien tehtävien hoitaminen kuuluisi osittain alueyksikölle.

Riistan metsätaloudelle aiheuttamien vahinkojen korvauskäsittelystä on nykyisin säädetty 1 päivänä joulukuuta 2009 voimaan tulleella riistavahinkolailla. Riistavahinkolaissa säädetään niistä perusteista ja menettelyistä, joita noudatetaan myönnettäessä varoja riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen sekä riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen estämiseen ennalta. Erillistä omaa kohtaansa ei sellaisena, kuin se on nykyisen metsäkeskuslain 1 a §:n 2 momentin 2 kohdassa, enää katsota tarkoituksenmukaiseksi, vaan viittaus riistavahinkolakiin olisi ehdotettavan pykälän 2 momentin 5 kohdassa. Metsänviljelyaineiston kaupasta annetun lain (241/2002) 16 §:ssä säädetään metsäkeskuksille velvollisuus avustaa Elintarviketurvallisuusvirastoa metsäpuiden siementen tuotantoon ja markkinointiin liittyvissä tarkastuksissa. Puutavaranmittauslaissa tarkoitettua puutavaran virallista mittausta ja virallisen mittaajan päätöksen saattamista mittaustalokunnan ratkaistavaksi pyydetään metsäkeskukselta, joka tarkastaa pyyntöön liittyvät asiakirjat ja antaa suullisesta pyynnöstä todistuksen. Tässä luetellut tehtävät kuuluisivat jatkossakin alueellisesti hoidettaviksi.

Alueyksiköt valvoisivat jatkossakin metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annetun

lain noudattamista ja tekisivät velvoittavia päätöksiä silloin, kun asianomainen laimplyö lakiin perustuvien velvoitteiden noudattamisen. Lisäksi alueyksikön tulisi tehdä laajan hyönteis- tai sienituhon vaaran ilmetessä maa- ja metsätalousministeriölle esitys tarpeellisista toimenpiteistä tuhon leviämisen tai syntymisen ehkäisemiseksi. Yhteismetsälain osalta alueyksikön tehtävänä olisi valvoa yhteismetsälain noudattamista, vahvistaa yhteismetsän osakaskunnan ohjesääntö, valita yksi osakaskunnan tilintarkastajista, ylläpitää yhteismetsiä koskevaa rekisteriä, kutsua perustettavan yhteismetsän osakkaat ensimmäiseen kokoukseen sekä osoittaa ulosottomiehen pyynnöstä osakaskunnan velan suorittamiseksi yhteismetsästä ulosmitattavat ja myytävät puut. Yhteisalueain (758/1989) 16 §:n mukaan alueyksikön tehtävänä olisi jatkossa vahvistaa yhteisen alueen osakaskunnan päätös, jolla yhteinen alue muutetaan yhteismetsäksi.

Varainsiirtoverolain 13 §:n mukaan kiinteistön luovutus on varainsiirtoverosta vapaa, jos vaihto johtaa metsäkeskuksen antaman todistuksen mukaan metsätalouden harjoittamisen kannalta olennaisesti sopivampaan tilussijoitukseen. Tämä tehtävä kuten myös seuraava kirkkojärjestyksessä säädetty tehtävä olisi jatkossa alueyksikön tehtävä. Kirkkojärjestyksen (1055/1993) 15 luvun 8 a §:n mukaan metsäkeskuksen tulee laatia seurakunnan metsiä koskeva metsäsuunnitelma, tai jos metsäsuunnitelma on muun kuin metsäkeskuksen laatima, antaa siitä lausunto. Alueyksikön tehtävänä olisi myös valvoa valtion etua maksamatta olevan kauppahintasaatavan turvaamiseksi silloin, kun maanomistaja myy puuta kumotun maatilalain (188/1977), kumotun luontaiselinkeinolain (610/1984) tai kumotun porotalouslain (161/1990) nojalla perustetulta tilalta. Saatuaan tällaista tilaa koskevan metsälain mukaisen metsänkäyttöilmoituksen alueyksikkö tarkastaisi, että hakkuun jälkeen tilan arvo kattaa maksamatta olevan valtion kauppahintasaatavan.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 7 kohdan mukaan alueyksikön tehtäviin kuuluisi varautuminen metsätuhoihin ja pelastuslaissa (468/2003) tarkoitetun virka-avun antaminen. Pelastuslain 6 §:n mukaan metsäkeskukset

antavat pyynnöstä pelastusviranomaisille toimialaansa kuuluvaa tai siihen muuten soveltuvaa virka-apua. Metsätuhoihin varautumisella tarkoitettaisiin varautumista metsäpaloihin, myrsky- ja lumituhoihin sekä hyönteis- ja sienituhoihin. Tämäkään tehtävä ei olisi uusi, vaan se on jo kuulunut nykyisten metsäkeskusten tehtäviin.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 8 kohdan mukaan muiden metsäkeskukselle tai metsäkeskuksille säädettyjen tehtävien hoitaminen kuuluisi alueyksikön tehtäviin. Säännöksen myötä ei ole tarvetta muuttaa muuta lainsäädäntöä lakiehdotuksen vuoksi. Lakiehdotuksen 35 §:ssä säädetäisiin alueyksikön olevan se taho, jonka tehtävänä olisi hoitaa asia, jos muualla lainsäädännössä olisi jokin tehtävä säädetty metsäkeskuksen tehtäväksi. Tällaisina tehtävinä alueyksikölle kuuluisi esimerkiksi maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukaiseen metsätalouden puhtaan tulon, eli niin kutsutun pintaalaverotuksen laskentaan liittyviä tarkastus- ja todentamistehtäviä. Metsätalouden pintaalaverotus on lakannut vuoden 2006 alusta lukien. Verotuksen oikaisumenettelyn ja muutoksenhaun johdosta tapahtuvan verotuksen muuttamisen vuoksi on kuitenkin todennäköistä, että alueyksiköt voivat joutua hoitamaan vielä tulevana vuosina maatilatalouden tuloverolakiin liittyviä tehtäviä.

Ohjaaminen matriisimaisesti toimivan organisaation suuntaan voitaisiin toteuttaa ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella. Kuten edellä on selvitetty, keskusyksikön tulisi omalla toiminnallaan edistää metsäkeskuksen yhteistoimintaa horisontaalisten, kaikkia alueyksiköitä koskevien asioiden, hankkeiden ja prosessien sujuvassa valmistelussa ja toteuttamisessa.

9 §. Metsäkeskuksen johtokunnan tehtävät. Pykälässä säädetäisiin metsäkeskuksen johtokunnan tehtävistä. Johtokunta olisi metsäkeskuksen ylin päättävä elin. Tämä säädetäisiin pykälän 1 momentin 1 kohdassa.

Metsäkeskus toimisi maa- ja metsätalousministeriön strategisessa ja tulohajauksessa. Johtokunnan rooliin kuuluisi tämän vuoksi pykälän 1 momentin 2 kohdan säännöksen mukaan päättää metsäkeskuksen toimintalinjoista sekä neuvottelutavoitteista maa- ja metsätalousministeriön kanssa käytäviä tu-

losneuvotteluja varten. Momentin 3 kohdan säännöksen mukaisesti johtokunta päättäisi toiminta- ja taloussuunnitelmasta sekä vahvistaisi vuotuisen talousarvion. Säännöksen mukaisella suunnitelmalla tarkoitetaan sekä yksivuotista että monivuotisia toiminta- ja taloussuunnitelmia. Johtokunnan tehtävänä on vahvistaa sisäiset menettelytavat, jotta perustettavan metsäkeskuksen toiminta olisi sujuvaa ja tarkoituksenmukaista. Pykälän 1 momentin 4 kohta sisältäisi säännöksen metsäkeskuksen työjärjestyksen vahvistamisesta.

Metsäkeskuksen johtokunnalla olisi pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan tehtävänä esittää maa- ja metsätalousministeriölle kestävän metsätalouden rahoitusta koskevan lainsäädännön nojalla myönnettävien valtion tukien kohdentamisesta eri toimenpiteille ja kyseisen määrärahan tarpeesta. Metsäkeskus tekisi esityksen alueneuvottelukuntien toimittamista esityksistä saamansa valtakunnallisen aineiston pohjalta. Johtokunta tekisi esityksessään koko maata koskevan keskitetyn esityksen.

Metsäkeskuksen johtokunta olisi pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan vastuussa siitä, että metsäkeskuksessa toteutettava varainhoito siihen liittyvine lakiehdotuksessa ja muualla lainsäädännössä edellytetyine vaatimuksineen on asianmukaisesti järjestetty. Kirjanpitolaissa (1336/1997) säädetyt vaatimukset on myös täytettävä kyseisen lain ja tämän lakiehdotuksen edellyttämällä tavalla. Johtokunnalla olisi vastuu näiden asiakokonaisuuksien valvonnan järjestämisestä.

Metsäkeskuksen johtokunnan tehtävänä olisi päättää kulloinkin vaadittavista taloudellisista merkittävistä yksittäisistä toimenpiteistä. Tällaisia olisivat pykälän 1 momentin 7 kohdan mukaan kiinteistön, toimitilojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden sekä muun arvoltaan merkittävän omaisuuden myynti ja osto sekä metsäkeskuksen toimivallan puitteissa omaisuuden kiinnittäminen ja vakuuden antaminen.

Organisaation johtavan elimen tehtäviin kuuluu olennaisena tilinpäätöksen vahvistaminen ja toimintakertomuksen hyväksyminen. Tästä säädettäisiin metsäkeskuksen johtokunnan osalta pykälän 1 momentin 8 kohdassa.

Metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain 12 §:n 3 momentin mukaan metsäkeskuksen tulee tallettaa sille kertyvistä metsänhoitomaksuista toinen puoli luovutettavaksi alueella myöhemmin toimintansa aloittavalle metsänhoitoyhdistykselle ja toinen puoli varoista tulee käyttää yksityismetsätalouden edistämiseen kyseisellä alueella. Näissä tapauksissa on kyse tilanteesta, jossa jollain alueella ei olisi vielä metsänhoitoyhdistystä, jonka toimialue olisi vahvistettu. Tällaisilta alueilta kannettavat metsänhoitomaksut tilitetään alueen metsäkeskukselle käytettäväksi yksityismetsätalouden edistämiseen. Metsänhoitoyhdistyksistä annetun asetuksen (1227/1998) 3 §:n 1 momentin mukaan metsäkeskuksen tulee käyttää ne varat, jotka on tarkoitettu yksityismetsätalouden edistämiseen, ensi sijassa samanlaatuiseen toimintaan, jota metsänhoitoyhdistykset harjoittavat metsänhoitomaksuvaroilla. Näitä tilanteita esiintyy hyvin harvoin. Metsäkeskuksen johtokunnan tehtäväksi säädettäisiin pykälän 1 momentin 9 kohdan mukaan näiden metsäkeskukselle tilittävien metsänhoitomaksuvarojen käytön periaatteiden vahvistaminen.

Pykälän 1 momentin 10 kohdan mukaan metsäkeskuksen tehtävänä olisi tehdä maa- ja metsätalousministeriölle esityksiä metsäpolitiikkaan kuuluvista kysymyksistä ja 11 kohdan mukaan käsitellä muut metsäkeskuksen toiminnan kannalta merkittävät asiat.

Pykälän 2 momentin mukaan johtokunta osallistuisi tässä laissa tarkoitettujen julkisen vallan käyttöä koskevien asioiden hoitamiseen vain näiden tehtävien hoitoon tarkoitettujen varojen käytön osalta. Tämä rajaus johtokunnan toimivaltaan johtuu siitä, että puolueettomuuden ja riippumattomuuden säilyttämisen kannalta sellainen tilanne ei ole mahdollinen, että julkisen vallan käyttöön liittyvät asiat muutoin ja liiketoiminta olisivat molemmat suoraan johtokunnan alaisuudessa.

Ehdotettu 9 §:n 3 momentti sisältäisi valtuussäännöksen. Sen mukaan metsäkeskuksen johtokunnan tehtävien tarkemmasta järjestämisestä säädettäisiin tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

10 §. Alueneuvottelukunnan tehtävät. Pykälässä säädettäisiin alueneuvottelukunnan tehtävistä. Ehdotetun pykälän 1 momentin

1 kohdan mukaan alueneuvottelukunnan tehtävänä olisi valmistella esitys johtokunnalle kestävänsä metsätalouden rahoitusta koskevan lainsäädännön nojalla myönnettävien valtion tukien kohdentamisesta eri toimenpiteille ja kyseisen määrärahan tarpeesta. Alueyksiköistä toimitettavien esitysten pohjalta metsäkeskuksen johtokunta esittäisi maa- ja metsätalousministeriölle metsäkeskuksen esityksen asiasta.

Koska ylin päättävä elin metsäkeskuksessa olisi johtokunta, alueneuvottelukunnan tehtävät keskittyisivät alueellisen yhteistoiminnan edistämiseen ja eri toimijoiden kanssa tehtävään yhteistyöhön. Alueyksiköiden ja muiden alueellisten toimijoiden yhteistyö tiivistyisi ja monipuolistuisi. Näistä tehtävistä säädettäisiin ehdotetun pykälän 1 momentin 2—4 kohdassa. Näistä 2 kohdassa säädettäisiin muun muassa alueellisen metsäohjelman hyväksymisestä. Ehdotettu 3 kohta vahvistaisi metsäkeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen strategisten linjausten yhteensovittamista alueyksiköiden kautta. Ehdotetun 3 kohdan mukaan alueneuvottelukunnan tehtävänä olisi alueyksikön, maakuntien liiton ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen strategisen yhteistyön linjoista päättäminen. Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan alueneuvottelukunta myös osallistuisi viimeksi mainittujen toimielinten ohjelmien valmisteluun.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan alueneuvottelukunnan tehtävänä olisi aloitteiden tekeminen metsiin liittyvien elinkeinojen kehittämisessä. Pykälän 1 momentin 6 kohdassa säädettäisiin alueneuvottelukunnan tehtäväksi esityksen teko johtokunnalle alueyksikön toimialueella olevan metsäkeskuksen omaisuuden käyttämisestä. Esitys olisi mahdollista tehdä myös silloin, kun alueyksikön toimialueella olevan omaisuuden käytöstä oltaisiin tekemässä ratkaisua metsäkeskuksen johtokunnassa. Tämän esityksen kautta alueneuvottelukunta saisi esittää johtokunnalle näkemyksensä siitä, miten kyseisen omaisuuden suhteen tulisi toimia. Tämä esityksen tekemisen mahdollisuus koskisi ensinnäkin kaikkea alueyksikön toimialueella olevaa metsäkeskuksen maaomaisuutta ja myös sellaista muuta metsäkeskuksen omaisuutta, joka on lahjakirjan tai testamentin sa-

namuodon mukaan erityisesti osoitettu alueella käytettäväksi metsätalouden edistämiseen tai muuhun vastaavaan toimintaan. Perustettavalle metsäkeskukselle siirtyvät kaikki yhdistyvien metsäkeskusten varat. Vaikka metsäkeskuksen johtokunta päättäisi metsäkeskuksen näiden varojen käyttämisestä, ehdotettavalla säännöksellä säilytettäisiin alueyksiköllä mahdollisuus esittää alueellinen näkemys sen toimialueella sijaitsevan omaisuuden käytöstä.

Ehdotetun 10 §:n 2 momentti sisältäisi valtuussäännöksen. Sen mukaan alueneuvottelukunnan tehtävien tarkemmasta järjestämisestä säädettäisiin tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

4 luku **Henkilöstö, henkilöstön kelpoisuusvaatimukset ja toimien täyttäminen**

11 §. Metsäkeskuksen henkilöstö. Ehdotettava pykälä sisältäisi yleiset säännökset metsäkeskuksen keskusyksikön ja alueyksiköiden henkilöstöstä. Henkilöstön palvelussuhde olisi työsopimussuhde.

Keskusyksikössä olisi metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikköä johtokunnan alaisuudessa johtava johtaja ja tarpeellinen määrä muuta henkilöstöä. Alueyksiköissä olisi aluejohtaja ja tarpeellinen määrä muuta henkilöstöä. Aluejohtaja johtaisi alueyksikköä ja vastaisi sen toiminnasta. Julkisen vallan käyttöä sisältävissä asioissa ratkaisuvalltaa käyttävä aluejohtaja voisi siirtää lakiehdotuksen 14 §:ssä säädettävissä tapauksissa ratkaisuvalltaa johtavalle esittelijälle.

12 §. Metsäkeskuksen toimien kelpoisuusvaatimukset. Julkisen vallan käyttöä sisältävien julkisten hallintotehtävien antaminen muulle kuin viranomaiselle on mahdollista, jos perusoikeuksia, oikeusturvaa ja hyvän hallinnon vaatimuksia ei vaaranneta. Näiden edellytysten kannalta voivat olla olennaisia muun muassa tehtävää hoitavan henkilön koulutusta ja asiantuntemusta koskevat vaatimukset. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on katsonut oikeusturvan ja hyvän hallinnon turvaamisen edellyttävän, että esimerkiksi viranomaisen apuna valvontatehtävissä käytettävien tarkastajien ja asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksia tai kelpoisuusehtoja koske-

va sääntely on tullut sisällyttää samaan lakiehdotukseen, jossa heidän tehtävistään on ehdotettu säädettäväksi (PeVL 40/2002 vp ja PeVL 56/2002 vp). Säännökset kelpoisuus- ja pätevyysvaatimuksista liittyvät myös perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaisesti oikeuksiin työn ja ammatin valinnan vapaudesta.

Ehdotettavassa 12 §:ssä säädettäisiin johtajan, aluejohtajan sekä muiden julkisen vallan käyttöä sisältävien toimien kelpoisuusvaatimuksista. Muille metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön toimihenkilöille, joiden tehtäviin julkisen vallan käyttöä ei sisältyisi, ei säädettäisi erityisiä kelpoisuus- tai pätevyysvaatimuksia. Näissä tosiasiallisen hallintotoiminnan piiriin kuuluvissa pääasiallisesti suorittavissa tehtävissä ei olisi samanlaista tarvetta varmistaa tehtävien edellyttämää pätevyyttä säädösperusteisesti kuin julkista valtaa käytettäessä.

Julkisen vallan käyttöön liittyvissä tehtävissä olennaista olisi metsätalouden osaamisen lisäksi muun muassa tehtävän hoitamiseen liittyvien toimivaltanormien ja substanssilainsäädännön sekä soveltamiskäytännön tuntemus. Johtajan ja aluejohtajan kelpoisuusvaatimuksina olisi tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, hyvä perehtyneisyys metsätalouteen ja sitä koskevaan lainsäädäntöön, hallinnollisten tehtävien tuntemus sekä käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus. Johtajan johtamiskokemuksen edellytettäisiin lisäksi olevan monipuolista. Johtavan esittelijän kelpoisuusvaatimukset olisivat samat lukuun ottamatta johtamistaitoa ja -kokemusta, joita ei häneltä edellytettäisi. Esittelijän ja alueyksikössä julkisen vallan käyttöön liittyviä tarkastustehtäviä hoitavan toimihenkilön kelpoisuusvaatimuksina olisivat perehtyneisyys metsätalouteen ja sitä koskevaan lainsäädäntöön sekä hallinnollisten tehtävien tuntemus.

13 §. Metsäkeskuksen toimien täyttäminen. Ehdotetussa 13 §:ssä säädettäisiin metsäkeskuksen toimien täyttämisestä. Pykälän 1—2 momentissa säädettäisiin johtajan ja aluejohtajan valitsemisesta, eron myöntämisestä ja erottamisesta. Ehdotetun pykälän 3 momentti sisältäisi valtuussäännöksen, jonka mukaan metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön toimiin nimittämisestä ja toimien

täyttämisestä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön julkisen vallan käyttöä sisältävien toimien haku- ja täyttämismenettelyssä sovellettaisiin vastaavanlaista menettelyä kuin virantäytössä. Toimien täyttämiseksi noudatettaisiin julkista hakumenettelyä, joka on yksi julkisen hallinnon perusteisiin liittyvä olennainen seikka, jonka tavoitteena on turvata hallinnon uskottavuutta, oikeudenmukaisuutta ja tasapuolisuutta. Julkinen hakumenettely antaisi kaikille metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön toimesta kiinnostuneille mahdollisuuden kilpailla tehtävästä yhdenvertaiselta pohjalta avoimessa menettelyssä.

Johtajan valitsisi ja erottaisi valtioneuvosto maa- ja metsätalousministeriön esittelystä. Maa- ja metsätalousministeriö myöntäisi johtajalle tämän pyynnöstä eron. Ennen johtajan valitsemista ja erottamista koskevan asian esittelyä maa- ja metsätalousministeriön olisi pyydettävä metsäkeskuksen johtokunnan lausunto.

Aluejohtajan valitsisi, myöntäisi eron ja erottaisi maa- ja metsätalousministeriö. Aluejohtaja valittaisiin metsäkeskuksen johtokunnan esityksestä. Ennen aluejohtajan valintaa metsäkeskuksen johtokunnan olisi pyydettävä asiasta johtajan ja kyseisen alueyksikön alueneuvottelukunnan lausunto.

5 luku Toimivaltuudet, vastuut ja velvollisuudet

14 §. Julkisen vallan käyttö. Julkisen vallan käytön piiriin kuuluvat sellaiset hallintomenettelyyn liittyvät toimet, joilla puututaan hallintopäätöksellä yksityisen etuihin, oikeuksiin tai velvollisuuksiin. Julkista valtaa käytetään myös tehtävissä, joissa tehtävän suorittaja voi lakiin perustuvan toimivaltansa nojalla yksipuolisesti antaa velvoittavan määräyksen tai muulla tavalla tosiasiallisesti puuttua henkilön etuun tai oikeuteen.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Säännöksestä on perustuslakivalio-

kunnan kannanotoissa johdettu vaatimus säättää täsmällisesti lain tasolla julkisten hallintotehtävien sisällöstä sekä niiden hoitamiseen liittyvistä toimivaltuuksista, vastuista ja velvollisuuksista. Hyvän hallinnon vaatimukset, joihin sisältyvät ainakin keskeisen yleishalinto-oikeudellisen lainsäädännön soveltaminen ja julkista hallintotehtävää hoitaville henkilöille asetettavat pätevyys- tai kelpoisuusvaatimukset, koskevat kaikkia julkisia hallintotehtäviä riippumatta siitä, sisältyykö kyseisiin tehtäviin julkisen vallan käyttöä. Kun julkisen hallintotehtävän hoitamiseen sisältyy toimivalta käyttää julkista valtaa, on säädettävä myös rikosoikeudellisesta virkavastuusta.

Ehdotetussa 14 §:ssä säädettäisiin niistä toimihenkilöistä, jotka metsäkeskuksessa hoitaisivat julkisen vallan käyttöä koskevia tehtäviä. Julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä hoidettaisiin vain julkisen palvelun yksikössä. Ne tehtävät, jotka voisivat sisältää julkisen vallan käyttöä, eivät kuuluisi metsäkeskuksen johtokunnan eivätkä alueneuvottelukunnan tehtäväalueeseen. Tehtävien hoitamiseen kuuluisivat päätöksenteon ohella asioiden valmistelu ja esittely päätöksentekoa varten, tehtävien hoidon sisäinen valvonta sekä tehtävien hoitoon liittyvien valtion varojen hallinnointi. Julkisen vallan käyttöä voi sisältyä myös siihen tosiasialliseen neuvontaan ja muuhun toimintaan, joka koskee säädösten ja määräysten soveltamista ja täytäntöönpanoa.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan johtaja keskusyksikössä ja aluejohtaja alueyksikössä käyttäisivät ratkaisuvallaa 8 §:ssä tarkoitettujen tehtävien osalta julkisen vallan käyttöä koskevissa asioissa. Aluejohtaja voisi siirtää julkisen vallan käyttöä sisältävissä asioissa ratkaisuvallan pykälän 4 momentissa tarkoitettulle toimihenkilölle (johtava esittelijä) lukuun ottamatta Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettavaan lakiin perustuvia tehtäviä sekä lakiehdotuksen 8 §:n 2 momentin 5 kohdassa mainittuihin säädöksiin liittyviä valvonta- ja tarkastustoiminnan päätöksiä. Tämä mahdollistaisi myös valvonta- ja tarkastustoiminnan eriyttämisen varsinaisesta päätöksenteosta. Hallintoasiat, joihin liittyy julkista valtaa, ratkaistaisiin ehdotetun pykälän 3 momentin

mukaan esittelystä. Esittelystä tapahtuvasta asian ratkaisemisesta olisi tarpeen erityisesti säättää, koska metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikkö ei olisi viranomainen.

Julkinen vallan käyttöä koskevia tehtäviä hoitava toimihenkilö saisi osallistua muiden metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön tehtävien hoitamiseen edellyttäen, että muiden tehtävien hoitaminen ei voisi vaarantaa julkisen vallan käyttöä sisältävien tehtävien hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta. Ratkaisevaa ei olisi se, vaarantaisivatko muut tehtävät riippumattomuutta ja puolueettomuutta julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä hoidettaessa, vaan voisiko näin tapahtua. Toimihenkilön puolueettomuutta voisi vaarantaa esimerkiksi asian aiempi käsittely, joka saattaa myös aiheuttaa esteellisyyden hallintoasiaa käsiteltäessä. Esimerkkinä METSO-hankkeiden kartoittaminen ja samassa yhteydessä tapahtuva neuvonta aiheuttaa sen, että kartoittamisen tehnyt toimihenkilö ei voisi tehdä rahoituspäätöstä saman asian yhteydessä. Metsätaloutta ja lainsäädäntöä koskeva yleinen neuvonta ja koulutus eivät sen sijaan yleensä voisi vaarantaa julkisen vallan käyttöä sisältävien tehtävien riippumatonta ja puolueetonta hoitoa. Pykälän 2 momentin mukaan julkisen vallan käyttöä koskevia tehtäviä hoitava toimihenkilö saisi osallistua metsäkeskukselle kuuluviin 8 §:ssä tarkoitettujen muiden tehtävien hoitoon edellyttäen, että näiden muiden tehtävien hoitaminen ei voi vaarantaa julkisen vallan käyttöä koskevien tehtävien hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta.

Sääntelyn yleiseen täsmällisyysvaatimukseen kuuluu julkista hallintotehtävää hoitavan oikeudellisen aseman määrittely. Laista tulee käydä selville paitsi se, mikä taho tehtävää hoitaa, myös se, kenellä on toimivaltaus käyttää tehtävään sisältyvää julkista valtaa. Tästä syystä johtajan ja aluejohtajan lisäksi tehtäviensä hoitamisessa julkista valtaa käyttävät toimihenkilöt olisi ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan vahvistettava menettelyssä, josta säädettäisiin ehdotetun 5 momentin valtuussäännöksen nojalla valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena olisi, että esittelijöinä tai tarkastajina toimiville toimihenkilöille annettaisiin erillinen määräys kyseisestä esittely- tai tarkastusoikeudesta. Me-

nettely olisi samantyyppinen kuin muille kuin valtioneuvoston nimittämille virkamiehille annettava erillinen esittelymääräys. Ehdotetussa 4 momentissa otettaisiin käyttöön lakiehdotuksessa käytettävät käsitteet, joilla ilmaistaisiin toimihenkilöiden asemaa (johtava esittelijä, esittelijä ja tarkastaja). Nämä käsitteet eivät tarkoittaisi perustettavassa metsäkeskuksessa käyttöön otettavia toimien tehtävänimikkeitä, vaan henkilöiden asemaa julkisen vallan käytön suhteen.

Pykälän ehdotettuun 5 momenttiin sisältyisi myös toinen valtuussäännös, jonka mukaan julkisen vallan käyttöä sisältävien tehtävien hoidon tarkemmasta järjestämisestä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

15 §. *Tehtävien hoidossa noudatettava menettely ja virkavastuu.* Oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimukset koskevat ennen muuta julkiseen hallintotehtävään liittyvää päätöksentekoa. Tällöin on kiinnitettävä huomiota muun muassa yhdenvertaisuuteen, yksilön kielellisiin perusoikeuksiin, oikeuteen tulla kuulluksi, vaatimukseen päätösten perustelamisesta ja oikeuteen hakea muutosta. Oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimuksia on yleisesti tulkittava yhteydessä perustuslain 21 §:ään, joka käsittelee oikeusturvaa, ja muihin perusoikeussäännöksiin.

Ehdotetun pykälän 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan, kun metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikössä tai 29 §:ssä tarkoitettussa katselmustoimikunnassa hoidetaan julkisia hallintotehtäviä, sen on noudatettava, mitä hallintolaisissa (434/2003), kielilaisissa ja saamen kielilaisissa (1086/2003) säädetään. Säännös on luonteeltaan lähinnä informatiivinen, koska hallintolakia ja kielilakia on näiden lakien voimaantulosta lähtien sovellettu niiden soveltamisalasäännösten perusteella viranomaisten lisäksi myös viranomaisorganisaatioiden ulkopuolisiin näiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä. Myös saamen kielilakia on sen voimaantulosta lähtien sovellettu vastaavin edellytyksin viranomaisorganisaation ulkopuolisiin.

Ehdotetun pykälän 1 momentin toisen virkkeen mukaan, mitä viranomaisesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), sovelletaan myös metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön toimintaan sen hoitaessa 8 §:ssä tarkoitettuja

tehtäviä. Julkisuuslain 3 §:ssä säädetään lain tarkoituksesta. Pykälän mukaan tässä laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien ja viranomaisten velvollisuuksien tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta ja hyvää tiedonhallintatapaa viranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä, muodostaa vapaasti mielipiteensä sekä vaikuttaa julkisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan. Julkisuuslain esitöissä todetaan, että julkinen valta edistää yhteiskunnallisesti tärkeinä pidettyjä tarkoituksia osoittamalla varoja niihin. Metsäkeskuksen toiminta, liiketoiminta pois lukien, rahoitettaisiin julkisin varoin ja tästä johtuen on välttämätöntä, että julkisuuslakia sovellettaisiin kokonaisuudessaan metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön tehtävien hoitamiseen. Nykyisessä metsäkeskuslaissa oleva muotoilu on aiheuttanut epäselvyyksiä ja tulkinnanvaraisuuksia julkisuuslain soveltamisessa metsäkeskuksissa. Julkisuuslain 4 §:n 2 momentin mukaan mitä viranomaisesta säädetään, koskee myös lain tai asetuksen taikka lain tai asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitavia yhteisöjä, laitoksia, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden käyttäessä julkista valtaa. Esitettävällä muotoilulla julkisuuslaki saataisiin selkeästi säädettyä sovellettavaksi koko metsäkeskuksen toimintaan pois lukien metsäkeskuksen liiketoiminta.

Nykyisen metsäkeskuslain mukaan rikosoikeudellinen virkavastuu koskee vain tehtäviä, joihin sisältyy julkisen vallan käyttöä. Perustuslakivaliokunnan omaksuman kannan mukaisesti (PeVM 10/1998 vp, s. 35) rikosoikeudellista virkavastuuta ei ole ollut tarvetta ulottaa yleisenä kaikkiin metsäkeskuksen toimihenkilöihin, vaikka nämä ovat osallistuneet julkisten hallintotehtävien hoitoon. Nykyisten metsäkeskusten hoitamat sellaiset julkiset hallintotehtävät, joissa ei puututa henkilön etuun tai oikeuteen ja joita myös muut kuin viranomaisyksikköön kuuluvat toimihenkilöt ovat tehneet, ovat olleet luonteeltaan tosiasiallista hallintotoimintaa. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi metsätaloutta koskeva neuvonta, tiedotus ja koulutus. Näitä tehtäviä hoidettaessa ei vaaranneta yksilön oikeusturvaa eikä perusoikeuksia. Rikoso-

keudellinen virkavastuu koskee nykyisen metsäkeskuslain mukaan myös metsäkeskusten ja kehittämisskeskuksen johtokuntien jäseniä ja toimihenkilöitä metsäkeskusten ja kehittämisskeskuksen varojen käyttöä koskevissa asioissa. Rikosoikeudellinen virkavastuu säädettäisiin ehdotetun 2 momentin mukaan koskemaan metsäkeskuksen johtokunnan ja alueneuvottelukunnan jäseniä, heidän henkilökohtaisia varajäseniään ja myös toimihenkilöitä keskusyksikön ja alueyksikön varojen käyttöä koskevissa asioissa. Varojen käyttöön liittyvä rikosoikeudellinen vastuu koskisi täten metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön kaikkia toimihenkilöitä, eikä siten liiketoimintayksikön toimihenkilöitä. Alueneuvottelukunnan jäsenten ja varajäsentensä osalta rikosoikeudellinen virkavastuu kytkettyisi alueneuvottelukunnan tehtävistä nimenomaisesti tehtävään, jossa alueneuvottelukunnan tehtävänä on valmistella esitys johtokunnalle kestävän metsätalouden rahoitusta koskevan lainsäädännön nojalla myönnettävien valtion tukien kohdentamisesta eri toimenpiteille ja kyseisen määrärahan tarpeesta.

Rikosoikeudellinen virkavastuu säädettäisiin koskemaan johtajaa ja aluejohtajaa kaikessa heidän toiminnassaan. Johtaja ja aluejohtaja käyttäisivät ratkaisuvalltaa julkisen vallan käyttöä sisältävissä asiakokonaisuuksissa. Tehtävien hoidon puolueettomuuden ja riippumattomuuden säilyttämiseksi johtajan ja aluejohtajan rikosoikeudellisen vastuun on oltava kokonaisvastuuta. Ehdotetun momentin mukaan myös 14 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin keskusyksikön ja alueyksikön toimihenkilöihin sekä 29 §:ssä tarkoitettun katselmustoimikunnan puheenjohtajaan, varapuheenjohtajaan ja jäseniin sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Metsäkeskuksen toimihenkilöistä rikosoikeudellisen vastuun piirissä olisivat siten kaikki ne toimihenkilöt, jotka voivat käyttää julkista valtaa tehtäviensä hoitamisessa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin metsäkeskukselle 8 §:ssä säädetyt tehtävän hoitamisesta aiheutuneen vahingon korvaamisesta. Säännös sisältää informatiivisen viittauksen vahingonkorvauslakiin (412/1974).

Metsäkeskukselle 8 §:n mukaan kuuluvan julkisen hallintotehtävän hoitamisesta aiheutuneen vahingon korvaamista arvioidaan vastaavasti kuin vahinko olisi aiheutunut viranomaisen toiminnassa. Vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan julkisyhteisö on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon. Sama korvausvelvollisuus on muulla yhteisöllä, joka lain, asetuksen tai lakiin sisältyvän valtuutuksen perusteella hoitaa julkista tehtävää. Yhteisön korvausvastuun syntymisen edellytyksenä on vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan, että toimen tai tehtävän suorittamiselle sen laatu ja tarkoitus huomioon ottaen kohtuudella asetettavia vaatimuksia ei ole noudatettu.

Vahingonkäräjällä ei ole vahingonkorvauslain 3 luvun 4 §:n mukaan oikeutta saada korvausta sellaisesta viranomaisen virheellisestä ratkaisusta aiheutuneesta vahingosta, joka olisi voitu välttää hakemalla viranomaisen päätökseen muutosta, jos hän on jättänyt hakematta muutosta ilman pätevää syytä. Vahingonkorvauslain 3 luvun 4 §:ää sovelletaan säännöksen sanamuodon mukaan valtion tai kunnan viranomaisen tekemään ratkaisuun. Koska metsäkeskukselle kuuluvan julkisen hallintotehtävän hoitamisesta aiheutuneen vahingon korvaamiseen sovelletaan julkisyhteisön korvausvastuuta koskevia säännöksiä, tulisi myös 3 luvun 4 §:n säännös tällaisessa asiassa sovellettavaksi. Jos vahingonkäräjä ei ole hakenut muutosta metsäkeskuksen päätökseen, tulisi korvausasian yhteydessä tapauskohtaisesti arvioitavaksi, onko vahingonkäräjällä ollut pätevää syytä jättää hakematta muutosta ja mikä merkitys muutoksenhauulla olisi ollut vahingon aiheutumisellem.

Metsäkeskuksen liiketoiminnan harjoittamiseen liittyvän vahingon korvaamiseen sovellettaisiin vahingonkorvauslain säännöksiä työnantajan ja työntekijän korvausvastuusta.

16 §. Asioiden ratkaiseminen eräissä tapauksissa. Pykälä sisältäisi johtajan toimivaltaa koskevat säännökset eräissä tapauksissa, säännökset metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön sisäisestä tehtävien järjestelystä mahdollisesti johtuvien esteellisyys- ja kiistatilanteiden ratkaisemiseksi sekä säännökset

erityisasiantuntemuksen käyttämisen varmistamiseksi.

Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin niin sanotusta pidätysoikeudesta (otto-oikeus). Viranomaisten ratkaisuvallan käyttämistä koskevien yleisten periaatteiden mukaan viraston johtaja voi ottaa ratkaistavakseen asian, jonka viraston työjärjestyksen mukaan saisi ratkaista myös viraston muu virkamies. Koska metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikkö ei olisi viranomainen, vastaavasta pidätysoikeudesta olisi kuitenkin tarpeellista erityisesti säätää. Pidätysoikeus koskisi ehdotetun 1 momentin mukaan johtajaa johtuen siitä, että hänellä on ratkaisuvallalta julkisen vallan käyttöä koskevilla asioilla. Ehdotetun säännöksen mukaan johtaja voisi ottaa ratkaistavakseen asian, joka 14 §:n 3 momentin mukaan kuuluu alueyksikön toimihenkilön ratkaistavaksi, jos kyseessä on laaja-alainen asiakokonaisuus, asia, jolla on laajaa merkitystä, yhtenäisen ratkaisukäytännön varmistamisen tarve, puolueettoman ja riippumattoman käsittelyn takaaminen tai asian ratkaiseminen on muun vastaavan syyn perusteella välttämätöntä tehdä keskusyksikössä. Tilanteissa, joissa puolueettoman ja riippumattoman käsittelyn takaaminen edellyttäisi asian ratkaisemista alueyksikön ulkopuolella, pidätysoikeus olisi tarpeellinen. Johtajan tehtäviin kuuluu lainsäädännön toimeenpanoon liittyvien tehtävien koordinointi ja yhdenmukaisten käytäntöjen kehittäminen metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikössä. Myös näiden tehtävien tukena olisi välttämätöntä olla edellä tarkoitettu pidätysoikeus.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan johtaja voisi siirtää alueyksikössä vireille tulleen asian käsiteltäväksi toisessa alueyksikössä, jos siirrolla voidaan varmistaa kyseisen asian mahdollisesti vaatima erityisasiantuntemuksen käytettävyys asian käsittelyssä tai siirto on tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn perusteella. Nykyiset metsäkeskukset ovat joutuneet toimeenpanemaan tiettyjä erityislainsäädännön alaan kuuluvia asiakokonaisuuksia hyvinkin harvoin. Muun muassa metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annetun lain toimeenpano laajojen hyönteis- tai sienituhojen leviämisen estämisessä vaatii erityisasiantuntemusta. Tällaisten tilanteiden varalta olisi tarpeen säätää siirto-

mahdollisuudesta asian käsittelemiseksi parhaan asiantuntijuuden omaavaan alueyksikköön.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan, jos alueyksikön 8 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen liittyen alueyksikölle kuuluvan valvontaa, velvoitteiden asettamista tai oikeuden myöntämistä koskevan hallintoasian puolueeton käsittely voi ilmeisesti vaarantua sen vuoksi, että 8 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä hoitava alueyksikkö on asiansa asianosaisena tai metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annetussa laissa tarkoitettu alueyksikön toimialueella aiemmin toiminut metsäkeskus on ollut asiassa asianosaisena, aluejohtajan on siirrettävä asia ratkaistavaksi johtajalle. Tässä tarkoitettuun asian siirtoa koskevaan ratkaisuun ei saisi hakea muutosta valittamalla. Tällainen tilanne saattaisi syntyä esimerkiksi silloin, kun metsäkeskuksen alueyksikössä tulisi käsitellä asiaa, jossa se itse on tai on ollut hakijana, kuten metsänhoitomaksusta vapauttamista koskeva hakemus.

17 §. Oikeuskelpoisuus ja oikeustoimikelpoisuus. Muodostettava valtakunnallinen metsäkeskus olisi oikeushenkilö, jolla olisi itsenäinen toimivalta ja vastuu. Ehdotetun 17 §:n mukaan metsäkeskus voisi saada nimiinsä oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä hakea, kantaa ja vastata tuomioistuimissa ja muiden viranomaisten luona. Metsäkeskuksen puhevaltaa käyttäisi sen keskusyksikkö työjärjestyksessä tarkemmin määrättävällä tavalla silloin, kun kyse olisi 8 §:ssä tarkoitetuista asioista. Eriytettyyn liiketoimintaan liittyen liiketoimintayksikkö käyttäisi metsäkeskuksen puhevaltaa. Asioissa, joihin sisältyy julkisen vallan käyttöä, puhevaltaa kuitenkin käyttäisi johtaja. Johtaja voisi siirtää puhevallan käyttämisen aluejohtajalle tai muulle julkisen palvelun yksikön toimihenkilölle, jos siirrolla voidaan turvata kyseisen asian mahdollisesti vaatima erityisasiantuntemuksen käytettävyys asian käsittelyssä.

Pykälän 2 momentin mukaan edellä 1 momentissa säädetyistä poiketen metsäkeskus ei saisi antaa sitoumuksia liiketoimintaa harjoittavan yhteisön puolesta eikä rahoittaa tällaisen yhteisön toimintaa ilman eduskunnan valtion talousarvion yhteydessä myöntämää valtuutusta ja maa- ja metsätalousministeriön

erikseen antamaa lupaa. Tällä säännöksellä ehdotetaan metsäkeskuksen oikeustoimikelpoisuutta rajoitettavaksi valtuuksien ja vastuiden selventämiseksi. Säännöksen tarkoituksena olisi, ettei metsäkeskus liiketoimintaa harjoittavan ulkopuolisen yhteisön toiminnan tukemiseksi voisi antaa tällaisen yhteisön puolesta sitoumuksia tai rahoittaa sen toimintaa esimerkiksi antamalla lainaa, vakuuksia tai tekemällä osakepääomasijoituksia ilman, että eduskunta on antanut siihen valtion talousarviossa valtuuden ja maa- ja metsätalousministeriö erikseen luvan.

18 §. Tilintarkastajan salassapitovelvollisuus. Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön toimihenkilö hoitaa julkisia hallintotehtäviä ja hänen on noudatettava lakiehdotuksen 15 §:n mukaan julkisuuslakia. Metsäkeskuksen johtokunta tulee määräämään 27 §:n nojalla metsäkeskukselle tilintarkastajan, jota ei kuitenkaan asemaltaan voida rinnastaa metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön toimihenkilöön. Tilintarkastajaa koskee tilintarkastuslain (459/2007) 26 §:ssä säädetty salassapitovelvollisuus. Koska metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikkö hoitaisi julkisia hallintotehtäviä ja koska kyseisten tehtävien hoitamiseen sovelletaan julkisuuslakia, on tarpeen nimenomaisella säännöksellä varmistaa se, että tiettyjä julkisuuslain säännöksiä sovelletaan tilintarkastajaan. Näin varmistetaan, että metsäkeskuksen asiakirjojen salassapitoon ja niitä koskevaan vaihteluun sovelletaan myös tilintarkastajan osalta samoja säännöksiä kuin mitä sovelletaan valtion ja kuntien viranomaisiin sekä muihin julkisyhteisöihin. Tilintarkastuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 194/2006 vp) 26 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu kyseisen salassapitosäännöksen olevan yleissäännös, jota tarkempia velvoitteita voidaan antaa muualla laissa. Ehdotettu pykälä katsotaan tarpeelliseksi tilintarkastuslain salassapitosäännöstä täydentävänä. Ehdotetun pykälän mukaan tilintarkastajan salassapitovelvollisuudesta olisi siis voimassa, mitä julkisuuslain 23 ja 24 §:ssä säädetään. Kyseiset säännökset koskevat vaihtelovelvollisuutta ja hyväksikäyttökieltoa (23 §) ja salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja (24 §).

6 luku Ohjaus

19 §. Strateginen ja toiminnallinen ohjaus. Perustettava metsäkeskus olisi maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa. Säännöksellä varmistettaisiin toimivaksi ja tehokkaaksi osoittautuneen ohjausmenettelyn jatkuminen. Maa- ja metsätalousministeriön ohjaus tarkoittaa lähinnä metsäkeskuksen strategisista ja tulostavoitteista sekä resursseista ja kehittämislinjauksista sopimista sekä toiminnan tulosten ja vaikutusten arviointia. Ohjaukseen liittyvä asiointi maa- ja metsätalousministeriön ja metsäkeskuksen välillä tapahtuisi pääosin metsäkeskuksen keskusyksikön kautta, mikä tehostaa huomattavasti toimintaa. Alueellisten tarpeiden ja tavoitteiden huomioiduksi on kuitenkin katsottu tarkoituksenmukaiseksi säätää lain tasolla siitä, miten keskusyksikkö sopii ja kokoaa maa- ja metsätalousministeriölle esitettävät tavoitteet. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan metsäkeskusta ohjaisi maa- ja metsätalousministeriö. Metsäkeskus ja maa- ja metsätalousministeriö neuvottelisivat vuosittain metsäkeskuksen toiminnalle asetettavista strategisista tavoitteista ja tulostavoitteista, jotka kirjataan vuosittaiseen tulossopimukseen. Keskusyksikkö vastaisi alueyksiköiden strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden sopimisesta ja kokoamisesta metsäkeskuksen tulosohtausta varten sekä yhteisiä toimintoja ja muita yksiköiden yhtenäisen toiminnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevasta toiminnallisesta ohjauksesta. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa metsäkeskukselle yleishallinnollisia ohjeita.

20 §. Tiedonantovelvollisuus. Ehdotetun pykälän mukaan metsäkeskuksen ja sen tilintarkastajan olisi salassapitosäännösten estämättä annettava maa- ja metsätalousministeriölle ne välttämättömät tiedot ja asiakirjat, joita ministeriö sille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarvitsee. Tällaisia tietoja olisivat esimerkiksi tiedot metsäkeskuksen liikesalaisuudeksi katsomista asiakokonaisuuksista. Pykälässä tarkoitettaisiin myös henkilötietoja silloin, kun kyseisten tietojen saanti on välttämätöntä maa- ja metsätalousministeriön lakisäateisten tehtävien hoitamiseksi. Ehdotetuilla säännöksillä turvattaisiin maa-

ja metsätalousministeriölle välttämättömät ohjaus- ja tiedonsaantioikeudet. Maa- ja metsätalousministeriö ei ole tilaava taho suhteessa tilintarkastajiin, koska metsäkeskus valitsee lakiehdotuksen 27 §:n 2 momentin mukaan itse tilintarkastajansa. Tämän vuoksi maa- ja metsätalousministeriön tiedonsaanti on varmistettava siitä erikseen säätämällä. Tiedon saanti valvovalle viranomaiselle suoraan riippumattomalta taholta tulisi varmistaa, jotta maa- ja metsätalousministeriö voisi varmentaa esimerkiksi liiketoiminnan eriyttämiseen liittyvien toimien asianmukaisuuden esimerkiksi kirjanpitoaineistosta.

7 luku Talous ja hallinto

21 §. Toiminnan rahoitus. Ehdotetun pykälän 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan valtion talousarvioon otettaisiin vuosittain määräraha, josta metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle myönnettäisiin valtionavustusta sille 8 §:ssä säädettyistä tehtävistä aiheutuviin menoihin. Näillä menoilla tarkoitetaan metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle säädettyistä tai määrätyistä tehtävistä aiheutuvia toimintamenoja. Lakiehdotuksen ja valtionavustuslain yhteensovittamiseksi pykälään ehdotetaan selvyuden vuoksi otettavaksi maininta valtionavustuslain soveltamisesta metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle myönnettävään valtionavustukseen. Ehdotetun pykälän 1 momentin toisen virkkeen mukaan valtionavustukseen sovellettaisiin valtionavustuslakia (688/2001), jollei tässä laissa toisin säädetä. Valtionavustuslaki on yleislaki ja sitä sovelletaan lain 3 §:n mukaan siltä osin kuin valtionavustuksesta ei erityislaissa ole säädetty.

Valtionavustuslain 6 §:n mukaan valtion talousarviosta myönnettävä valtionavustus ei saa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää, jollei valtionavustuksen myöntämisen tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömistä ja perustelluista syistä muuta johdu. Valtionavustuslaissa on asetettu yleensä noudatettavaksi hankkeen tai toiminnan kaikki kustannukset täysimääräisesti kattavan valtionavustuksen kieltö. Valtionavustuslain esitöissä on tuotu esiin peruslähdekohtana se, että valtionavus-

tuksen saaja tai muu yksityinen taho sitoutuu toimintaan tai hankkeeseen riittävällä omarahoitusosuudella. Metsäkeskus olisi välilliseen valtionhallintoon kuuluva, lailla perustettava organisaatio. Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle sen julkisiin hallintotehtäviin myönnettävä valtionavustus ei olisi projektiluontoista erityisavustusta erillisiin hankkeisiin, vaan sen toimintaan valtion talousarviosta myönnetty valtionavustus rinnastuu valtion virastojen ja laitosten talousarvion mukaisesti toimintamäärärahoihin. Metsäkeskuksen julkisten hallintotehtävien hoitaminen olisi jatkuva, viraston tai laitoksen toimintaan rinnastettava tehtävä. Metsäkeskuksen julkisten hallintotehtävien yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja tuloksellisuus huomioidaan ottaen valtionavustusta on näin katsottu tarvittavan näiden tehtävien hoitamisesta aiheutuvien kustannusten täysimääräiseen kattamiseen, sikäli kuin kyseessä ovat saajalle maksuttomat suoritteet. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi asiaa koskeva säännös, jonka mukaan 1 momentissa tarkoitettujen menojen rahoitettaisiin kokonaisuudessaan valtionavustuksella siltä osin kuin niistä ei peritä maksuja.

22 §. Valtionapuviranomainen. Valtionavustuslain 4 §:n mukaan valtionapuviranomaisella tarkoitetaan sitä viranomaista, jonka tehtäviin kyseistä valtionavustusta koskevat asiat lainsäädännön nojalla kuuluvat. Ehdotettava pykälä olisi selventävä säännös, jonka mukaan tässä laissa tarkoitettujen valtionavustusten osalta valtionapuviranomaisena toimisi maa- ja metsätalousministeriö. Säännöksen nojalla valtionavustuslaissa valtionapuviranomaiselle säädettyt kaikki oikeudet ja velvollisuudet kuuluisivat siten maa- ja metsätalousministeriölle. Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikkö voisi hakea ja saada muitakin kuin lakiehdotuksen mukaisia valtionavustuksia. Ehdotetun säännöksen nojalla maa- ja metsätalousministeriö ei kuitenkaan toimisi valtionapuviranomaisena tällaisten valtionavustusten osalta, jollei kyseessä olevaa valtionavustusta koskevassa lainsäädännössä niin säädettäisi.

23 §. Valtionavustuksen hakeminen. Valtionavustuslain 9 §:n 1 momentin mukaan valtionavustusta haetaan kirjallisesti. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin, että metsäkeskus

hakisi julkisen palvelun yksikön käytettäväksi tässä laissa tarkoitettua valtionavustusta toimittamalla maa- ja metsätalousministeriölle valtionavustusta koskevan alustavan talousarvion ja esitykset tulostavoitteiksi seuraavalle kalenterivuodelle. Näiden asiakirjojen toimittamisella valtionavustusta koskeva asia saatettaisiin vireille ja maa- ja metsätalousministeriö voisi tehdä valtionavustusta koskevassa asiassa päätöksen.

Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön toimintaa rahoitettaisiin valtion talousarvioon sille osoitetulta momentilta. Tällä hetkellä metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen valtionapu on momentilta 30.60.42 (Valtionapu metsätalouden edistämisen- ja valvontaorganisaatioille). Määrärahaa voitaisiin käyttää ainoastaan metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle myönnettävään valtionavustukseen. Tulosohjauksessa maa- ja metsätalousministeriö ja metsäkeskus sopisivat vuosittaisista tulostavoitteista. Jotta tulostavoitteet vastaisivat käytettävissä olevia voimavaroja, metsäkeskuksen tulee tietää tulostavoiteesityksiään valmistellessaan julkisen palvelun yksikön valtionavustuksen suuruus. Kun hallituksen esitys valtion talousarvioksi on annettu eduskunnalle, maa- ja metsätalousministeriö toimittaa metsäkeskukselle alustavan tiedon sen julkisen palvelun yksikön valtionavustuksen suuruudesta. Tämän tiedon pohjalta metsäkeskus laatii alustavan talousarvion ja esitykset tulostavoitteiksi valtionavustuksen käyttäjälle sekä toimittaa ne tulossopimusneuvotteluja sekä seuraavan vuoden valtionavustuksen hakua varten maa- ja metsätalousministeriölle.

24 §. Varojen käytön valvonta. Valtionavustuslain 14 §:n mukaan valtionavustuksen saajan tulee antaa valtionapuviranomaiselle valtionavustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot. Valtionavustuslain 15 §:n mukaan valtionapuviranomaisen on huolehdittava valtionavustuksen asianmukaisesta ja riittävästä valvonnasta hankkimalla valtionavustuksen käyttö- ja seurantatietoja sekä muita tietoja samoin kuin tekemällä tarvittaessa tarkastuksia.

Valtionavustuslain 4 luvun säännökset valtionavustuksen käytöstä ja sen valvonnasta koskevat vain myönnettyä valtionavustusta.

Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksiköllä on toiminnassaan käytössä myös muita varoja kuin kunkin vuoden talousarvion perusteella myönnettyt valtionavustusvarat. Lakiehdotuksen 2 §:n mukaan metsäkeskus saa harjoittaa eriytettyä liiketoimintaa, joka ei kuitenkaan saa vaarantaa metsäkeskuksen laikisääteisten tehtävien hoitamista eikä metsäkeskuksen puolueettomuutta. Tämän varmistamiseksi valtionavustusviranomaisena toimivan maa- ja metsätalousministeriön tulee edelleen valvoa metsäkeskuksen varojen käyttöä laajemminkin kuin valtionavustusvarojen osalta. Ehdotetun pykälän mukaan maa- ja metsätalousministeriö valvoisi metsäkeskuksen varojen käyttöä. Valvonnan toteuttamiseksi metsäkeskuksen olisi annettava maa- ja metsätalousministeriölle sen pyytämät tiedot ja selvitykset. Ehdotettu pykälä ja 20 §:ssä säädettäväksi esitettävä tiedonantovelvollisuus täydentävät toisiaan muun muassa metsäkeskuksen talouteen vaikuttavien tietojen toimittamisen varmistamiseksi. Maa- ja metsätalousministeriö on lisäksi valtionapuviranomaisena valtionavustuslain 11 §:n 3 momentin mukaan oikeutettu asettamaan valtionavustuksen käytön toteutumisen varmistamiseksi välttämättömiä avustuksen käyttämistä koskevia ehtoja ja rajoituksia.

25 §. Varojen hoito ja käyttö. Ehdotettu pykälä sisältäisi säännökset metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle myönnettyjen muiden kuin sen toimintaan tarkoitettujen valtion varojen hoidosta ja käytöstä. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle myönnettyt valtion tilintekijävarat olisi pidettävä erillään metsäkeskuksen muista varoista sen käytettävissä olevalla valtion maksuliikepankin tilillä. Varoja saisi nostaa tililtä vain sitä mukaa kuin niitä käytetään tarkoitukseensa. Näillä tilintekijävaroilla tarkoitetaan lähinnä tällä hetkellä valtion talousarvion momentin 30.60.44 (Tuki puuntuotannon kestävyuden turvaamiseen) mukaisia varoja, talousarvion momentin 30.60.45 (Metsäluonnon hoidon edistäminen), talousarvion momentin 30.60.83 (Lainat puuntuotannon kestävyuden turvaamiseen) sekä talousarvion momentin 30.40.41 (Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen) mukaisia varoja. Mainittujen määrärahojen osalta metsäkeskus, josta

nimenomaisesti sen julkisen palvelun yksikkö, toimisi varoja myöntävänä organisaationa.

Ehdotetun pykälän 2 momentti koskisi metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle myönnettyjen muiden kuin sen toimintaan tarkoitettujen varojen perusteella tehtäviä tilityksiä. Ehdotetun pykälän 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle myönnettyjen muiden kuin sen toimintaan tarkoitettujen varojen hoidossa ja tilittämässä olisi noudatettava, mitä valtion talousarvion osalta säädetään tilintekijästä. Valtion talousarviosta annetussa asetuksessa (1243/1992) on säädetty asiasta. Maa- ja metsätalousministeriö on valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 12 a §:n nojalla kirjanpitoyksikkö. Maa- ja metsätalousministeriön on kirjanpitoyksikkönä tarkastettava tilitys. Koska metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikkö ei olisi valtion virasto tai laitos, se ei myöskään olisi osa maa- ja metsätalousministeriön kirjanpitoyksikköä. Kestävän metsätalouden rahoitusta koskevassa lainsäädännössä ja riistavahinkolain mukaisesti myönnettävien varojen osalta kirjanpitoyksikkö on maa- ja metsätalousministeriössä (maa- ja metsätalousministeriö, kirjanpitoyksikkö).

Ehdotetun pykälän 2 momentin toisen virkkeen mukaan maa- ja metsätalousministeriö voisi kuitenkin antaa tarkempia hallinnollisia määräyksiä siitä tilityksestä, jonka metsäkeskus toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle. Ehdotettu säännös olisi tarpeellinen, koska metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön valtion varojen käyttöä koskevat tilitykset pohjautuisivat rahoitettujen hankkeiden hankkirjanpitoon. Tilitysten tarkastamiseksi maa- ja metsätalousministeriön tulee voida antaa tarpeellisia lisämääräyksiä muun muassa tositteiden liittämistä tilitykseen.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan metsäkeskuksen 8 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen tarkoitettuja varoja ei saisi käyttää eriytettyyn liiketoimintaan eikä muutenkaan niin, että toiminnan puolueettomuus ja riippumattomuus vaarantuisi 8 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamisessa. Metsäkeskuksen eriytetyn liiketoiminnan varoja ei saisi käyttää metsäkeskuksen 8 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen. Tällä varojen

erilläänpitovelvoitetta laajennettaisiin koskemaan myös metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön omaan toimintaan myönnetty valtionavustuksen ja eriytetyn liiketoiminnan varojen erilläänpitoa lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentissa olevan liiketoiminnan taloudellisen eriyttämisvelvoitteen mukaisesti. Ehdotettu säännös metsäkeskuksen 8 §:n mukaisten tehtävien hoitoon tarkoitettujen varojen käytöstä siten, että puolueettomuus ja riippumattomuus metsäkeskuksen julkisten hallintotehtävien hoidossa ei vaarannu, on tarpeen sellaisten taloudellisten ja toiminnallisten sidonnaisuuksien ehkäisemiseksi, jotka saattaisivat kyseenalaistaa tai vaarantaa metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön aseman julkisen sektorin puolueettomana ja riippumattomana toimijana.

26 §. Suoritteista perittävät maksut. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikkö perisi suoritteistaan maksuja. Edelleen säännöksen mukaan 8 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin liittyvien suoritteiden maksullisuuden, maksujen suuruuden ja maksujen määräytymisen yleisten perusteiden, maksuista päättämistä koskevan toimivallan sekä maksua koskevan muutoksenhaun ja perinnän osalta noudatettaisiin, mitä valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään. Maksujen määräämisessä olisi käytössä samat periaatteet kuin valtion viranomaisilla. Tämä merkitsee, että lähtökohtaisesti maksullisesta julkisoikeudellisesta suoritteesta perittävän maksun suuruus määrättäisiin suoritteiden omakustannusarvon perusteella. Maksuperustelaissa säädetyn edellytyksin maksu voidaan määrätä suoritteiden omakustannusarvoa alemmaksi. Muut maksulliset suoritteet hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein.

Nykyisen metsäkeskuslain nojalla metsäkeskusten julkisoikeudellisista suoritteista perimät maksut eivät ole suoraan ulosotettavissa ilman päätöstä tai tuomiota. Nykyisen metsäkeskuslain 12 §:n 1 momentin mukaan suoritteiden maksullisuuden, maksujen suuruuden ja maksujen määräytymisen yleisten perusteiden, maksuista päättämistä koskevan toimivallan sekä maksua koskevan muutoksenhaun osalta noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään. Nykyisen metsäkeskuslain viittaussäännös ei

ulotu maksujen perintää koskevaan valtion maksuperustelain 11 §:ään, jonka mukaan maksu julkisoikeudellisesta suoritteesta saadaan periä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (367/1961) säädetään. Viimeksi mainitun lain on 1 päivästä tammikuuta 2008 lukien korvannut verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettu laki (706/2007). Tämän lain 3 §:n 2 momentin mukaan muu julkisoikeudellinen tai siihen rinnastettava saatava on suoraan ulosottokelpoinen, jos lailla niin säädetään. Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön suoritteista perimät maksut ovat muita julkisoikeudellisia saatavia, koska niitä ei katsota viimeksi mainitun lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi veroksi tai julkiseksi maksuksi. Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön julkisoikeudelliset suoritteet olisi tarkoituksenmukaista olla ulosotettavissa ilman päätöstä tai tuomiota. Tämän vuoksi pykälään ehdotetaan sisällytettäväksi edellä mainittu viittaus myös perintään valtion maksuperustelain osalta.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön maksuista säädettäisiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

27 §. Kirjanpito ja tilintarkastus. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin metsäkeskuksen hallinnon ja tilien tarkastamisesta.

Ehdotettavan pykälän 1 momentin mukaan metsäkeskuksen kirjanpitovelvollisuudesta, kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä on soveltuvin osin voimassa, mitä kirjanpitolaisissa (1336/1997) ja tilintarkastuslaissa (459/2007) säädetään. Eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetun lain (19/2003), jäljempänä *avoimuuslaki*, 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa on määritelty julkinen yritys. Metsäkeskuksen voidaan katsoa täyttävän tämän määritelmän. Avoimuuslain 3 §:ssä on säädetty julkisten yritysten avoimuus- ja tiedonantovelvoitteesta, joka näin ollen koskee suoraan kyseisen lain nojalla metsäkeskusta. Toisaalta kuitenkin 6 §:ssä säädetty erilliskirjanpitovelvollisuus ei tulisi avoimuuslain nojalla sovellettavaksi metsäkeskukseen, koska metsäkeskus ei sisältyisi erilliskirjanpitovelvollisesta yrityksestä 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädetyn määritelmän sovel-

tamisalaan. Avoimuuslain säännöksistä erityisesti kuitenkin erilliskirjanpitovelvollisuus katsottaisiin tarpeelliseksi soveltaa metsäkeskukseen. Tämä johtuen erityisesti siitä, että lakiehdotuksessa edellytettäisiin julkisen palvelun yksikön ja liiketoimintayksikön eriyttämistä. Ehdotetun pykälän 1 momentin toisen virkkeen mukaan metsäkeskukseen sovellettaisiin, mitä eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetun lain (19/2003) 6 §:ssä säädetään erilliskirjanpitovelvollisuudesta. Tässä ehdotetussa säännöksessä tarkoitetaan, että julkisen palvelun yksikkö ja liiketoimintayksikkö olisivat avoimuuslain 6 §:ää sovellettaessa mainitussa pykälässä tarkoitettuja eri toimintoja.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan tilintarkastajan valitsisi metsäkeskuksen johtokunta neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Metsäkeskukselle valittaisiin ulkoinen, tilintarkastuslain tarkoittama tilintarkastaja, koska kyseessä on välillisen valtionhallinnon organisaatio, joka hallinnoi itse omaisuuttaan ja varallisuuttaan. Tilintarkastajan määräisi tilaaja-tuottajamallin mukaisesti tilaaja, eli metsäkeskuksen johtokunta, hankintakilpailun perusteella neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

Koska valtionalouden tarkastusviraston valtuus metsäkeskuksen toiminnan ja tilien tarkastukseen ei ole niitä koskevien säädösten perusteella selvää, ehdotetaan asiasta otettavaksi lakiehdotukseen nimenomainen säännös ehdotetun pykälän 3 momentiksi.

Metsäkeskuksen kirjanpitoon liittyvien velvoitteiden osalta viitattaisiin ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan tilintarkastuslakiin. Tiettyjen asioiden osalta olisi kuitenkin tarpeellista säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Erikseen olisi tarpeen säätää esimerkiksi tilintarkastuskertomuksen sisälöstä siten, että siihen tulisi sisällyttää lausunto, onko kaikki metsäkeskukselle myönnetty valtionavustukset käytetty säännösten ja määräysten mukaisesti. Lisäksi tulisi olla mahdollista säätää mahdollisen muistutuksen toimittamisesta maa- ja metsätalousministeriön tietoon, jos se kohdistuu metsäkeskuksen johtokuntaan. Koska metsäkeskuksen tehtävänä on erityislainsäädännön mukaan valvoa metsänhoitoyhdistyksiä, tulisi tilintar-

kastajan riippumattomuudesta voida erikseen säätää siten, että metsänhoitoyhdistysten hallituksen jäsen tai sanotun yhdistyksen palveluksessa oleva henkilö ei voisi olla metsäkeskuksen tilintarkastajana. Ehdotetun pykälän 4 momentin mukaan tilintarkastajan riippumattomuudesta ja tilintarkastuskertomuksen sisällöstä sekä muista kirjanpitovelvollisuutta koskevista tarpeellisista asioista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

28 §. Lisäeläkejärjestelyt. Pykälässä säädettäisiin metsäkeskuksen mahdollisuudesta ylläpitää henkilöstönsä eläketurvan tason turvaamiseksi aiemmin perustettuja lisäeläkejärjestelyjä. Nykyiset metsäkeskukset ja aiemmat metsälautakunnat ovat perustaneet sopimusteitse Eläke-Tapio -nimisen lisäeläkejärjestelyn, joka on täydentänyt Eläkekassa Tapion ja sittemmin Verson hoitamaa lakisääteistä TEL/TyEL-peruseläketurvaa. Tarkoituksena on ollut, että Eläke-Tapion myöntämien lisäeläkkeiden kautta metsäkeskusten ja metsälautakuntien eläkkeiden tasossa oli voitu seurata yleisesti ottaen valtiolla maksettavien eläkkeiden tasoa. Eläke-Tapion lisäeläkejärjestelmä on suljettu ja järjestelmästä myönnettävien eläke-etujen karttuminen on jäädytetty 1 päivästä heinäkuuta 1993 lukien. Olemassa olevaa eläkejärjestelyä on tarkoituksenmukaista jatkaa lakiehdotukseen perustuvan organisaation ja niiden muiden organisaatioiden kesken, jotka nytkin ovat siinä mukana sen piirissä jo olevien osalta.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan metsäkeskus voisi palveluksessaan olevan henkilöstön ja näiden omaisten eläketurvan järjestämistä varten olla osallisena tämän lain voimaan tullessa voimassa olevissa lisäeläkejärjestelyissä. Näissä järjestelyissä voi olla jäsenenä myös muita metsätalouden piirissä työskenteleviä työnantajia. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö vahvistaisi 1 momentissa tarkoitettujen eläkejärjestelyn säännöt järjestelyyn kuuluvien työnantajien esityksestä.

8 luku Erinäiset säännökset

29 §. Katselmustoimikunta. Pykälä sisältäisi säännökset metsäkeskuksessa toimivista katselmustoimikunnista, jotka käsittelevät niille laissa osoitetut tehtävät. Toimikunnan

tehtävistä säädetään metsälaisissa ja metsätalouden rahoitusta koskevassa lainsäädännössä.

Katselmuksen tarkoituksena olisi hankkia selvitystä asian ratkaisemisen kannalta merkityksellisistä seikoista ja arvioida, onko lakia rikottu. Katselmustoimikunta olisi luonteeltaan metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle lausuntoja antava toimielin, jolla ei olisi asioiden muodollista ratkaisuvallaa. Koska katselmustoimikunta hoitaisi julkista hallintotehtävää, joka liittyy läheisesti hallintoasiassa tehtävään asiaratkaisuun, toimikunnan tulisi lakiehdotuksen 15 §:n 1 momentin mukaisesti noudattaa keskeisiä hallinto-oikeudellisia menettelysääntöksiä. Hallintolain 38 §:n katselmusta koskevia sääntöksiä sovellettaisiin katselmustoimikuntien suorittamiin katselmuksiin täydentävästi niitä koskevien erityissääntösten rinnalla. Katselmuksen luonne huomioon ottaen ehdotetaan, että katselmustoimikunnan jäsenet toimisivat tehtävässään virkamiehen vastuulla.

Katselmustoimikuntaa varten olisi puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä tarpeellinen määrä katselmustoimikunnan toimialuetta ja metsänomistajia edustavia jäseniä. Katselmustoimikunta toimisi nelijäsenisenä siten, että toimikunnan nykyistä kokoonpanoa laajennettaisiin metsätalouden yritystoimintaa edustavalla jäsenellä. Katselmuksissa arvioidaan useimmiten erilaisia metsien hoito- ja käyttötoimenpiteitä, joissa asianosaisia voivat maanomistajan lisäksi olla esimerkiksi hakkuuoikeuden haltija ja toimenpiteen suorittanut urakoitsija. Selvitystehtävien luonteen ja katselmusten asianosaispiirin vuoksi ehdotetaan metsätalouden yritystoimintaa edustavan jäsenen lisäämistä toimikunnan kokoonpanoon. Toimikunnan jäsenten valinnasta säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Viime vuosina on pidetty keskimäärin 20–30 katselmusta ja osa katselmustoimikunnista on toiminut hyvin harvoin. Ehdotetun 29 §:n perusteella katselmustoimikunnan toimialue voisikin muodostua metsäkeskuksen alueyksikön toimialuetta laajemmasta alueesta. Toimikuntien lukumäärästä ja toimialueista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

30 §. Tarkemmat määräykset. Pykälä sisältäisi säännökset metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön työjärjestyksestä. Metsäkeskuksen johtokunta vahvistaisi työjärjestyksen. Työjärjestykseen ei luonnollisesti-kaan saisi sisällyttää määräyksiä asioista, joista säädetään lakiehdotuksessa tai sen nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa. Työjärjestyksellä ei saisi määrätä tehtävien järjestämisestä siten, että se olisi vastoin esimerkiksi lakiehdotuksen 8 §:n 2 momentissa säädettäväksi esitettäviä alueyksiköiden tehtäviä ja lakiehdotuksen 3 §:n 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettävää alueyksiköiden toimialuejakoa. Työjärjestyksellä olisi mahdollista määrätä esimerkiksi kokonaisuusien organisoinnista keskusyksikön sisällä ja alueyksiköissä sekä toisaalta niistä menettely- ja toimintatavoista määräämistä, joita voitaisiin hyödyntää eri tehtäväryhmien järjestämisessä. Kysymyksen tulisivat muun muassa järjestelyt, joilla koottaisiin erikoistumis- tai tukitehtäviä taikka edesautettaisiin työntasausta alueyksiköiden välillä. Alueyksiköissä voitaisiin ottaa käyttöön toimintamalli, jossa yksi tai useampi alueyksikkö hoitaisi määrättyä tehtävää oman toimialueensa lisäksi laajemmalla alueella tai valtakunnallisesti. Ehdotetun säännöksen mukaan metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön työjärjestyksessä määrättäisiin päätöksenteosta muissa kuin julkisen vallan käyttöä koskevissa asioissa, keskusyksikön toimintayksiköistä, esimiesasemassa olevien toimihenkilöiden tehtävistä, sijaisuuksista, sisäisestä johtamisesta, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä muista sisäiseen hallintoon kuuluvista asioista.

9 luku Voimaantulo

31 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentti sisältäisi tavanmukaisen voimaantulosäännöksen.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan lailla kumottaisiin laki metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta, jäljempänä *kumottava laki*.

Ehdotetun pykälän 3 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan kumottavan lain säännöksiä lukuun ottamatta sen 10 §:n 2 mo-

menttia sovellettaisiin kehittämiskeskukseen 31 päivään joulukuuta 2014. Nykyisen metsäkeskuslain 10 §:n 2 momentissa säädetään kehittämiskeskukseen johtokunnan kokoonpanosta. Tämä kokoonpano ei ole jatkossa tarkoituksenmukainen, koska kehittämiskeskukseen asema muuttuu suhteessa perustettavaan metsäkeskukseen. Metsäkeskuksen nykyinen neljän jäsenen edustus olisi jatkossa liian suuri uudessa toimintaympäristössä. Kehittämiskeskukseen johtokunnasta säädettäisiin ehdotettavassa 33 §:ssä.

Ehdotetun pykälän 3 momentin toisen virkkeen mukaan kumottavan lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä kehittämiskeskukseen tehtäviä olisivat kuitenkin ainoastaan metsätalouden kehittämis- ja asiantuntijaorganisaationa toimiminen sekä palvelujen tuottaminen maa- ja metsätalousministeriölle ja muille tahoille. Tarkoituksena olisi, että kehittämiskeskus jatkaisi toimintaansa vuoden 2014 loppuun hiukan erilaisella tehtäväkokonaisuudella. Kehittämiskeskukseen tehtävät eivät jatkossa voisi olla päällekkäisiä perustettavan metsäkeskuksen kanssa. Nykyisen metsäkeskuslain 3 §:n 1 momentissa säädetään kehittämiskeskukseen yleistehävästä. Ehdotettu rajaus on välttämätön, jotta perustettavan metsäkeskuksen ja kehittämiskeskukseen tehtävänkuvat olisivat selkeät suhteessa toisiinsa.

32 §. Voimaan jäävä asetus. Ehdotetussa 31 §:ssä säädettäisiin nykyisen metsäkeskuslain kumoamisesta. Samalla kumoutuisi myös metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annettu asetus. Asetuksen 13 §:ssä on säädetty tarkemmin kehittämiskeskukseen tehtävistä. Kehittämiskeskusta koskevat nykyisen metsäkeskuslain säännökset jäisivät tietyin rajoituksin voimaan. Samoin olisi tarpeen jättää voimaan myös kehittämiskeskusta koskevat asetuksen säännökset. Viimeksi mainittu asetus ehdotetaan jätettäväksi kehittämiskeskukseen osalta voimaan tietyin tehtäviin liittyvin rajauksin, koska osa asetuksessa määritetyistä tehtävistä olisi jatkossa perustettavan metsäkeskuksen tehtäviä. Ehdotettavan pykälän mukaan metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annettu asetus jäisi voimaan kehittämiskeskukseen osalta 31 päivään joutu-

kuuta 2014 lukuun ottamatta asetuksen 13 §:n 1 momentin 4 ja 6 kohtaa.

33 §. Kehittämiskeskuksen johtokunta. Ehdotettavalla pykälällä säädettäisiin niistä tahtoista, joilla olisi edustus kehittämiskeskuksen johtokunnassa vuoden 2014 loppuun. Ehdotetussa pykälässä on otettu huomioon kehittämiskeskuksen aseman muutos suhteessa perustettavaan metsäkeskukseen.

34 §. Varoja, velkoja, sopimuksia, velvoitteita ja sitoumuksia koskeva siirtymäsäännös. Pykälä sisältäisi muun muassa nykyisten metsäkeskusten ja kehittämiskeskuksen omaisuutta ja velvoitteita koskevat siirtymäsäännökset.

Tarkoituksena olisi, että perustettava metsäkeskus jatkaisi nykyisten metsäkeskusten toimintaa lakiehdotuksen mukaisesti saaden omistukseensa niiden varallisuuden. Muodostettava uusi metsäkeskus vastaisi myös kaikista nykyisten metsäkeskusten velvoitteista. Metsäkeskukselle siirtyisi myös se osa kehittämiskeskuksen varoista, veloista, sopimuksista, velvoitteista ja oikeuksista, joka liittyy Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetussa laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen sekä metsäkeskuksen tietohallinnon ja tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon. Valtioneuvostolle ehdotetaan annettavaksi valtuutus päättää muutokseen perustuvista metsäkeskuksen ja kehittämiskeskuksen omaisuutta ja velvoitteita koskevista järjestelyistä ottaen huomioon, että perustettava metsäkeskus olisi yksi oikeushenkilö muodostuen nykyisistä 13 itsenäisestä metsäkeskuksesta ja kehittämiskeskuksen osasta.

Jos syntyisi erimielisyyttä varojen, velkojen, sopimusten, velvoitteiden ja oikeuksien siirtymisestä, maa- ja metsätalousministeriö olisi ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan se taho, joka ratkaisisi asian.

35 §. Muuta lainsäädäntöä koskevat viittaussäännökset. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin tilanteista, joissa muualla laissa tai asetuksessa viitattaisiin kumottavaksi ehdotettuun lakiin tai muualla lainsäädännössä säädettäisiin metsäkeskuksesta tai metsäkeskuksista.

36 §. Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset. Nykyisten metsäkeskusten työsopimussuhteinen henkilöstö ja kehittämiskes-

kuksista siirtyviä tehtäviä pääasiallisesti hoitanut työsopimussuhteinen henkilöstö sekä vastaavat työsuhteiset tehtävät on tarkoitus siirtää perustettavaan metsäkeskukseen. Edellä tarkoitettu henkilöstö säilyttäisi siirtymähetkellä työsuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet sekä euromääräisen palkkansa. Perustettava metsäkeskus, kehittämiskeskus ja siirtyvän henkilöstön edustajat käyvät neuvottelut henkilöstön siirtymisestä.

Henkilöstön ja tehtävien siirtoon perustettavaan metsäkeskukseen olisi tarkoitus soveltaa työsopimuslain (55/2001) liikkeen luovutusta koskevia säännöksiä. Perustettava metsäkeskus ei saisi irtisanoa työntekijän työsopimusta pelkästään työsopimuslain 1 luvun 10 §:ssä tarkoitettua liikkeen luovutuksen perusteella. Säännös ei estäisi metsäkeskusta toteuttamasta sopeuttamistoimia myös henkilöstön määrää vähentämällä, jos esimerkiksi valtionavustusvarojen määrä huomattavasti vähenisi. Vähennyksissä hyödynnetään ensisijaisesti luontaista poistumaa ja eläkeratkaisuja. Avoimeksi jäävät toimet täytetään ensisijaisesti sisäistä hakua käyttäen silloin kun kyseessä ovat toimet, joissa ei käytetä julkista valtaa.

37 §. Toiminnan järjestämistä koskevat siirtymäsäännökset Siirtymäsäännöksiin sisältyisi myös tietyistä järjestelyistä säättäminen perustettavan metsäkeskuksen toiminnan häiriöttömän toiminnan varmistamiseksi. Tähän liittyen maa- ja metsätalousministeriö määräisi ennen lain voimaantuloa muun muassa henkilön toimimaan väliaikaisena johtajana kunnes valtioneuvosto valitsisi johtajan lakiehdotuksen mukaisesti. Näistä järjestelyistä säädettäisiin ehdotetussa 37 §:ssä.

38 §. Verotusta koskevat siirtymäsäännökset. Ehdotettavan 38 §:n 1 momentin mukaan kumottavassa laissa tarkoitettujen metsäkeskusten yhdistymiseen metsäkeskukseksi noudatettaisiin soveltuvin osin tuloverotuksessa sulautumista koskevia säännöksiä. Nykyisten metsäkeskusten ei katsottaisi purkautuvan tuloverotuksessa siltä osin kuin niiden varat ja velat siirtyvät toimintaa jatkavalle metsäkeskukselle. Metsäkeskuksen verotuksessa poistamatta olevat hankintamenot ja muut vähennyskelpoiset menot vähennettäisiin samalla tavalla kuin ne olisi vähennetty

toimintansa lopettaneiden metsäkeskusten verotuksessa.

Ehdotettavan pykälän 2 momentin mukaisesti metsäkeskusten yhdistymisen yhteydessä ei olisi suoritettava varainsiirtoveroa luovutettaessa kiinteää omaisuutta tai arvopapereita.

39 §. Muut siirtymäsäännökset. Metsäkeskuksen eriytettyyn liiketoimintaan lakiehdotusta sovellettaisiin vain ehdotettavan pykälän 1 momentissa säädettävien osin tietyn määräajan. Lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentissa säädettäisiin metsäkeskuksen rakenteesta. Lakiehdotuksen 4 §:ssä säädettäisiin johtokunnan kokoonpanosta ja 5 §:ssä henkilöstön edustajasta johtokunnassa. Lakiehdotuksen 7 §:n 1 momentissa säädettäisiin metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön johtajan toimivallan rajaamisesta siten, että eriytettyä liiketoimintaa johtaa liiketoimintajohtaja johtokunnan alaisuudessa. Lakiehdotuksen 9 §:n 1 momentissa säädettäisiin metsäkeskuksen johtokunnan tehtävistä, jotka koskevat myös liiketoimintaa. Lakiehdotuksen 17 §:ssä säädettäisiin metsäkeskuksen oikeuskelpoisuudesta ja oikeustoimikelpoisuudesta sekä puhevallan käyttämisestä. Lakiehdotuksen 18 §:ssä säädettäisiin tilintarkastajan salassapitovelvollisuudesta, 19 §:ssä strategisesta ja toiminnallisesta ohjauksesta, 20 §:ssä tiedonantovelvollisuudesta ja 24 §:ssä maa- ja metsätalousministeriön suorittamasta varojen käytön valvonnasta. Julkisten hallintotehtävien hoitamisen tarkoitettujen varojen ja liiketoiminnan varojen erilläänpitovoitteen säädettäisiin lakiehdotuksen 25 §:n 3 momentissa. Lakiehdotuksen 27 §:ssä säädettäisiin metsäkeskuksen kirjanpidosta ja tilintarkastuksesta ja 28 §:ssä lisäeläkejärjestelystä.

Muodostettava valtakunnallinen metsäkeskus olisi 17 §:n mukaisesti yksi oikeushenkilö, jolla olisi itsenäinen toimivalta ja vastuu. Konkurssikelpoisuutta koskevan konkurssilain (120/2004) 3 §:n 2 momentin mukaan konkurssiin ei voida asettaa valtiota, Ahvenanmaan maakuntaa, kuntaa, kuntayhtymää tai muuta kuntien julkisoikeudellista yhteistoimintaelintä, valtion liikelaitosta, itsenäistä julkisoikeudellista laitosta taikka evankelisluterilaista tai ortodoksista kirkkoa tai evankelisluterilaisen tai ortodoksisen kirkon seurakuntaa tai seurakuntayhtymää. Itsenäisillä

julkisoikeudellisilla laitoksilla tarkoitetaan kyseisessä säännöksessä oikeushenkilöitä, joiden järjestysmuodosta, toimielimistä ja tehtävistä säädetään niitä koskevissa säädöksissä. Kun metsäkeskus olisi oikeushenkilö, jonka järjestysmuodosta, toimielimistä ja tehtävistä säädettäisiin lakiehdotuksessa, metsäkeskus olisi juuri edellä konkurssilaisissa tarkoitettu itsenäinen julkisoikeudellinen laitos. Jotta valtio ei joutuisi konkurssitilanteessa vastuuseen metsäkeskuksen liiketoiminnan sitoumuksista, siirtymäsäännöksessä todettaisiin tämän vastuun poistuminen metsäkeskuksen toimivallan ja vastuun eriyttämällä liiketoiminnan ja julkisten hallintotehtävien välillä. Mikäli liiketoiminta voisi jatkaa taloudellisen, henkilöittaisen ja hallinnollisen eriyttämisen jälkeen edelleen toimivallan ja vastuun osalta metsäkeskuksen julkisten hallintotehtävien ohessa, metsäkeskuksen liiketoiminta voisi saada kilpailua vääristävää taloudellista etua toimintaansa muun muassa lainarahoituksen ehtojen muodossa, jos niiden asema ei konkurssilain osalta vastaisi muiden toimijoiden asemaa.

Tarkoituksena on, että ennen vuoden 2014 loppua eli ennen siirtymäajan päättymistä annetaan hallituksen esitys, jossa tarkastellaan niitä säännöksiä lakiehdotuksessa, joissa on kyse toimivallan ja vastuun sisällöstä. Näitä säännöksiä olisi muun muassa ehdotettu 17 §. Ehdotetun 39 §:n 2 momentin mukaan metsäkeskuksen liiketoiminta olisi eriytettävä kokonaisuudessaan metsäkeskuksen hoitamista julkisista hallintotehtävistä sisältäen myös 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimivallan ja vastuun eriyttämisen joulukuun 31 päivään 2014 mennessä. Lisäksi metsäkeskuksen tulisi luopua taimituotantoon liittyvistä omistuksistaan. Tällainen omistus ja taloudellinen yhteys voi vaarantaa metsäkeskuksen julkisten hallintotehtävien puolueettoman ja riippumattoman hoitamisen.

Ehdotetun pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvosto oikeutettaisiin muodostamaan kehittämiskeskuksen muusta kuin 34 §:n 1 momentissa tarkoitettua siirtävästä toiminnasta ja siihen liittyvästä omaisuudesta vuoden 2014 loppuun mennessä valtion kokonaan omistama ja sille palveluja tuottava yhtiö. Edellä kohdassa 3 Esityksen tavoitteet

ja keskeiset ehdotukset on selvitetty kehittämisskeskuksen metsätalouden kehittämis- ja asiantuntijakokonaisuuksista muodostettavaa yhtiötä.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Lakiehdotuksen 3 §:ään sisältyisivät säännökset metsäkeskuksen rakenteesta. Pykälän 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin keskusyksikön toimipaikasta ja alueyksiköiden lukumäärästä, toimialueista, nimistä ja päätoimipaikoista.

Lakiehdotuksen 4 §:ssä säädettäisiin metsäkeskuksen johtokunnasta. Pykälän 3 momentin nojalla säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella johtokunnan asettamisesta, tarkemmasta kokoonpanosta ja muista johtokuntaa koskevista tarpeellisista asioista.

Lakiehdotuksen 6 §:ssä säädettäisiin alue-neuvottelukunnasta. Pykälän 2 momentin nojalla säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella alueneuvottelukunnan asettamisesta ja muista alueneuvottelukuntaa koskevista tarpeellisista asioista.

Lakiehdotuksen 7 §:ssä säädettäisiin metsäkeskuksen johtamisesta. Pykälän 4 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin johtajan ja aluejohtajan tehtävistä sekä johtajan läsnäolosta ja toiminnasta johtokunnan kokouksissa.

Lakiehdotuksen 8 §:ssä säädettäisiin metsäkeskuksen tehtävistä. Pykälän 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön tehtävien tarkemmasta järjestämisestä.

Lakiehdotuksen 9 §:ään sisältyisivät säännökset metsäkeskuksen johtokunnan tehtävistä. Pykälän 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarvittaessa metsäkeskuksen johtokunnan tehtävien tarkemmasta järjestämisestä.

Lakiehdotuksen 10 §:ssä säädettäisiin alue-neuvottelukunnan tehtävistä. Pykälän 2 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarvittaessa alueneuvottelukunnan tehtävien tarkemmasta järjestämisestä.

Lakiehdotuksen 13 §:ssä säädettäisiin metsäkeskuksen toimien täyttämistä. Pykälän 3 momentin nojalla säädettäisiin valtioneu-

voston asetuksella metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön toimiin nimittämisestä ja toimien täyttämistä.

Lakiehdotuksen 14 §:ssä säädettäisiin julkisen vallan käytöstä. Pykälän 5 momentin ensimmäisen virkkeen nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin menettelystä, jossa vahvistetaan ne toimihenkilöt, jotka voisivat käyttää julkista valtaa tehtäviensä hoitamisessa. Pykälän 5 momentti sisältää myös toisen valtuussäännöksen, jonka nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin julkisen vallan käyttöä sisältävien tehtävien hoidon tarkemmasta järjestämisestä.

Lakiehdotuksen 27 §:ään sisältyisivät säännökset kirjanpidosta ja tilintarkastuksesta. Pykälän 4 momentin nojalla säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella tilintarkastajan riippumattomuudesta ja tilintarkastuskertomuksen sisällöstä sekä muista kirjanpitovelvollisuutta koskevista tarpeellisista asioista.

Lakiehdotuksen 29 §:ssä säädettäisiin katselmustoimikunnasta. Pykälän 4 momentin nojalla säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella katselmustoimikuntien lukumäärästä, toimialueista, toiminnasta sekä jäsenten valinnasta ja kelpoisuusehdoista.

Lakiehdotuksen 34 §:n 1 momentin nojalla omaisuuden siirtymisestä säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Lakiehdotuksen 37 §:n 5 momentin nojalla säädettäisiin, että metsäkeskuksissa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat siirtyisivät vastaaville toimivaltaisille metsäkeskuksen alueyksiköille tai metsäkeskuksen keskusyksikölle siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäisiin.

Lakiehdotuksen 26 §:ssä säädettäisiin suoritteista perittävistä maksuista. Pykälän 2 momentin nojalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön suoritteiden maksullisuudesta.

Lakiehdotuksen 25 §:ssä säädettäisiin varojen hoidosta ja käytöstä. Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö voisi kuitenkin antaa tarkempia hallinnollisia määräyksiä siitä tilityksestä, jonka metsäkeskus toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle.

Lakiehdotuksen 19 §:ssä säädettäisiin strategisesta ja toiminnallisesta ohjauksesta. Pykälän 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriö voisi antaa metsäkeskukselle yleishallinnollisia ohjeita.

Lakiehdotuksen 30 §:ssä säädettäisiin tarkemmista määräyksistä. Pykälän mukaan metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön työjärjestyksessä määrättäisiin päätöksenteosta muissa kuin julkisen vallan käyttöä koskevissa asioissa, keskusyksikön toimintayksiköistä, esimiesasemassa olevien toimihenkilöiden tehtävistä, sijaisuuksista, sisäisestä johtamisesta, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä muista sisäiseen hallintoon kuuluvista asioista.

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

4 Suhde perustuslakiin ja säättämisyjärjestys

Esityksellä on liityntä perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuun kysymykseen edellytyksistä antaa julkisia hallintotehtäviä muulle kuin viranomaiselle.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Perustuslain esitöiden mukaan julkisella hallintotehtävällä tarkoitetaan verraten laajaa hallinnollisten tehtävien kokonaisuutta, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä. Perustuslain 124 §:n tarkoituksena on rajoittaa julkisten hallintotehtävien osoittamista varsinaisen viranomaiskoneiston ulkopuolelle. Sääntelyltä on tästä syystä vaadittava tiettyä täsmällisyyttä siirrettävien tehtävien määrittelyssä.

Perustuslakivaliokunta on aiemmin voimassa olleen hallitusmuodon säännöksiin se-

kä hallinnon lainalaisuuden vaatimukseen ja virkavastuuseen liittyviin näkökohtiin tukeutumalla johtanut niin sanotun valtiosääntöoikeudellisen virkamieshallintoperiaatteen, jonka mukaan julkista valtaa Suomessa käyttävät viranomaiset ja viranomaisten nimissä laillisesti virkoihinsa nimitetyt virkamiehet (PeVL 4/1989 vp, 37/1992 vp sekä 1, 7 ja 15/1994 vp). Toisaalta valiokunta on lähtenyt siitä, ettei virkamieshallintoperiaate merkitse ehdotonta estettä antaa julkista valtaa ja julkisia tehtäviä rajoitetusti muille kuin viranomaisille kuten valtion liikelaitoksille ja yksityisoikeudellisille yhteisöille. Tällöin valiokunta on kuitenkin edellyttänyt, että tehtävien hoitamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä annetaan riittävän yksityiskohdalliset säännökset, että oikeusturvanäkökohdat otetaan huomioon ja että julkista valtaa käyttävät henkilöt kuuluvat rikosoikeudellisen virkavastuun piiriin. Tästä näkökulmasta käsin perustuslain 124 §:llä pyrittiin yhtäältä rajoittamaan virkamieshallintoperiaatteesta poikkeamista ja toisaalta luomaan demokraattista oikeusvaltiota turvaavia takeita tilanteissa, joissa periaatteesta poikkeaminen on perusteltua. Virkamieshallintoperiaatteen osalta on tuotu esiin myös, että sen tarkoituksena on turvata julkisen vallan käyttöä koskevan päätöksenteon lainmukaisuus, yhtenäisyys ja objektiivisuus.

Nykyiset metsäkeskukset eivät ole viranomaisia, vaikka ne täyttävät keskeiset viranomaistoiminnan tunnusmerkit. Niiden toiminnan yleisistä perusteista säädetään lailla. Kun metsäkeskukset hoitavat niille säädettyjä julkisia hallintotehtäviä, niiden on noudatettava, mitä hallintolaissa, kielilaissa ja saamen kielilaissa säädetään. Metsäkeskusten asiakirjojen ja toiminnan julkisuudesta on voimassa, mitä julkisuuslaissa säädetään. Metsäkeskusten toimihenkilöt eivät ole virkasuhteessa. Erityissäännöksen perusteella he toimivat kuitenkin varojen käytössä ja niin sanottujen viranomaistehtävien hoidossa virkamiehen vastuulla. Maa- ja metsätalousministeriö valvoo niiden toimintaa, jota rahoitetaan merkittävältä osin valtion talousarviossa osoitetuilla määrärahoilla. Nykyisen metsäkeskuslain lisäksi niille on annettu erityislaille useita julkisia hallintotehtäviä, joista moneen sisältyy julkisen vallan käyttämistä.

Metsäkeskukset ovat hoitaneet yksityis-metsätalouden edistämis- ja valvontatehtäviä erinimisinä organisaatioina vuodesta 1928 alkaen. Organisaatioiden toiminta-aikana yksityismetsien puusto ja hakkuumahdollisuudet ovat merkittävästi lisääntyneet, minkä lisäksi Suomen metsien tila on yleisesti ottaen hyvä. Osa tästä saavutuksesta on luettava myös metsätalouden hallinto-organisaatioiden hyväksi. Organisaatioiden hallintoon ovat osallistuneet myös metsänomistajat ja muut metsätalouden toimijat. Perusoikeuksien, oikeusturvan ja hyvän hallinnon suhteen ei myöskään ole ilmennyt erityistä huomautettavaa.

Metsien ja metsätalouden merkitys Suomelle edellyttää, että valtakunnassa on metsätalouteen liittyviä tehtäviä hoitava hallinto-organisaatio. Tämän organisaation muodostaisi jatkossa valtakunnallinen metsäkeskus, jossa olisi julkisia hallintotehtäviä hoitava julkisen palvelun yksikkö ja eriytetyn liiketoiminnan liiketoimintayksikkö. Julkisen palvelun yksikkö muodostuisi keskusyksiköstä ja alueyksiköistä. Metsätalouden valtakunnallisena kehittämis- ja toimeenpano-organisaationa metsäkeskus hoitaisi merkittävässä määrin julkisia hallintotehtäviä. Myös metsätaloutta koskevissa useissa eri laeissa metsäkeskukselle on säädetty näistä tehtävistä.

Nykyiset metsäkeskukset eivät ole, kuten perustettava metsäkeskukseen ei olisi, viranomaisia. Lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentin mukaan metsäkeskuksen julkisia hallintotehtäviä olisivat lakiehdotuksen 8 §:ssä tarkoitettut tehtävät. Julkisille hallintotehtäville on tyypillistä muun muassa erityinen julkinen intressi ja hallinnon ulkopuolinen kohde. Julkisen hallintotehtävän ei kuitenkaan aina edellytetä suoraan liittyvän hallinnolliseen päätöksentekoon tai lakien toimeenpanoon, vaan riittävää on, että tehtävällä on tähän jonkinlainen kytkentä eli julkinen hallintotehtävä kuuluu laissa säännellyn toiminnan alaan. Julkisten hallintotehtävien piirteinä on tuotu esiin myös valtion kyseisten tehtävien hoitoon kohdistamaa ohjausta ja valvontaa, valtion osallistumista tehtävän hoitamisen rahoitukseen ja sitä, että tehtävällä on vaikutusta jossain muodossa kansalaisiin tai johonkin kansalaisryhmään. Tarkoituksenmu-

kaisuusarvioinnissa tulisi hallinnon tehokkuuden ja muiden hallinnon sisäisiksi luonnehdittavien tarpeiden lisäksi kiinnittää erityistä huomiota yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen tarpeisiin. Perustettava metsäkeskus toimisi valtakunnallisesti kattavasti ja sillä on tästä johtuen hyvä paikallistuntemus. Kun otetaan huomioon nykyisten metsäkeskusten historia ja nykyinen asema metsätalouden toimijana voitaneen katsoa, että julkisten hallintotehtävien osoittaminen nykyisten metsäkeskusten tehtäviä jatkavalle valtakunnallisesti toimivalle metsäkeskukselle ja nimenomaan sen julkisen palvelun yksikölle olisi perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla "tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi".

Lakiehdotus on luonteeltaan organisaatiolaki. Nykyisten metsäkeskusten hoitamalla sellaiset julkiset hallintotehtävät, joihin ei sisälly julkisen vallan käyttöä, ovat luonteeltaan tosiasiallista hallintotoimintaa. Näitä tehtäviä hoidettaessa ei puututa yksilön perusoikeuksiin eikä niihin tehtävän luonteen vuoksi liity oikeusturvaongelmia. Tällainen julkinen hallintotehtävä on esimerkiksi metsätalouden yleinen edistämistehtävä, joka sisältää maakunnallisen ja muun alueellisen yhteistyön, metsiin perustuvan yritystoiminnan kehittämisen sekä metsätaloutta koskevan neuvonta-, tiedotus- ja koulutustoiminnan. Myöskään esimerkiksi erilaisiin suunnittelu- ja selvitystehtäviin ei sisälly julkisen vallan käyttöä. Osaan tehtävistä, esimerkiksi kestävän metsätalouden rahoituslainsäädäntöön liittyvien rahoituspäätösten tekemiseen sekä tähän päätöksentekoon liittyviin tarkastuksiin ja muuhun valvontaan, sisältyy julkisen vallan käyttöä. Tarkoituksenmukaista olisi, että perustettavan metsäkeskuksen alueyksiköt edelleen hoitaisivat pääosan metsäkeskukselle tai metsäkeskuksille voimassa olevalla lainsäädännöllä uskotuista tehtävistä.

Maaseutuvirasto perustettiin 1 päivänä toukokuuta 2007. Samassa yhteydessä tulivat voimaan maaseutuvirastosta annettu laki (666/2006) sekä metsälakia, kestävän metsätalouden rahoituksesta annettua lakia, metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annettua lakia, metsänhoitoyhdistyksistä annettua lakia ja kiinteistön yhteisomistajien osallistumisesta metsätalouden rahoituslainsäädän-

nössä tarkoitettuun toimenpiteeseen annettua lakia (1349/1996) koskevat muutokset. Näillä muutoksilla sellainen toimivalta, joka sisälsi merkittävää julkisen vallan käyttöä ja oli osoitettu metsäkeskuksille, yksilöitiin lainmuutoksissa ja siirrettiin perustetulle Maaseutuvirastolle. Metsäkeskuksille ei jäänyt näiden lainmuutosten jälkeen toimivaltaa asioissa, joihin sisältyy merkittävän julkisen vallan käyttöä lukuun ottamatta edellä yleisperustelujen 6 kohdassa selvitettyä Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetun lain nojalla myönnettyä rahoitusta koskevaa takaisinperintätehtävää. Edellä selvitettyihin muihin erityislainsäädännön säännöksiin ei esitetä esityksessä muutoksia. Perustettavan metsäkeskuksen toimivaltaa merkittävän julkisen vallan osalta ei siis esityksessä ehdoteta muutettavaksi suhteessa voimassa olevaan lainsäädäntöön muilta kuin edellä selvitetyn Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annettuun lakiin sisältyvän tehtävän osalta. Merkittävän julkisen vallan käyttö on aiemmin osoitettu edellä selvitettyllä tavalla Maaseutuvirastolle ja se säilyy edelleen sillä.

Nykyisille metsäkeskuksille on eri laeilla säädetty tehtäviä, jotka sisältävät julkisen vallan käyttöä. Lakiehdotuksen 8 §:n sisältöä, kun sitä verrataan nykyisen metsäkeskuslain 1 a §:ssä säädettyihin metsäkeskusten tehtäviin, on tarkennettu ja yksinkertaistettu. Eroavaisuutena voimassa olevaan on se, että ehdotettavassa säännöksessä ei tehtäviä enää jaoteltaisi niihin sisältyvän julkisen vallan käyttöön liittyvän kytkennän perusteella. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut nykyisen metsäkeskuslain 1 a §:n olevan lainsäädäntöteknisesti jossain määrin ongelmallinen. Valiokunta on todennut, että sääntelyssä on erheellisesti yhdistetty tehtävä ja toimivalta. Kunkin tehtävän merkityksen ja sisällön osalta tulee kuitenkin erikseen arvioida, sisältyykö siihen julkisen vallan käyttöä. Perustuslakivaliokunta piti (PeVL 45/2006 vp) parempana vaihtoehtona metsäkeskuksen tehtävien luotteloimista ilman julkiseen vallankäyttöön liittyvää kytkentää.

Julkisen vallan keskeiseen sisältöön on katsottu kuuluvan puuttuminen hallintopäätöksellä tai tosiasiallisella toimella yksityisen oikeusasemaan. Julkisen vallan käyttönä pi-

detään esimerkiksi etuuksien myöntämistä. Rikoslain (39/1889) virkarikoksia käsittelevässä 40 luvussa on määritelty rikoslaisa tarkoitettu julkista valtaa käyttävä henkilö. Mainitun 40 luvun määritelmiä koskevan 11 §:n 5 kohdan mukaan julkista valtaa käyttävällä henkilöllä tarkoitetaan sitä, (a kohta) jonka tehtäviin lain tai asetuksen nojalla kuuluu antaa toista velvoittava määräys tai päättää toisen edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta taikka joka lain tai asetuksen nojalla tehtävässään tosiasiallisesti puuttuu toisen etuun tai oikeuteen, sekä sitä, (b-alakohta) jonka lain tai asetuksen nojalla taikka viranomaiselta lain tai asetuksen nojalla saadun toimeksiannon perusteella kuuluu osallistua a kohdassa tarkoitettujen päätöksen valmisteluun tekemällä päätösesitys tai -ehdotus, laatimalla selvitys tai suunnitelma, ottamalla näyte tai suorittamalla tarkastus taikka muulla vastaavalla tavalla.

Nykyisten metsäkeskusten tehtävien hoitamisessa on tullut eteen tilanteita, joissa julkisen vallan käyttö ei ole ollut yksiselitteistä nykyisen metsäkeskuslain 1 a §:ssä säädetyn jaon perusteella. Tällaisena voidaan mainita muun muassa nykyisen metsäkeskuslain 1 a §:n 1 momentin 4 kohta, jonka mukaan metsävaratietojen ja niihin liittyvien palvelujen tuottaminen ja ylläpito on metsäkeskuksen sellainen julkinen hallintotehtävä, johon ei sisälly julkisen vallan käyttöä. Kuitenkin esimerkiksi metsätietojen luovuttamisen yhteydessä tehdään nykyisessä metsäkeskuksessa hallintopäätös, jonka voidaan katsoa sisältävän julkisen vallan käyttöä.

Metsäkeskuksen liiketoiminta eriyttäisiin selkeästi julkisista hallintotehtävistä taloudellisesti, henkilöittäin ja toiminnallisesti siirtymäaikana. Tämän lisäksi siirtymäaikana myös toimivalta ja vastuu eriyttäisiin kokonaisuudessaan julkisten hallintotehtävien ja liiketoiminnan välillä. Eriyttäminen toteutetaan sekä keskusyksiköissä että alueyksiköissä. Henkilöittäin eriyttäminen toteutettaisiin lakiehdotuksen voimaan tulosta puolen vuoden aikana. Tämän puolen vuoden siirtymäkauden aikana nykyisten metsäkeskusten viranomaispäälliköt tai maa- ja metsätalousministeriön määräämät toimihenkilöt hoitaisivat julkisen vallan käyttöön liittyvät asiat. Johtokunta olisi yhteinen siirtymäkau-

den aikana julkisten hallintotehtävien ja liiketoiminnan osalta. Tästä johtuen metsäkeskuksen johtajaa koskien säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella, että tämä ei saisi osallistua millään tavalla liiketoiminnan osalta johtokunnan kokouksiin tai näiden asioiden valmisteluun, esittelyyn ja päätöksentekoon. Tällä menettelyllä varmistettaisiin johtajan tehtävien hoidon puolueettomuus ja riippumattomuus.

Nykyisessä organisaatiossa yksittäisen metsäkeskuksen sisällä on toiminut eriytetty viranomaistehtävien yksikkö. Lakiehdotuksessa ei ole säännöksiä erillisen yksikön perustamisesta niiden asioiden hoitamista varten, joissa käytetään julkista valtaa. Julkisia hallintotehtäviä hoidettaisiin kuitenkin kokonaisuudessaan julkisen palvelun yksikössä, jonka toiminnan puolueettomuus ja riippumattomuus varmistettaisiin liiketoiminnan eriyttämisellä, johtajan toimintaa koskevista rajoitteista säätämällä ja siirtymäajan jälkeisellä liiketoiminnan erottamisella kokonaisuudessaan metsäkeskuksen toiminnasta. Nykymuotoista metsäkeskusten viranomais-tehtävien yksikön ja muun toiminnan välillä olevaa rajaa vastaisi siirtymäaikana julkisten hallintotehtävien ja liiketoiminnan välinen erillisuus ja siirtymäajan jälkeinen liiketoiminnan täydellinen eriyttäminen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta. Siirtymäaikana eriyttäminen olisi laajempaa ja yksityiskohtaisempaa kuin nykyisissä metsäkeskuksissa. Liiketoiminta ei myöskään siirtymäaikana rakentuisi alueyksiköiden rinnalle vaan liiketoiminnan organisoituminen tehtäisiin liiketoimintastrategiaan perustuen. Tällä eriyttämisellä ja johtajan asemaa ja toimivaltaa rajoittamalla varmistettaisiin metsäkeskuksen julkisten hallintotehtävien hoidon puolueettomuutta ja riippumattomuutta siirtymäaikana.

Puolueettomuus ja riippumattomuus ovat osa hyvää hallintoa. Perustuslain 124 §:n mukaan hyvän hallinnon takeet koskevat kaikkea julkisten hallintotehtävien hoitamista siitä riippumatta onko kyse julkisen vallan käytöstä. Koska metsäkeskuksessa ei olisi mitään omaa yksikköä julkisen vallan käyttämiseksi, erityisesti julkisen vallan käyttämiseen oikeutettujen toimihenkilöiden selkeä yksilöiminen olisi välttämätöntä. Metsäkes-

kuksen julkisen palvelun yksikön julkisten hallintotehtävien hoitamisen puolueettomuutta ja riippumattomuutta varmennettaisiin myös sillä, että julkista valtaa käyttävät toimihenkilöt yksilöidään keskusyksikössä ja alueyksiköissä ja heidät valittaisiin julkiseen hakumenettelyyn verrattavalla menettelyllä. Julkisen hakumenettelyn on todettu olevan yksi julkisen hallinnon perusteisiin liittyvä olennainen seikka, jonka tavoitteena on turvata hallinnon uskottavuutta, oikeudenmukaisuutta ja tasapuolisuutta. Julkiseen hakumenettelyyn verrattavalla hakumenettelyllä toteutettaisiin perustuslain 18 §:n mukaista perusoikeutta. Kyseisen pykälän 1 momentti sisältää säännöksen jokaisen oikeudesta hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Nykyisen perustuslain 18 § vastaa aiemmin voimassa olevan hallitusmuodon 15 §:ää. Hallitusmuodon esitöissä on todettu 15 §:n koskevan myös oikeutta päästä julkiseen virkaan. Koska perustettavan metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön toiminta rahoitettaisiin pääsääntöisesti julkisin varoin, toimien täyttäminen julkiseen hakumenettelyyn verrattavissa olevalla hakumenettelyllä olisi välttämätön menettely. Tästä menettelystä olisi tämän vuoksi nimenomaisesti säädettävä.

Metsäkeskuksen toiminnan julkisuudesta on lakiehdotukseen otettu nimenomainen säännös. Lakiehdotuksen 15 §:n 1 momentin toisen virkkeen mukaan, mitä viranomaisesta säädetään julkisuuslaissa, sovellettaisiin myös metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön toimintaan sen hoitaessa 8 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä. Nykyisen metsäkeskuslain 8 §:n 2 momentin mukaan metsäkeskusten asiakirjojen ja toiminnan julkisuudesta on voimassa, mitä julkisuuslaissa säädetään. Julkisuuslain 4 §:n 2 momentin mukaan mitä viranomaisesta säädetään, koskee myös lain tai asetuksen taikka lain tai asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitavia yhteisöjä, laitoksia, säätioitä ja yksityisiä henkilöitä niiden käyttäessä julkista valtaa. Toisin sanoen julkisuuslain nojalla nykyistä metsäkeskuslakia sovelletaan vain siltä osin kuin kyse on julkisen vallan käytöstä. Julkisuuslain säätämisen jälkeen on tullut voimaan uusi perustuslaki, jonka 124 §:ssä säädetään julkisen hallinto-

tehtävän antamisesta yksityiselle. Kyseisessä säännöksessä edellytetään, että hyvän hallinnon takeet, joihin sisältyy muun muassa julkisuus, koskevat kaikkien julkisten hallinto-tehtävien hoitamista. Perustuslain 124 §:ssä ei siis ole rajattu hyvän hallinnon takeita ja siten myös julkisuutta ainoastaan niiden julkisten hallintotehtävien hoitamiseen, joihin liittyy julkisen vallan käyttöä. Perustuslakivaliokunta on korostanut sitä, että uskottaessa hallintotehtävä suoraan laissa tai lain nojalla muulle kuin viranomaiselle tulee säännösperusteisesti taata oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten noudattaminen tässä toiminnassa (PeVM 10/1998 vp, PeVL 23/2000 vp ja PeVL 55/2002 vp).

Perustuslakivaliokunta on katsonut oikeusturvan ja hyvän hallinnon turvaamisen edellyttävän, että esimerkiksi viranomaisen apuna valvontatehtävissä käytettävien tarkastajien ja asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksia tai kelpoisuusehtoja koskeva sääntely on tullut sisällyttää samaan lakiehdotukseen, jossa heidän tehtävistään on ehdotettu säädettäväksi (PeVL 40/2002 vp ja PeVL 56/2002 vp). Säännökset kelpoisuus- ja pätevyysvaatimuksista liittyvät myös perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaisesti oikeuksiin työn ja ammatin valinnan vapaudesta.

Lakiehdotuksen 13 §:n mukaan valtioneuvosto valitsisi johtajan ja maa- ja metsätalousministeriö aluejohtajan. Metsäkeskuksessa pääsääntöisesti vain nämä toimihenkilöt käyttäisivät ratkaisuvaltaa asioissa, joissa käytetään julkista valtaa. Tällä menettelyllä saataisiin varmistettua, että julkisen vallan käyttöä koskevaa asiakokonaisuutta johtavat toimihenkilöt valittaisiin puolueettomasti ja riippumattomasti suhteessa metsäkeskuksen harjoittamaan liiketoimintaan ja että kelpoisuusvaatimukset täyttyisivät. Keskusyksikön ja alueyksikön olisi lisäksi vahvistettava lakiehdotuksen 8 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamisessa ne muut toimihenkilöt johtajan ja aluejohtajan lisäksi, jotka voisivat käyttää julkista valtaa tehtäviensä hoitamisessa.

Henkilöön sidotulla virkavastuulla toimivan toimihenkilön on kaikessa toiminnassaan arvioitava työtään virkavastuun kautta. Jos julkisen vallan käyttäminen sidottaisiin tiettyjen tehtävien hoitamiseen, kaksinaisroolien olemassaolo toimihenkilöillä mahdollistuisi

metsäkeskuksen sisällä. Kaksinaisroolin valitessa toimihenkilön osalta katoaisi vastuura-jojen selkeä määrittely ja tämän kautta hallintolain puolueettomuus- ja riippumattomuusvaatimus ei enää täyttyisi.

Keskusyksikössä johtaja käyttäisi ratkaisuvaltaa. Julkisen vallan käyttöä koskevissa asioissa johtaja olisi lisäksi metsäkeskuksen lainsäädännön toimeenpanoon liittyvien asioiden koordinoinnista ja yhdenmukaisten käytäntöjen kehittämisestä vastuussa. Aluejohtaja olisi pääsääntöisesti alueyksikössä se toimihenkilö, joka tekisi ratkaisut julkista valtaa sisältävien asioiden osalta. Lakiehdotuksen 14 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa aluejohtaja voisi siirtää ratkaisuvallan säädetyissä asiakokonaisuuksissa metsäkeskuksen toimihenkilölle. Tämä toimihenkilö, johtava esittelijä, voitaisiin valtuuttaa vain laissa tarkoitetuissa asiakokonaisuuksissa ratkaisuvallan käyttöön.

Lakiehdotuksen 14 §:n mukaan alueyksikössä olisi vahvistettava tietyllä menettelyllä ne henkilöt, jotka voivat käyttää tehtäviensä hoitamisessa julkista valtaa. Näitä toimihenkilöitä olisivat ratkaisuvaltaa valtuutettuna käyttävä toimihenkilö (johtava esittelijä), hallintoasioita esittelevä toimihenkilö (esittelijä) ja tarkastuksia tekevä toimihenkilö (tarkastaja). Suluissa olevat määritelmät viittaavat henkilöiden asemaan alueyksikössä julkisen vallan suhteen. Heidän todelliset tehtävänimikkeensä voisivat olla näistä poikkeavia. Metsäkeskuksen johtajalla ja aluejohtajalla olisi suoraan lakiehdotuksen nojalla oikeus käyttää julkista valtaa. Tarkoituksena olisi, että aluejohtaja alueyksikössä ja johtaja keskusyksikössä antaisi esittelijänä tai tarkastajana toimivalle toimihenkilölle erillisen määräyksen kyseisestä esittely- tai tarkastus-oikeudesta. Menettely olisi samantyyppinen kuin muille kuin valtioneuvoston nimittämille virkamiehille annettava erillinen esittelymääräys. Valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) mukaan valtioneuvosto voi erikseen määrätä esittelijöiksi muita kuin nimitämiänsä virkamiehiä. Esittelijät ja tarkastajat voisivat toimia myös muissa alueyksikön tehtävissä, mutta näiden muiden tehtävien hoitaminen ei saisi vaarantaa julkisen vallan käyttöä sisältävien tehtävien hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta. Kaikkiin

toimihenkilöihin, jotka voisivat käyttää julkista valtaa, sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Perustuslain 124 § korostaa julkisia hallintotehtäviä hoitavien henkilöiden koulutuksen ja asiantuntemuksen merkitystä sekä sitä, että näiden henkilöiden julkisen valvonnan on oltava asianmukaista. Edellä selvitettyjä metsäkeskuksen toimia, joissa voidaan käyttää julkista valtaa, täytettäessä olisikin täytettävä lakiehdotuksen 12 ja 13 §:ssä säädetty vaatimukset.

Oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimukset koskevat ennen muuta julkiseen hallintotehtävään liittyvää päätöksentekoa. Tällöin on kiinnitettävä huomiota muun muassa kansalaisten yhdenvertaisuuteen, yksilön kielellisiin perusoikeuksiin, oikeuteen tulla kuuluksi, vaatimukseen päätösten perustelemisesta ja oikeuteen hakea muutosta. Metsäkeskuksen osalta nämä vaatimukset täyttyisivät. Hallintolakia ja kielilakia sovellettaisiin niiden soveltamisalasäännösten perusteella suoraan viranomaisten ohella myös viranomaisorganisaatioiden ulkopuolisiin näiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä. Hallintolakia sovelletaan kokonaisuudessaan hallintoasian käsittelyyn toisin sanoen hallinnolliseen ratkaisutoimintaan ja siihen liittyviin valmistelutoimiin. Kun metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikössä hoidettaisiin lakiehdotuksen mukaisia tehtäviä, siihen sovellettaisiin, mitä viranomaisesta säädetään jul-

kisuuslaissa. Mainittujen yleishallintolakien soveltaminen metsäkeskukseen on todettu myös lakiehdotuksen 15 §:n 1 momentin informatiivisessa säännöksessä. Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön päätökseen, jolla puututaan kansalaisen etuun tai oikeuteen, voi hakea muutosta metsätalouden erityislainsäädännön mukaisesti joko hallinto-oikeudelta tai maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta. Koska metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikkö hoitaa tämän lain mukaisesti julkisia hallintotehtäviä, se kuuluu oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen valvonnan piiriin.

Esityksen mukaisesti metsäkeskukselle säädettyjä tehtäviä on arvioitava perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuna julkisten hallintotehtävien antamisena muulle kuin viranomaiselle. Ehdotetun järjestelyn ei voida katsoa olevan ristiriidassa perustuslain 124 §:n säännösten kanssa, kun otetaan huomioon metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön hoitamien julkisten hallintotehtävien luonne sekä tehtävien hoidon tarkoituksenmukaisuuden, perusoikeuksien turvaamisen ja muut hyvälle hallinnolle asetettavat vaatimukset. Edellä olevan perusteella katsotaan, että ehdotettu laki voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Suomen metsäkeskuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Suomen metsäkeskus

Tässä laissa säädetään Suomen metsäkeskuksesta, jäljempänä *metsäkeskus*. Metsäkeskus on metsien kestävää hoitoa ja käyttöä sekä niiden monimuotoisuuden säilyttämistä ja metsiin perustuvien elinkeinojen edistämistä koskevia tehtäviä hoitava koko maan kattava kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio. Metsäkeskuksen tehtävänä on metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen, metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano ja metsätietoihin liittyvien tehtävien hoitaminen.

Metsäkeskus on maa- ja metsätalousministeriön strategisessa ja tulohjauksessa sekä sen valvonnan alainen.

2 §

Toiminnan raja

Metsäkeskuksen julkisia hallintotehtäviä ovat 8 §:ssä tarkoitettut tehtävät.

Metsäkeskuksessa voi olla 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta taloudellisesti, henkilöittäin ja toiminnallisesti eriytettyä liiketoimintaa, joka ei kuitenkaan saa vaarantaa metsäkeskuksen lakisääteisten tehtävien hoitamista eikä metsäkeskuksen puolueettomuutta.

2 luku

Metsäkeskuksen rakenne

3 §

Metsäkeskuksen rakenne

Metsäkeskuksessa on julkisen palvelun yksikkö, joka hoitaa 8 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä, ja eriytetyn liiketoiminnan liiketoimintayksikkö.

Julkisen palvelun yksikkö muodostuu keskusyksiköstä ja alueyksiköistä. Metsäkeskuksessa on johtokunta ja jokaisessa alueyksikössä alueneuvottelukunta.

Keskusyksikön toimipaikasta sekä alueyksiköiden lukumäärästä, toimialueista, nimistä ja päätoimipaikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Metsäkeskuksen alueyksiköistä vähintään yksi on pääasiallisesti ruotsin- ja kaksikielisiä alueita varten. Sen kiellain (423/2003) 26 §:ssä tarkoitettu pääasiallinen työkieli on ruotsi.

4 §

Metsäkeskuksen johtokunta

Metsäkeskuksen johtokuntaan kuuluu yhdeksän jäsentä, joiden tulee edustaa metsäkeskuksen toiminnan kannalta keskeistä asiantuntemusta. Kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen, jota koskevat samat säännökset kuin jäsentä. Maa- ja metsätalousministeriö asettaa johtokunnan neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan ja määrää jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi.

Johtokunnassa ovat edustettuina valtio, metsänomistajat, yritystoiminnan ja kehittämistoiminnan edustus sekä metsäkeskuksen henkilöstö. Jäsenistä yksi edustaa pääasialli-

sesti ruotsinkielisiä alueita. Johtokuntaa asettaessa on otettava huomioon maan eri osat ja alueellinen tasapuolisuus sekä metsäkeskuksen eriytetyn liiketoiminnan toimintaedellytykset suhteessa mahdolliseen kilpailevaan liiketoimintaan.

Johtokunnan asettamisesta, tarkemmasta kokoonpanosta ja muista johtokuntaa koskevista tarpeellisista asioista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Henkilöstön edustaja metsäkeskuksen johtokunnassa

Metsäkeskuksen johtokunnassa henkilöstöä edustavan jäsenen oikeudet ja velvollisuudet ovat samat kuin johtokunnan muilla jäsenillä. Henkilöstöä edustavalla jäsenellä ei kuitenkaan ole oikeutta osallistua esityksen tekoon metsäkeskuksen johdon valintaa ja erottamista, johdon sopimusehtoja, henkilöstön palvelussuhteen ehtoja eikä työtaistelutoimenpiteitä koskevien asioiden käsittelyyn.

6 §

Alueneuvottelukunta

Alueneuvottelukuntaan kuuluu seitsemän jäsentä. Kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen, jota koskevat samat säännökset kuin jäsentä. Alueneuvottelukunnan asettaa maa- ja metsätalousministeriö neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Alueneuvottelukunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan. Alueneuvottelukunnan jäsenten on edustettava alueyksikön toimialueen metsänomistajia ja muuta alueyksikön toiminnan kannalta keskeistä asiantuntemusta sekä alueyksikön henkilöstöä. Yksi alueneuvottelukunnan jäsenistä edustaa maakuntien liittoa ja yksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta.

Alueneuvottelukunnan asettamisesta ja muista alueneuvottelukuntaa koskevista tarpeellisista asioista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Metsäkeskuksen johtaminen

Julkisen palvelun yksikköä johtaa johtokunnan alaisuudessa toimiva johtaja. Johtaja johtaa ja ohjaa keskusyksikön tuella alueyksiköiden toimintaa. Liiketoimintayksikköä johtaa liiketoimintajohtaja johtokunnan alaisuudessa.

Johtajan tehtävänä on johtaa, valvoa ja kehittää metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön toimintaa sekä vastata resurssien tarkoituksenmukaisesta käytöstä keskusyksikössä ja alueyksiköissä sekä toiminnan tuloksellisuudesta tavoitteena metsätalouden edistäminen. Johtaja vastaa myös metsäkeskuksen johtokunnassa käsiteltävien asioiden, lukuun ottamatta eriytettyä liiketoimintaa, valmistelusta ja johtokunnan päätösten täytäntöönpanosta.

Alueyksikössä on aluejohtaja, jonka tehtävänä on johtajan alaisuudessa johtaa, valvoa ja kehittää alueyksikön toimintaa sekä vastata alueyksikön toiminnan tuloksellisuudesta. Aluejohtaja vastaa myös alueneuvottelukunnassa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja alueneuvottelukunnan 10 §:ssä tarkoitettujen päätösten täytäntöönpanosta.

Johtajan ja aluejohtajan tehtävistä sekä johtajan läsnäolosta ja toiminnasta johtokunnan kokouksissa säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Metsäkeskuksen tehtävät

8 §

Metsäkeskuksen tehtävät

Keskusyksikön tehtäviä ovat:

1) keskitetysti metsien kestävään hoitoon ja käyttöön liittyvistä suunnittelu- ja selvitystehtävistä sekä muusta vastaavasta metsiin perustuvien elinkeinojen, ilmasto- ja energiatavoitteiden, metsien monimuotoisuuden säilymisen ja metsätalouden muun ympäristönsuojelun edistämisestä vastaaminen; tehtävät liittyvät muun muassa kansallisen metsäohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen;

2) metsätalouden valtakunnallisen yhteistoiminnan ja toiminnallisen yhteistyön edistäminen;

3) metsätaloutta edistävä koulutus, neuvonta ja tiedotus;

4) metsälaissa (1093/1996), metsätalouden rahoitusta koskevassa lainsäädännössä, Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetussa laissa (/), riistavahinkolaissa (105/2009), metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annetussa laissa (263/1991), metsänhoitoyhdistyksistä annetussa laissa (534/1998), metsänviljelyaineiston kaupasta annetussa laissa (241/2002), puutavaranmittauslaissa (364/1991), yhteismetsälaissa (109/2003), yhteisaluelaissa (758/1989), varainsiirtoverolaissa (931/1996) ja kirkkojärjestyksessä (1055/1993) metsäkeskukselle tai metsäkeskuksille annettujen tehtävien hoitamisen ohjaaminen ja valvonta sekä kumottujen maatilalain (188/1977), luontaiselinkeinolain (610/1984) ja porotalouslain (161/1990) mukaisten valtion saatavien turvaaminen puun myyntien yhteydessä mainittujen lakien nojalla muodostetuilta tiloilta;

5) metsätalouden ja metsien tilan ja kehityksen seuraaminen sekä niihin liittyvien esitysten ja aloitteiden tekeminen;

6) tehtäviin liittyvään kansainväliseen yhteistoimintaan osallistuminen;

7) muiden metsäkeskukselle tai metsäkeskuksille säädettyjen tehtävien hoitaminen sekä maa- ja metsätalousministeriön määräämien metsäpolitiikan valmisteluun ja täytäntöönpanoon liittyvien tehtävien hoitaminen.

Alueyksikön tehtäviä ovat:

1) metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen yhteistyössä alueellisten ja maakunnallisten elinkeinotoimintaa edistävien organisaatioiden ja toimielinten kanssa;

2) alueellisten metsäohjelmien laadinta, seuranta ja toteuttamisen edistäminen;

3) metsien kestävään hoitoon ja käyttöön liittyvät suunnittelu- ja selvitystehtävät sekä muu vastaava metsiin perustuvien elinkeinojen, ilmasto- ja energiatavoitteiden, metsien monimuotoisuuden säilymisen ja metsätalouden muun ympäristönsuojelun edistäminen;

4) metsätaloutta edistävä koulutus, neuvonta ja tiedotus;

5) metsälaissa, metsätalouden rahoitusta koskevassa lainsäädännössä, Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetussa laissa, riistavahinkolaissa, metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annetussa laissa, metsänhoitoyhdistyksistä annetussa laissa, metsänviljelyaineiston kaupasta annetussa laissa, puutavaranmittauslaissa, yhteismetsälaissa, yhteisaluelaissa, varainsiirtoverolaissa ja kirkkojärjestyksessä metsäkeskukselle tai metsäkeskuksille annetut tehtävät sekä kumottujen maatilalain, luontaiselinkeinolain ja porotalouslain mukaisten valtion saatavien turvaamiseen liittyvät tehtävät puun myyntien yhteydessä mainittujen lakien nojalla muodostetuilta tiloilta;

6) metsätalouden ja metsien tilan ja kehityksen seuraaminen sekä niihin liittyvien esitysten ja aloitteiden tekeminen;

7) varautuminen metsätuhoihin ja pelastuslaissa (468/2003) tarkoitetun virka-avun antaminen;

8) muiden metsäkeskukselle tai metsäkeskuksille säädettyjen tehtävien hoitaminen.

Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön tehtävien tarkemmasta järjestämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

9 §

Metsäkeskuksen johtokunnan tehtävät

Metsäkeskuksen johtokunnan tehtävänä on:

1) johtaa ja valvoa metsäkeskuksen toimintaa;

2) päättää metsäkeskuksen toimintalinjoista sekä neuvottelutavoitteista maa- ja metsätalousministeriön kanssa käytäviä tulosneuvotteluja varten;

3) päättää toiminta- ja taloussuunnitelmasta sekä vahvistaa vuotuinen talousarvio;

4) vahvistaa metsäkeskuksen työjärjestys;

5) tehdä maa- ja metsätalousministeriölle esitys alueneuvottelukuntien keskusyksikölle toimittamista esityksistä kestävä metsätalouden rahoitusta koskevan lainsäädännön nojalla myönnettävien valtion tukien kohdentamisesta eri toimenpiteille ja kyseisen määrärahan tarpeesta;

6) vastata siitä, että metsäkeskuksen varainhoidon ja kirjanpidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty;

7) päättää kiinteistön, toimitilojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden sekä muun arvoltaan merkittävän omaisuuden myynnistä ja ostopa, metsäkeskuksen toimivallan puitteissa omaisuuden kiinnittämisestä ja vakuuden antamisesta sekä muusta taloudellisesti merkittävästä asiasta;

8) vahvistaa metsäkeskuksen tilinpäätös ja hyväksyä toimintakertomus;

9) vahvistaa metsäkeskukselle tilitettävien metsänhoitomaksuvarojen käytön periaatteet;

10) tehdä esityksiä metsäpolitiikkaan kuuluvista kysymyksistä maa- ja metsätalousministeriölle;

11) käsitellä muut metsäkeskuksen toiminnan kannalta merkittävät asiat.

Johtokunta osallistuu tässä laissa tarkoitettujen julkisen vallan käyttöä koskevien asioiden hoitamiseen vain näiden tehtävien hoitoon tarkoitettujen varojen käytön osalta.

Metsäkeskuksen johtokunnan tehtävien tarkemmasta järjestämisestä säädetään tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Alueneuvottelukunnan tehtävät

Alueneuvottelukunnan tehtävänä on:

1) johtokunnalle kestävän metsätalouden rahoitusta koskevan lainsäädännön nojalla myönnettävien valtion tukien kohdentamisesta eri toimenpiteille ja kyseisen määrärahan tarpeesta tehtävän esityksen valmisteleminen;

2) alueellisen metsäohjelman hyväksyminen sekä ohjelman laatiminen, seuranta ja toteuttamisen edistäminen yhteistyössä metsäalan sidosryhmien kanssa;

3) alueyksikön, maakuntien liiton ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen strategisen yhteistyön linjoista päättäminen;

4) 3 kohdassa tarkoitettujen toimielinten ohjelmien valmisteluun osallistuminen;

5) aloitteiden tekeminen metsiin liittyvien elinkeinojen kehittämisessä;

6) esityksen tekeminen johtokunnalle alueyksikön toimialueella olevan maaomaisuuden käyttämisestä ja sellaisen lahjana tai testamentilla saadun omaisuuden tai sen tuoton käyttämisestä, joka on lahjan ehdon tai testamentin määräyksen mukaan osoitettu

käytettäväksi alueyksikön toimialueella aiemmin toimineen metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämissäkeskuksesta annetussa laissa (1474/1995) tarkoitettuna metsäkeskuksen tai sitä edeltäneen tahon toimialueen metsätalouden edistämiseen tai muuhun vastaavaan toimintaan.

Alueneuvottelukunnan tehtävien tarkemmasta järjestämisestä säädetään tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

4 luku

Henkilöstö, henkilöstön kelpoisuusvaatimukset ja toimien täyttäminen

11 §

Metsäkeskuksen henkilöstö

Keskusyksikössä on johtajan lisäksi tarpeellinen määrä muuta henkilöstöä.

Alueyksikössä on aluejohtajan lisäksi tarpeellinen määrä muuta henkilöstöä.

12 §

Metsäkeskuksen toimien kelpoisuusvaatimukset

Johtajan ja aluejohtajan kelpoisuusvaatimuksena on tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, hyvä perehtyneisyys metsätalouteen ja sitä koskevaan lainsäädäntöön, hallinnollisten tehtävien tuntemus sekä käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus. Lisäksi johtajan johtamiskokemuksen edellytetään olevan monipuolista.

Johtavan esittelijän kelpoisuusvaatimuksena on tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, hyvä perehtyneisyys metsätalouteen ja sitä koskevaan lainsäädäntöön ja hallinnollisten tehtävien tuntemus.

Esittelijän ja alueyksikön tehtäväksi säädetyn lainsäädännön noudattamisen valvontaan liittyviä asioita hoitavan tarkastajan kelpoisuusvaatimuksena on perehtyneisyys metsätalouteen ja sitä koskevaan lainsäädäntöön sekä hallinnollisten tehtävien tuntemus.

13 §

Metsäkeskuksen toimien täyttäminen

Valtioneuvosto valitsee ja erottaa maa- ja metsätalousministeriön esittelystä johtajan. Maa- ja metsätalousministeriö myöntää johtajalle tämän pyynnöstä eron. Ennen valitsemista ja erottamista koskevaa esittelyä maa- ja metsätalousministeriön on pyydettävä asiasta metsäkeskuksen johtokunnan lausunto.

Maa- ja metsätalousministeriö valitsee aluejohtajan, myöntää hänelle eron ja erottaa hänet. Aluejohtaja valitaan metsäkeskuksen johtokunnan esityksestä. Ennen aluejohtajan valintaa johtokunnan on pyydettävä asiasta johtajan ja alueyksikön alueneuvottelukunnan lausunto.

Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön toimiin nimittämisestä ja toimien täyttämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

5 luku

Toimivaltuudet, vastuut ja velvollisuudet

14 §

Julkisen vallan käyttö

Johtaja keskusyksikössä ja aluejohtaja alueyksikössä käyttävät ratkaisuvaltaa 8 §:ssä tarkoitettujen tehtävien osalta julkisen vallan käyttöä koskevissa asioissa. Aluejohtaja alueyksikössä voi kuitenkin siirtää ratkaisuvallan 4 momentissa tarkoitettulle toimihenkilölle silloin, kun kyse on 8 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettuihin säädöksiin liittyvästä ratkaisuvallasta lukuun ottamatta Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettua lakia ja 8 §:n 2 momentin 5 kohdassa mainittuihin säädöksiin liittyviä valvonta- ja tarkastustoiminnan päätöksiä.

Tehtävät, jotka voivat sisältää julkisen vallan käyttöä, eivät kuulu johtokunnan eivätkä alueneuvottelukunnan tehtäväalueeseen. Julkisen vallan käyttöä koskevia tehtäviä hoitava toimihenkilö saa osallistua metsäkeskukselle kuuluvien 8 §:ssä tarkoitettujen muiden tehtävien hoitoon edellyttäen, että näiden muiden tehtävien hoitaminen ei voi vaarantaa julkisen vallan käyttöä koskevien tehtävien

hoidon riippumattomuutta ja puolueettomuutta.

Johtaja ja aluejohtaja ratkaisevat esittelystä 8 §:ssä tarkoitettuihin, julkista valtaa sisältäviin tehtäviin liittyvät hallintoasiat ja 4 momentissa tarkoitettuja toimihenkilöitä koskevat henkilöstöasiat. Jos aluejohtaja siirtää 1 momentissa tarkoitettulla tavalla ratkaisuvaltaa, näin siirretyt asiat ratkaistaan esittelystä.

Keskusyksikön ja alueyksikön on vahvistettava ne henkilöt, jotka johtajan ja aluejohtajan lisäksi voivat 8 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa käyttää julkista valtaa. Näitä toimihenkilöitä ovat ratkaisuvaltaa valtuutettuna käyttävä toimihenkilö (*johtava esittelijä*), hallintoasioita esittelevä toimihenkilö (*esittelijä*) ja tarkastuksia tekevä toimihenkilö (*tarkastaja*).

Edellä 4 momentissa tarkoitettusta menettelystä, jossa vahvistetaan ne toimihenkilöt, jotka voivat käyttää julkista valtaa tehtävien hoitamisessa, säädetään valtioneuvoston asetuksella. Julkisen vallan käyttöä sisältävien tehtävien hoidon tarkemmasta järjestämisestä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

15 §

Tehtävien hoidossa noudatettava menettely ja virkavastuu

Kun metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikössä tai 29 §:ssä tarkoitettussa katselmustoimikunnassa hoidetaan julkisia hallintotehtäviä, sen on noudatettava, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa ja saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään. Mitä viranomaisesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), sovelletaan myös metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön toimintaan sen hoitaessa 8 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä.

Johtajaan, aluejohtajaan ja 14 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin keskusyksikön ja alueyksikön toimihenkilöihin sekä 29 §:ssä tarkoitettun katselmustoimikunnan puheenjohtajaan, varapuheenjohtajaan ja jäseniin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sovelletaan myös metsäkeskuksen johtokunnan ja alue-

neuvottelukunnan jäseniin, heidän henkilökohtaisiin varajäseniinsä ja toimihenkilöihin keskusyksikön ja alueyksikön varojen käyttöä koskevista asioista.

Metsäkeskuksen 8 §:ssä tarkoitetun tehtävän hoidossa aiheutuneen vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään.

16 §

Asioiden ratkaiseminen eräissä tapauksissa

Johtaja voi ottaa ratkaistavakseen asian, joka 14 §:n 3 momentin mukaan kuuluu alueyksikön toimihenkilön ratkaistavaksi, jos kyseessä on laaja-alainen asiakokonaisuus, asia, jolla on laajaa merkitystä, yhtenäisen ratkaisukäytännön varmistamisen tarve, puolueettoman ja riippumattoman käsittelyn takaaminen tai asian ratkaiseminen on muun vastaavan syyn perusteella välttämätöntä tehdä keskusyksikössä.

Johtaja voi siirtää alueyksikössä vireille tulleen asian käsiteltäväksi toisessa alueyksikössä, jos siirrolla voidaan varmistaa kyseisen asian mahdollisesti vaatiman erityisasiantuntemuksen käytettävyys asian käsittelyssä tai siirto on tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn perusteella.

Jos alueyksikön 8 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen liittyen alueyksikölle kuuluvan valvontaa, velvoitteiden asettamista tai oikeuden myöntämistä koskevan hallintoasian puolueeton käsittely voi ilmeisesti vaarantua sen vuoksi, että 8 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä hoitava alueyksikkö on asiassa asianosaisena tai metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annetussa laissa tarkoitettu alueyksikön toimialueella aiemmin toiminut metsäkeskus on ollut asiassa asianosaisena, aluejohtajan on siirrettävä asia ratkaistavaksi johtajalle. Tässä momentissa tarkoitettuun asian siirtoa koskevaan ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla.

17 §

Oikeuskelpoisuus ja oikeustoimikelpoisuus

Metsäkeskus voi saada nimiinsä oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä hakea, kantaa ja vastata tuomioistuimissa ja muiden viranomaisten luona. Metsäkeskuksen puhevaltaa käyttää keskusyksikkö 8 §:ssä tarkoitettujen asioiden osalta ja eriytettyyn liiketoimintaan liittyen liiketoimintayksikkö. Johtaja voi siirtää puhevallan käyttämisen aluejohtajalle tai muulle julkisen palvelun yksikön toimihenkilölle, jos siirrolla voidaan turvata kyseisen asian mahdollisesti vaatima erityisasiantuntemuksen käytettävyys asian käsittelyssä.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen metsäkeskus ei saa antaa sitoumuksia liiketoimintaa harjoittavan yhteisön puolesta eikä rahoittaa tällaisen yhteisön toimintaa ilman eduskunnan valtion talousarvion yhteydessä myöntämää valtuutusta ja maa- ja metsätalousministeriön erikseen antamaa lupaa.

18 §

Tilintarkastajan salassapitovelvollisuus

Tilintarkastajan salassapitovelvollisuudesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 23 ja 24 §:ssä säädetään.

6 luku

Ohjaus

19 §

Strateginen ja toiminnallinen ohjaus

Metsäkeskusta ohjaa maa- ja metsätalousministeriö. Metsäkeskus ja maa- ja metsätalousministeriö neuvottelevat vuosittain metsäkeskuksen toiminnalle asetettavista strategisista tavoitteista ja tulostavoitteista, jotka kirjataan vuosittaiseen tulossopimukseen. Keskusyksikkö vastaa alueyksiköiden strategien ja toiminnallisten tavoitteiden sopimisesta ja kokoamisesta metsäkeskuksen tulosohtauksen varten sekä yhteisiä toimintoja ja muita yksiköiden yhtenäisen toiminnan kan-

nalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevasta toiminnallisesta ohjauksesta.

Maa- ja metsätalousministeriö voi antaa metsäkeskukselle yleishallinnollisia ohjeita.

20 §

Tiedonantovelvollisuus

Metsäkeskuksen ja sen tilintarkastajan on salassapitosäännösten estämättä annettava maa- ja metsätalousministeriölle ne välttämättömät tiedot ja asiakirjat, joita ministeriö sille säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarvitsee.

7 luku

Talous ja hallinto

21 §

Toiminnan rahoitus

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, josta metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle myönnetään valtionavustusta sille 8 §:ssä säädetystä tehtävistä aiheutuviin menoihin. Valtionavustukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001), jollei tässä laissa toisin säädetä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut menot rahoitetaan kokonaisuudessaan valtionavustuksella siltä osin kuin niistä ei peritä maksuja.

22 §

Valtionapuviranomainen

Tässä laissa tarkoitettujen valtionavustusten osalta valtionapuviranomaisena toimii maa- ja metsätalousministeriö.

23 §

Valtionavustuksen hakeminen

Metsäkeskus hakee julkisen palvelun yksikön käytettäväksi tässä laissa tarkoitettua valtionavustusta toimittamalla maa- ja metsätalousministeriölle valtionavustusta koskevan

alustavan talousarvion ja esitykset tulostavoitteiksi seuraavalle kalenterivuodelle.

24 §

Varojen käytön valvonta

Maa- ja metsätalousministeriö valvoo metsäkeskuksen varojen käyttöä.

25 §

Varojen hoito ja käyttö

Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle myönnettyt valtion tilintekijävarat on pidettävä erillään metsäkeskuksen muista varoista sen käytettävissä olevalla valtion maksuliikepankin tilillä. Varoja saa nostaa tililtä vain sitä mukaa kuin niitä käytetään tarkoitukseensa.

Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikölle myönnettyjen muiden kuin sen toimintaan tarkoitettujen varojen hoidossa ja tilittämisessä on noudatettava, mitä valtion talousarvion osalta säädetään tilintekijästä. Maa- ja metsätalousministeriö voi kuitenkin antaa tarkempia hallinnollisia määräyksiä siitä tilityksestä, jonka metsäkeskus toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle.

Metsäkeskuksen 8 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen tarkoitettuja varoja ei saa käyttää eriytettyyn liiketoimintaan eikä muutenkaan niin, että toiminnan puolueettomuus ja riippumattomuus vaarantuisi 8 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamisessa. Metsäkeskuksen eriytetyn liiketoiminnan varoja ei saa käyttää metsäkeskuksen 8 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen.

26 §

Suoritteista perittävät maksut

Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikkö perii suoritteistaan maksuja. Edellä 8 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin liittyvien suoritteiden maksullisuuden, maksujen suuruuden ja maksujen määräytymisen yleisten perusteiden, maksuista päättämistä koskevan toimivallan sekä maksua koskevan muutoksenhaun ja perinnän osalta noudatetaan, mitä

valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään.

Tarkemmat säännökset metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön suoritteiden maksullisuudesta annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

27 §

Kirjanpito ja tilintarkastus

Metsäkeskuksen kirjanpitovelvollisuudesta, kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä on soveltuvin osin voimassa, mitä kirjanpitolaissa (1336/1997) ja tilitarkastuslaissa (459/2007) säädetään. Metsäkeskukseen sovelletaan, mitä eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetun lain (19/2003) 6 §:ssä säädetään erilliskirjanpitovelvollisuudesta.

Tilintarkastajan valitsee metsäkeskuksen johtokunta neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

Metsäkeskus on valtionalouden tarkastusviraston valvonnan ja tarkastuksen alainen.

Tilintarkastajan riippumattomuudesta ja tilintarkastuskertomuksen sisällöstä sekä muista kirjanpitovelvollisuutta koskevista tarpeellisista asioista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

28 §

Lisäeläkejärjestelyt

Metsäkeskus voi palveluksessaan olevan henkilöstön ja näiden omaisten eläketurvan järjestämistä varten olla osallisena tämän lain voimaan tullessa voimassa olevissa lisäeläkejärjestelyissä. Näissä järjestelyissä voi olla jäsenenä myös muita metsätalouden piirissä työskenteleviä työnantajia.

Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa I momentissa tarkoitetun eläkejärjestelyn säännöt järjestelyyn kuuluvien työnantajien esityksestä.

8 luku

Erinäiset säännökset

29 §

Katselmustoimikunta

Metsäkeskuksessa toimii katselmustoimikuntia, jotka suorittavat niille laissa osoitetut tehtävät.

Katselmustoimikuntaa varten on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä tarpeellinen määrä katselmustoimikunnan toimialuetta ja metsänomistajia edustavia jäseniä.

Katselmustoimikunta toimii nelijäsenisenä puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan sekä alueyksikköä tai alueyksikköjä edustavan jäsenen, metsänomistajia edustavan jäsenen ja metsätalouden yritystoimintaa edustavan jäsenen ollessa läsnä. Katselmustoimikunnan jäsenet toimivat virkamiehen vastuulla. Metsänomistajalla on oikeus olla läsnä katselmustoimituksessa.

Katselmustoimikuntien lukumäärästä, toimialueista, toiminnasta sekä jäsenten valinnasta ja kelpoisuusehdoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

30 §

Tarkemmat määräykset

Metsäkeskuksen julkisen palvelun yksikön työjärjestyksessä määrätään päätöksenteosta muissa kuin julkisen vallan käyttöä koskevissa asioissa, keskusyksikön toimintayksiköistä, esimiesasemassa olevien toimihenkilöiden tehtävistä, sijaisuuksista, sisäisestä johtamisesta, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä muista sisäiseen hallintoon kuuluvista asioista. Metsäkeskuksen johtokunta vahvistaa työjärjestyksen.

9 luku

Voimaantulo

31 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annettu laki, jäljempänä *kumottava laki*.

Kumottavan lain säännöksiä lukuun ottamatta sen 10 §:n 2 momenttia sovelletaan Metsätalouden kehittämiskeskus Tapioon, jäljempänä *kehittämiskeskus*, 31 päivään joulukuuta 2014. Kumottavan lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä kehittämiskeskukseen tehtäviä ovat kuitenkin ainoastaan metsätalouden kehittämis- ja asiantuntijaorganisaationa toimiminen sekä palvelujen tuottaminen maa- ja metsätalousministeriölle ja muille tahoille.

32 §

Voimaan jäävä asetus

Metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annettu asetus (93/1996) jää voimaan kehittämiskeskukseen osalta 31 päivään joulukuuta 2014 lukuun ottamatta asetuksen 13 §:n 1 momentin 4 ja 6 kohtaa.

33 §

Kehittämiskeskuksen johtokunta

Siitä poiketen mitä kumottavassa laissa säädetään kehittämiskeskuksen johtokunnassa edustettuina olevista tahoista, johtokunnassa on 31 päivään joulukuuta 2014 seitsemän jäsentä, joista kaksi edustaa metsäkeskusta, yksi valtiota, yksi metsänomistajia, yksi metsäteollisuutta, yksi kehittämiskeskukseen henkilöstöä ja yksi on perehtynyt organisaatioiden kehittämistoimintaan.

34 §

Varoja, velkoja, sopimuksia, velvoitteita ja sitoumuksia koskeva siirtymäsäännös

Tämän lain tullessa voimaan kumottavassa laissa tarkoitetut metsäkeskukset yhdistyvät metsäkeskukseksi. Metsäkeskukselle siirtyvät kaikki kumottavan lain mukaisten metsäkeskusten varat ja velat sekä sopimukset ja muut sitoumukset samoin kuin niistä johtuvat tai muut oikeudet ja velvoitteet. Metsäkeskukselle siirtyy se osa kehittämiskeskuksen varoista, veloista, sopimuksista, velvoitteista ja oikeuksista, joka liittyy Suomen metsäkeskusten metsätietojärjestelmästä annetussa laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen sekä metsäkeskusten tietohallinnon ja tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon. Omaisuuden siirtymisestä säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Metsäkeskukselle siirtyvät myös sellaiset kehittämiskeskusten tekemät sopimukset ja muut sitoumukset samoin kuin niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet, jotka sopimuksen, toimeksiannon tai muun vastaavan syyn perusteella liittyvät kumottavan lain mukaisten metsäkeskusten toimintaan tai jotka kehittämiskeskus on tehnyt näiden puolesta.

Jos syntyy erimielisyyttä varojen, velkojen, sopimusten, velvoitteiden ja oikeuksien siirtymisestä, maa- ja metsätalousministeriö ratkaisee asian.

35 §

Muuta lainsäädäntöä koskevat viittaussäännökset

Muualla laissa oleva viittaus metsäkeskuksesta ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annettuun lakiin tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin.

Mitä metsäkeskuksesta tai metsäkeskuksista muualla säädetään, koskee tämän lain voimaan tultua metsäkeskusten alueyksikköä. Kumottavan lain nojalla säädettyä metsäkeskusten toimialuejakoa sovelletaan kuitenkin silloin, jos jonkun oikeutta, etuutta tai velvollisuutta koskevan asian ratkaisemiseen vaikuttaa tämän lain voimaan tullessa voimassa ollut metsäkeskusten toimialuejako.

36 §

Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset

Metsäkeskusten työsopimussuhteinen henkilöstö ja kehittämissuhteesta siirtyviä tehtäviä pääasiallisesti hoitanut työsopimussuhteinen henkilöstö sekä vastaavat työsuhteiset tehtävät siirtyvät tämän lain tullessa voimaan metsäkeskukseen. Määräaikaisia tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyy metsäkeskukseen määräaikaisen palvelussuhteensa keston ajaksi. Tehtävän siirtyminen samalla työssäkäyntialueella ei edellytä henkilön suostumusta. Metsäkeskuksissa ja kehittämissuhteisissa työskentelevä edellä tarkoitettu henkilöstö siirtyy vanhoina työntekijöinä perustettavan metsäkeskuksen palvelukseen ja säilyttää siirtymähetkellä työsuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet sekä euro-määräisen palkkansa.

Henkilöstön ja tehtävien siirtoon perustetaan metsäkeskukseen sovelletaan työsopimuslain (55/2001) liikkeen luovutusta koskevia säännöksiä. Perustettava metsäkeskus ei saa irtisanoa työntekijän työsopimusta pelkästään työsopimuslain 1 luvun 10 §:ssä tarkoitettua liikkeen luovutuksen perusteella.

Metsäkeskuksen tulee sijoittaa henkilön tehtävä 1 päivänä tammikuuta 2012 alkavana kolmen vuoden siirtymäaikana samalle työsäkäyntialueelle, missä henkilö on hoitanut tehtävänsä ennen tämän lain voimaantuloa, ellei muuta sovita. Metsäkeskuksen avoimeksi tulevat tehtävät, tai jos toimen tehtävät muuttuvat oleellisesti ja tilalle perustetaan uusi toimi tai tehtävä, voidaan se täyttää haettavaksi julistamatta siirtyvällä henkilöstöllä, jos he antavat toimen täyttöön suostumuksensa. Edellä säädettyä ei kuitenkaan sovelleta 12 §:ssä tarkoitettuihin toimiin.

37 §

Toiminnan järjestämistä koskevat siirtymäsäännökset

Metsäkeskuksen on saatettava toimintansa julkisen vallan käyttöä sekä 8 §:ssä tarkoitettujen tehtävien ja liiketoiminnan eriyttämistä koskevien säännösten mukaiseksi 30 päivään kesäkuuta 2012 mennessä. Liiketoiminta on

eriytettävä taloudellisesti kuitenkin vasta 31 päivään joulukuuta 2014 mennessä. Kumottavassa laissa tarkoitettuna viranomaispäällikkönä toiminut toimihenkilö tai maa- ja metsätalousministeriön määräämä toimihenkilö käyttää alueyksikössä tämän lain 14 §:ssä tarkoitettua ratkaisovaltaa julkisen vallan käyttöä koskevissa asioissa siihen saakka, kunnes alueyksikkö on saattanut toimintansa tämän lain julkisen vallan käyttöä koskevien säännösten mukaiseksi, mutta kuitenkin enintään 30 päivään kesäkuuta 2012.

Maa- ja metsätalousministeriö määrää ennen tämän lain voimaan tuloa henkilön toimimaan väliaikaisena johtajana kunnes valtioneuvosto on valinnut johtajan tämän lain mukaisesti.

Kumottavassa laissa tarkoitettu metsäkeskuksen johtaja tai maa- ja metsätalousministeriön määräämä toimihenkilö toimii alueyksikön väliaikaisena aluejohtajana siihen saakka kunnes maa- ja metsätalousministeriö valitsee tässä laissa tarkoitettua aluejohtajan.

Metsäkeskusten johtokunnat jatkavat väliaikaisina alueneuvottelukuntina tämän lain voimaan tullessa olevassa kokoonpanossaan siihen saakka kunnes maa- ja metsätalousministeriö on asettanut tämän lain mukaiset alueneuvottelukunnat.

Metsäkeskuksissa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat siirtyvät vastaaville toimivaltaisille metsäkeskuksen alueyksiköille tai keskusyksikölle siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen metsäkeskuksen toiminnan käynnistämiseksi.

38 §

Verotusta koskevat siirtymäsäännökset

Kumottavassa laissa tarkoitettujen metsäkeskusten yhdistymiseen metsäkeskukseksi noudatetaan soveltuvin osin tuloverotuksessa sulautumista koskevia säännöksiä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua yhdistymisen yhteydessä ei ole suoritettava varainsiirtoeroa luovutettaessa kiinteää omaisuutta tai arvopapereita.

39 §

Muut siirtymäsäännökset

Tämän lain 3 §:n 1 momenttia, 7 §:n 1 momenttia, 17—20 §:ää, 24 §:ää, 25 §:n 3 momenttia, 27 ja 28 §:ää sekä soveltuvin osin 4 ja 5 §:ää sekä 9 §:n 1 momenttia sovelletaan 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuun eriytettyyn liiketoimintaan vain 31 päivään joulukuuta 2014 saakka.

Metsäkeskuksen liiketoiminta on eriytettävä kokonaisuudessaan metsäkeskuksen hoitamista julkisista hallintotehtävistä sisältäen myös 17 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimivallan ja vastuun eriyttämisen joulukuun 31 päivään 2014 mennessä.

Valtioneuvosto oikeutetaan muodostamaan kehittämiskeskuksen muusta kuin 34 §:n 1 momentissa tarkoitettua siirtyvästä toiminnasta ja siihen liittyvästä omaisuudesta vuoden 2014 loppuun mennessä valtion kokonaan omistama ja sille palveluja tuottava yhtiö.

Helsingissä 19 päivänä marraskuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri *Sirkka-Liisa Anttila*